

T.C.
Marmara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
İlköğretim Ana Bilim Dalı
Okul Öncesi Öğretmenliği Bilim Dalı

**OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ MESLEKİ
ALGILARI İLE GELECEĞE YÖNELİK UMUT DÜZEYLERİNİN
KARŞILAŞTIRILMASI**

(Yüksek Lisans Tezi)

ÖZLEM AKALIN

İstanbul (2006)

T.C.
Marmara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
İlköğretim Ana Bilim Dalı
Okul Öncesi Öğretmenliği Bilim Dalı

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ MESLEKİ
ALGILARI İLE GELECEĞE YÖNELİK UMUT DÜZEYLERİNİN
KARŞILAŞTIRILMASI

(Yüksek Lisans Tezi)

ÖZLEM AKALIN

Danışmanı Prof. Dr. AYLAK OKTAY

GENERAL INFORMATION

Name and Surname :Özlem Akalın
Main Science Branch :Primary Education
Program :Preschool Teacher
Advisor of Thesis :Prof. Dr. Ayla Oktay
Type and Date of Thesis :Master of Science – September 2006
Key Words :Preschool Teacher Candidates, Professional Perception, Hopelessness

SUMMARY

THE COMPARISON OF PROFESSIONAL PERCEPTION OF PRESCHOOL TEACHERS AND THEIR HOPE LEVELS ORIENTED TOWARDS FUTURE

In this study which was made for comparing professional perception and hope levels of senior students of department of Child Development and Education of vocational high schools and Main Science Branch of Preschool Teaching of Universities those meets the preschool teacher requirement in our country Professional Perception Scale developed by the researcher and Beck Hopelessness Scale translated into Turkish by Seber were applied to the students. As the result of the study it was seen that the students have affirmative professional perception, but they perceive the aspect that was tried to be determined by Material Dimension Regarding Professional Life PPS than the aspect that was tried to be determined by Emotional Dimension Regarding Professional Life and their hopelessness level was low. Vocational high school students perceive the department that they are in and material aspect of their profession more affirmative than university students and the students of Bosporus University perceive their profession, material and moral aspects of their profession more affirmative than the students of Marmara University. The hopelessness level of university students is lower than vocational high school students. According to the results of the study a professional orientation

system must be established that students will be educated according to their interests and abilities, successful and suitable students must be oriented towards teaching profession, the selected suitable candidates in secondary education level must be ensured to get education in an organization having the purpose for training teachers, the suitability of the students those come to universities to the profession must be assessed, the maintenance of assistant teachers their education must be encouraged and being class teacher except for being assistant teacher of secondary school graduates in preschool training organizations must be prevented by progressive stages; by increasing social reputability of teaching profession it must be converted to a preferable profession, comprehensive studies related with the subject must be carried out.

GENEL BİLGİLER

İsim ve Soyadı	:Özlem Akalın
Anabilim Dalı	:İlköğretim
Programı	:Okul Öncesi Öğretmenliği
Tez Danışmanı	:Prof. Dr. Ayla Oktay
Tez Türü ve Tarihi	:Yüksek Lisans – Eylül 2006
Anahtar Kelimeler	:Okul Öncesi Öğretmen Adayları, Mesleki Algı, Umutsuzluk

ÖZET

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ MESLEKİ ALGILARI İLE GELECEĞE YÖNELİK UMUT DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Ülkemizde okul öncesi öğretmen ihtiyaçlarını karşılayan meslek liseleri Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümleri ile üniversitelerin Okul Öncesi Öğretmenliği Anabilim Dallarında öğrenim görmekte olan son sınıf öğrencilerinin mesleki algıları ve umut düzeylerini karşılaştırmak üzere yapılmış olan bu araştırmada; öğrencilere araştırmacı tarafından geliştirilen Mesleki Algı Ölçeği ile Seber tarafından Türkçe'ye çevrilen Beck Umutsuzluk Ölçeği uygulanmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin mesleki algılarının olumlu olduğu; ancak mesleklerinin MAÖ' nün İş Yaşamına İlişkin Maddi Boyutu ile tespit edilmeye çalışılan yönünü, İş Yaşamına İlişkin Duygusal Boyutu ile tespit edilmeye çalışılan yönünden daha olumlu algıladıkları ve umutsuzluk düzeylerinin düşük olduğu görülmüştür. Meslek lisesi öğrencileri okumakta oldukları bölümü ve mesleklerinin maddi yönünü, üniversite öğrencilerinden; Boğaziçi Üniversitesi öğrencileri ise mesleklerini, mesleklerinin maddi ve manevi yönlerini Marmara Üniversitesi öğrencilerinden daha olumlu algılamaktadırlar. Üniversite öğrencilerinin umutsuzluk düzeyleri, meslek lisesi öğrencilerinden düşüktür. Araştırma sonuçlarına göre; öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine göre eğitim görmelerinin sağlanacağı bir mesleki yönlendirme sistemi kurulmalı; başarılı ve

uygun öğrenciler öğretmenlik mesleğine yönlendirilmeli; orta öğretim düzeyinde seçilen uygun adayların, amacı öğretmen yetiştirmek olan bir kurumda eğitim almaları sağlanmalı; üniversiteye gelen öğrencilerin, mesleğe uygunlukları değerlendirilmeli; yardımcı öğretmenlerin eğitimlerini sürdürmeleri teşvik edilmeli ve okul öncesi eğitim kurumlarında orta öğretim mezunlarının yardımcı öğretmenlik dışında sınıf öğretmenliği yapmalarının kademeli olarak önüne geçilmeli; öğretmenlik mesleğinin toplumdaki saygınlığı artırılarak tercih edilecek bir meslek haline dönüştürülmeli; konuyla ilgili kapsamlı araştırmalar yapılmalıdır.

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimi alma isteğim üniversite yıllarında oluştu. Ancak öncelikle mezun olduğumda alanda çalışmak, alanı tanımak istedim. Dört yıl sonra eğitim almak için başvurduğumda, bana inanan ve beni eğitim almak üzere kabul eden tüm hocalarıma teşekkür ederim. Benim için çok önemli olan bir idealimi gerçekleştirebilmemde ilk adımımı atmamı sağladılar.

Derslerini aldığım ve görüşlerinden faydalandığım sayın hocalarım Ayla Oktay, Adil Çağlar, Alev Önder, Müzeyyen Sevinç, Yıldız Güven, Rengin Zembat, Oya Ramazan, Semai Tuzcuoğlu, Canan Savran, Hoşcan Ensari ve Bülent Madi' ye bana yeni yollar açtıkları, ufkumu aydınlattıkları için teşekkür ederim.

Çok yoğun olmasına rağmen tez danışmanım olmayı kabul eden, kapısını her çaldığımda daima destek olan, güler yüzüyle içimi ısıtan ve sıkıntılarımı hafifleten, engin bilgi ve deneyimiyle yoluma ışık tutan, verdiği öğütlerle bana kendimi değerli hissettiren Sayın Hocam Prof. Dr. Ayla Oktay' a sonsuz teşekkürler.

Tezin kuruluşu aşamasında yol gösteren, ilerleyen süreçte de ölçek sorularımı inceleyen Sayın Hocalarım Oya Ramazan ve Oktay Aydın' a teşekkür ederim.

Hiç tanımadığı halde gidip kapısını çaldığımda, son derece yoğun bir dönemde olmasına karşın, bana destek olmayı kabul eden; istatistiksel analizleri kendisinin ilgisi olmasaydı yapamayacağımı düşündüğüm ve bu süreçte sürekli yanımda olan Sayın Hocam Mustafa Otrar' a çok teşekkür ederim.

Benimle aynı süreci yaşayan, aynı sıkıntıları çeken; buna rağmen her zaman sorularıma ayıracak vakti olan, moral veren, sevgili yüksek lisans arkadaşım Baran Işık' a teşekkür ederim. İleriki yıllarda bir araya geldiğimizde tüm bunları tatlı birer anı olarak anacağız.

Yaşamımın her anında yanımda olmalarından büyük keyif aldığım, sevgilerini hep hissettiğim, desteklerini asla esirgemeyen ve özellikle bu sancılı süreçte her türlü kaprisime katlanan, hayatımı kolaylaştırabilmek için her türlü özveride bulunan çok sevdiğim anneme ve babama sonsuz teşekkürler.

Ve sevgili eşim... Sevgisi, desteği ve sabrı asla tükenmeyen bambaşka bir insan. Sonsuz teşekkürler aşkım, her şey için. Yanımda olduğun için.

GENEL BİLGİLER

İsim ve Soyadı	:Özlem Akalın
Anabilim Dalı	:İlköğretim
Programı	:Okul Öncesi Öğretmenliği
Tez Danışmanı	:Prof. Dr. Ayla Oktay
Tez Türü ve Tarihi	:Yüksek Lisans – Eylül 2006
Anahtar Kelimeler	:Okul Öncesi Öğretmen Adayları, Mesleki Algı, Umutsuzluk

ÖZET

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ MESLEKİ ALGILARI İLE GELECEĞE YÖNELİK UMUT DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Ülkemizde okul öncesi öğretmen ihtiyaçlarını karşılayan meslek liseleri Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümleri ile üniversitelerin Okul Öncesi Öğretmenliği Anabilim Dallarında öğrenim görmekte olan son sınıf öğrencilerinin mesleki algıları ve umut düzeylerini karşılaştırmak üzere yapılmış olan bu araştırmada; öğrencilere araştırmacı tarafından geliştirilen Mesleki Algı Ölçeği ile Seber tarafından Türkçe'ye çevrilen Beck Umutsuzluk Ölçeği uygulanmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin mesleki algılarının olumlu olduğu; ancak mesleklerinin MAÖ' nün İş Yaşamına İlişkin Maddi Boyutu ile tespit edilmeye çalışılan yönünü, İş Yaşamına İlişkin Duygusal Boyutu ile tespit edilmeye çalışılan yönünden daha olumlu algıladıkları ve umutsuzluk düzeylerinin düşük olduğu görülmüştür. Meslek lisesi öğrencileri okumakta oldukları bölümü ve mesleklerinin maddi yönünü, üniversite öğrencilerinden; Boğaziçi Üniversitesi öğrencileri ise mesleklerini, mesleklerinin maddi ve manevi yönlerini Marmara Üniversitesi öğrencilerinden daha olumlu algılamaktadırlar. Üniversite öğrencilerinin umutsuzluk düzeyleri, meslek lisesi öğrencilerinden düşüktür. Araştırma sonuçlarına göre; öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine göre eğitim görmelerinin sağlanacağı bir mesleki yönlendirme sistemi kurulmalı; başarılı ve uygun öğrenciler öğretmenlik mesleğine yönlendirilmeli; orta öğretim düzeyinde seçilen uygun adayların, amacı öğretmen

yetiştirmek olan bir kurumda eğitim almaları sağlanmalı; üniversiteye gelen öğrencilerin, mesleğe uygunlukları değerlendirilmeli; yardımcı öğretmenlerin eğitimlerini sürdürmeleri teşvik edilmeli ve okul öncesi eğitim kurumlarında orta eğretim mezunlarının yardımcı öğretmenlik dışında sınıf öğretmenliği yapmalarının kademeli olarak önüne geçilmeli; öğretmenlik mesleğinin toplumdaki saygınlığı arttırılarak tercih edilecek bir meslek haline dönüştürülmeli; konuyla ilgili kapsamlı araştırmalar yapılmalıdır.

GENERAL INFORMATION

Name and Surname	:Özlem Akalın
Main Science Branch	:Primary Education
Program	:Preschool Teacher
Advisor of Thesis	:Prof. Dr. Ayla Oktay
Type and Date of Thesis	:Master of Science – September 2006
Key Words	:Preschool Teacher Candidates, Professional Perception, Hopelessness

SUMMARY

THE COMPARISON OF PROFESSIONAL PERCEPTION OF PRESCHOOL TEACHERS AND THEIR HOPE LEVELS ORIENTED TOWARDS FUTURE

In this study which was made for comparing professional perception and hope levels of senior students of department of Child Development and Education of vocational high schools and Main Science Branch of Preschool Teaching of Universities those meets the preschool teacher requirement in our country Professional Perception Scale developed by the researcher and Beck Hopelessness Scale translated into Turkish by Seber were applied to the students. As the result of the study it was seen that the students have affirmative professional perception, but they perceive the aspect that was tried to be determined by Material Dimension Regarding Professional Life PPS than the aspect that was tried to be determined by Emotional Dimension Regarding Professional Life and their hopelessness level was low. Vocational high school students perceive the department that they are in and material aspect of their profession more affirmative than university students and the students of Bosphorus University perceive their profession, material and moral aspects of their profession more affirmative than the students of Marmara University. The hopelessness level of university students is lower than vocational high school students. According to the results of the study a professional orientation system must be established that students will be educated according to their interests and abilities, successful and suitable

students must be oriented towards teaching profession, the selected suitable candidates in secondary education level must be ensured to get education in an organization having the purpose for training teachers, the suitability of the students those come to universities to the profession must be assessed, the maintenance of assistant teachers their education must be encouraged and being class teacher except for being assistant teacher of secondary school graduates in preschool training organizations must be prevented by progressive stages; by increasing social reputability of teaching profession it must be converted to a preferable profession, comprehensive studies related with the subject must be carried out.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

TEŞEKKÜR.....	i
ÖZET.....	ii
SUMMARY.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLolar LİSTESİ.....	viii
KISALTMALAR.....	x
BÖLÜM 1: GİRİŞ.....	1
1.1.Problem.....	1
1.2.Amaç.....	3
1.3.Önem.....	4
1.4.Varsayımlar.....	5
1.5.Sınırlılıklar.....	5
1.6.Tanımlar.....	5
BÖLÜM 2: LİTERATÜR.....	6
2.1.Eğitim.....	6
2.2.Öğretmen.....	6
2.2.1.Öğretmen Eğitimi ve Sorunları.....	11
2.2.2.Ülkemizde Öğretmen Adayları ve Öğretmenler Üzerine Yapılmış Araştırmalar.....	20
2.3.Mesleki Algı ve Meslek Seçimi.....	24
2.3.1.Mesleki Gelişim Kuramları.....	29
2.3.2.Meslek Rehberliği ve Mesleğe Yönelme	31
2.3.3.Mesleki İlgi ve Mesleki Olgunluk.....	35
2.3.4.Mesleki Algı, Meslek Seçimi, Öğrencilerin Mesleki Eğitime Yaklaşımları ve Yaşanan Sorunlar Konularında Türkiye’ de ve Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar.....	36
2.4.Umut ve Umutsuzluk.....	44
2.4.1.Umut.....	45
2.4.2.Umutsuzluk.....	46
2.4.3.Umut ve Umutsuzluk Kavramlarıyla İlgili Kuramsal Araştırmalar.....	46
2.4.4.Kaygı, Depresyon ve Umutsuzlukla İlgili Türkiye’ de ve Yurtdışında Yapılan Araştırmalar.....	49
BÖLÜM 3: YÖNTEM.....	54
3.1.Araştırma Modeli.....	54
3.2.Evren ve Örneklem.....	54
3.2.1.Evren.....	54
3.2.2.Örneklem.....	55
3.3.Verı Toplama Araçları.....	57
3.3.1.Mesleki Algı Ölçeği ve Geliştirilmesi.....	57
3.3.2.Beck Umutsuzluk Ölçeği.....	64
3.3.2.1.Beck Umutsuzluk Ölçeğinin Geçerliliği.....	65
3.3.2.2.Beck Umutsuzluk Ölçeği’ nin Güvenirliğı.....	65

3.4.Verilerin Çözümlenmesi.....	66
BÖLÜM 4: BULGULAR VE YORUM.....	67
BÖLÜM 5: SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	94
5.1.Sonuç.....	94
5.2.Tartışma.....	99
5.3.Öneriler.....	104
KAYNAKÇA.....	106
EKLER.....	112
1.2004-2005 ve 2005-2006 Eğitim Öğretim Yılları İstanbul İli Meslek Liseleri Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü Son Sınıf Öğrenci Sayıları (Resmî)	
2.Uygulama İzinleri	
3.Mesleki Algı Soru Formu (19 Soru)	
4.Mesleki Algı Ölçeği	
5.Beck Umutsuzluk Ölçeği	
6.Mesleki Algı Ölçeği' ne Ait İç Tutarlılık Analizleri	

TABLOLAR LİSTESİ

		Sayfa No.
Tablo 3.2.2.1	: Örneklemi Oluşturan Öğrencilerin Okul Türüne Göre Dağılımları.....	55
Tablo 3.2.2.2	: Meslek Lisesi Öğrencilerinin Okullara Göre Dağılımları.....	56
Tablo 3.3.1.1	: MAÖ' ye Ait İç Tutarlılık Sonuçları.....	59
Tablo 3.3.1.2	: MAÖ' ye Ait KMO ve Bartlett's Sphericity Testi Sonuçları.....	60
Tablo 3.3.1.3	: MAÖ' ye Ait Faktör Analizi Sonuçları (Açıklanan Toplam Varyans Miktarı).....	60
Tablo 3.3.1.4	: MAÖ' ye Ait Maddelerin Faktör Analizi Sonrası Döndürülmüş Temel Bileşenler Analizi Sonuçları.....	61
Tablo 3.3.1.5	: MAÖ Alt Boyutları Arasındaki Korelatif İlişkiler.....	62
Tablo 3.3.1.6	: MAÖ' ye Ait Maddelerin Test - Tekrar Test Madde Korelasyon Sonucu.....	63
Tablo 4.1.1	: Okul Türü Değişkenine Göre MAÖ Sorularının $\bar{x}$ ve ss Değerleri.....	67
Tablo 4.1.2	: Okul Türü Değişkenine Göre MAÖ Puanları Arasında Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....	68
Tablo 4.1.3	: Okul Türüne Göre MAÖ İş Yaşamına İlişkin Duygusal Boyut Sorularının $\bar{x}$ ve ss Değerleri	69
Tablo 4.1.4	: Okul Türü Değişkenine Göre MAÖ İş Yaşamına İlişkin Duygusal Boyut Puanları Arasında Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....	69
Tablo 4.1.5	: Okul Türü Değişkenine Göre MAÖ İş Yaşamına İlişkin Maddi Boyut Sorularının $\bar{x}$ ve ss Değerleri	70
Tablo 4.1.6	: Okul Türü Değişkenine Göre MAÖ İş Yaşamına İlişkin Maddi Boyut Puanları Arasında Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....	71
Tablo 4.2.1	: Meslek Lisesi Değişkenine Göre MAÖ Sorularının $\bar{x}$ ve ss Değerleri.....	72
Tablo 4.2.2	: Meslek Lisesi Değişkenine Göre MAÖ Puanları Arasında Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....	73
Tablo 4.2.3	: Meslek Lisesi Değişkenine Göre MAÖ İş Yaşamına İlişkin Duygusal Boyut Sorularının $\bar{x}$ ve ss Değerleri	74
Tablo 4.2.4	: Meslek Lisesi Değişkenine Göre MAÖ İş Yaşamına İlişkin Duygusal Boyut Puanları Arasında Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....	74
Tablo 4.2.5	: Meslek Lisesi Değişkenine Göre MAÖ İş Yaşamına İlişkin Maddi Boyut Sorularının $\bar{x}$ ve ss Değerleri	75
Tablo 4.2.6	: Meslek Lisesi Değişkenine Göre MAÖ İş Yaşamına İlişkin Maddi Boyut Puanları Arasında Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....	76
Tablo 4.3.1	: Üniversite Değişkenine Göre MAÖ Sorularının $\bar{x}$ ve ss Değerleri.....	77
Tablo 4.3.2	: Üniversite Değişkenine Göre MAÖ Puanları Arasında Yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları.....	78

Tablo 4.3.3	: Üniversite Değişkenine Göre MAÖ İş Yaşamına İlişkin Duygusal Boyut Sorularının $\bar{x}$ ve ss Değerleri 79
Tablo 4.3.4	: Üniversite Değişkenine Göre MAÖ İş Yaşamına İlişkin Duygusal Boyut Puanları Arasında Yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları..... 79
Tablo 4.3.5	: Üniversite Değişkenine Göre MAÖ İş Yaşamına İlişkin Maddi Boyut Sorularının $\bar{x}$ ve ss Değerleri 80
Tablo 4.3.6	: Üniversite Değişkenine Göre MAÖ İş Yaşamına İlişkin Maddi Boyut Puanları Arasında Yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları..... 81
Tablo 4.4.1	: Okul Türü Değişkenine Göre BUÖ Sorularının $\bar{x}$ ve ss Değerleri 82
Tablo 4.4.2	: Okul Türü Değişkenine Göre BUÖ Puanları Arasında Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 83
Tablo 4.5.1	: Meslek Lisesi Değişkenine Göre BUÖ Sorularının $\bar{x}$ ve ss Değerleri 84
Tablo 4.5.2	: Meslek Lisesi Değişkenine Göre BUÖ Puanları Arasında Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 85
Tablo 4.6.1	: Üniversite Değişkenine Göre BUÖ Sorularının $\bar{x}$ ve ss Değerleri 86
Tablo 4.6.2	: Üniversite Değişkenine Göre BUÖ Puanları Arasında Yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları..... 87
Tablo 4.7.1	: MAÖ' den Alınan Puanlarla BUÖ' nden Alınan Puanlar Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları.....88
Tablo 4.8.1	: Meslek Lisesi Değişkenine Göre MAÖ' nden Alınan Puanlarla BUÖ' nden Alınan Puanlar Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları..... 89
Tablo 4.8.2	: Kız Meslek Lisesi Değişkenine Göre MAÖ' den Alınan Puanlarla BUÖ' den Alınan Puanlar Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları..... 90
Tablo 4.8.3	: Anadolu Kız Meslek Lisesi Değişkenine Göre MAÖ' den Alınan Puanlarla BUÖ' den Alınan Puanlar Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları..... 90
Tablo 4.9.1	: Üniversite Değişkenine Göre MAÖ' den Alınan Puanlarla BUÖ' den Alınan Puanlar Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları..... 91
Tablo 4.9.2	: Boğaziçi Üniversitesi Değişkenine Göre MAÖ' den Alınan Puanlarla BUÖ' den Alınan Puanlar Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Sperman Sıra Farkları Korelasyon Katsayısı Analizi Sonuçları..... 92
Tablo 4.9.3	: Marmara Üniversitesi Değişkenine Göre MAÖ' den Alınan Puanlarla BUÖ' den Alınan Puanlar Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları..... 92

KISALTMALAR

AKML :Anadolu Kız Meslek Lisesi

BDÖ :Beck Depresyon Ölçeği

BUÖ :Beck Umutsuzluk Ölçeği

BÜ :Boğaziçi Üniversitesi

HİE :Hizmetiçi Eğitim

KML :Kız Meslek Lisesi

MAÖ :Mesleki Algı Ölçeği

MEB :Milli Eğitim Bakanlığı

ML :Meslek Lisesi

MÜ :Marmara Üniversitesi

MYO :Meslek Yüksek Okulu

BÖLÜM 1

GİRİŞ

1.1.Problem

Geçmiş yüzyıllarda değeri ileri görüşlü eğitimciler tarafından vurgulanan okul öncesi dönem insan hayatının en kritik dönemlerinden biridir. Araştırmalar bu dönemi sağlıklı atlatan bir çocuğun; gelecekte de mutlu, dengeli ve sağlıklı bir birey olacağını göstermektedir.

Günümüzde okul öncesi dönemin öneminin anlaşılmasına bağlı olarak, okul öncesi eğitim de gelişmeye başlamıştır. Okul öncesi eğitim kişiliğin geliştiğı, ileriki yaşlarda gerekli olacak becerilerin kazanıldığı, zeka gelişiminin desteklendiğı bir eğitim alanı olarak önem kazanmakta, okul öncesi dönemdeki kazanımların kişinin gelecekteki yaşamına yön verdiğı bilinmektedir. Buna bağlı olarak okul öncesi eğitim vermek üzere resmi ve özel çeşitli kurumlar kurulmaktadır.

Okul öncesi eğitimde en önemli unsurlardan biri eğitim verilecek sağlıklı ve uygun şartlarda hazırlanmış bir kurum, diğeri ise bu kurumda görev yapan öğretmendir. Okul öncesi öğretmeni; alanında eğitim almış, çocuk gelişimini bilen, çocukla doğru iletişim kurabilen, ona rehberlik eden, çocuğun kendisini geliştirmesini destekleyici eğitim yaşantıları hazırlayan kişidir. Okul öncesi dönemde öğretmen, çocuğun ailesinden, özellikle annesinin yanından ayrıldıktan sonra karşılaştığı ve farklı bir ortama uyum sağlamaya çalışırken zamanının çoğunu geçirdiğı tek kişidir. Bu bakımdan okul öncesi dönemde öğretmenin nitelikli olması, çocuğun gereksinimlerini karşılayabilmesi ve ona güven verebilmesi son derece önemlidir.

Okul öncesi eğitimin dünyada uzun bir tarihsel sürece yayılmasının aksine, ülkemizde bu alanda ciddi çalışmalar oldukça yenidir. Kalkınma planlarında okul öncesi eğitime yer verilmesi, Okul Öncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü' nün kurulması, özellikle büyük şehirlerde annelerin de çalışıyor olması ve ilköğretime hazırlıkta erken yaşta eğitimin öneminin eğitim çevrelerince sürekli vurgulanıyor olması gibi gelişmelere bağlı olarak okul öncesi eğitime verilen önem artmaya başlamış ve ülke genelinde tüm ilköğretim okulları bünyesinde anasınıfları açılmaya başlanmıştır.

Geçmişe bakıldığında tüm öğretmenlik dallarında olduğu gibi, okul öncesi öğretmeninin de çeşitli kaynaklardan yetiştirildiğini görüyoruz. Okul öncesi eğitimin öneminin anlaşılması ve yurt genelinde yaygınlaştırılması sonucunda bu alanda görev yapacak öğretmenlere olan ihtiyaç artmış ve öğretmen yetiştiren kuruluşlar da artış göstermiştir. Günümüzde okul öncesi öğretmeni, üniversitelerin eğitim fakültelerinin ilgili bölümlerinde yetiştirilmektedir. Ancak alandaki öğretmen eksikliğini karşılamak üzere Açık Öğretim Fakültesi'nde de lisans eğitimi verilmekte; meslek yüksek okullarından, meslek liselerinden ve METGE gibi programlardan alana -yardımcı- öğretmen akışı sağlanmaktadır.

Ülkemizde açılan okul öncesi eğitim kurumlarının çeşitliliğine bağlı olarak çoğu kurumda -yardımcı- öğretmenler görev yapmaktadır. Bu kişiler, yeterli eğitimi almamış olmanın yanı sıra, üniversite mezunlarına göre daha düşük ücretle ve daha olumsuz şartlarda çalışmaktadırlar. Ayrıca daha önce de belirtildiği üzere ülkemizde söz konusu alanın yeni gelişmekte olması, toplumun her kesiminde henüz okul öncesi öğretmenliğinin tam olarak anlaşılamamasına yol açmaktadır. Alanın özelliklerini bilmeden, öğretmen olmak üzere kurumlara kaydolan öğrenciler çoğu zaman beklentilerinden farklı bir manzarayla karşılaşmakta ve hayal kırıklığına uğramaktadırlar.

Gelecekle ilgili beklentilerini karşılamayan bir eğitim almakta olan gençler, mezun olduktan sonra alanlarını değiştirebilmekte ya da alanlarında çalışmalarına rağmen eğitimlerinin gerektirdiği ve kendilerinden beklenen performansı gösteremeyebilmektedirler. Okul öncesi öğretmenlerinin 0-6 yaş dönemindeki çocukların yaşantılarını şekillendirme ve onların geleceklerine yön vermelerindeki önemleri göz önüne alındığında, mesleğine gönül vermemiş kişilerin alanda çalışmaları gelecek nesillerin sağlıklı ve toplum kalkınmasında faydalı bireyler olarak yetişmelerinin önünde bir engel teşkil edecektir. Yanı sıra maliyeti yüksek bir eğitim alan gençlerin farklı alana yönelmeleri durumunda da kaynakların boşa sarf edilmesi sorunu söz konusudur.

Farklı programlardan alana çok sayıda eleman yetiştirilmektedir. Ancak bu noktada yetişmekte olan öğretmen adaylarının alanı nasıl algıladıkları ve gelecekle ilgili düşünceleri önem kazanmaktadır. Geleceğin 0-6 yaş grubu çocuklarıyla ilgilenecek öğretmenlerinin alanı sevmeleri, benimsemeleri, kendilerini bu meslekte mutlu

hissetmeleri ve geleceğe umutla bakabiliyor olmaları, onların mesleklerinde ne kadar başarılı ve verimli olacaklarının da bir göstergesi olacaktır.

Bu doğrultuda meslek liselerinin Çocuk Gelişimi ve Eğitimi ile üniversitelerin Okul Öncesi Öğretmenliği bölümlerine kaydolmuş, söz konusu kurumlardaki eğitimlerinin son yılına gelmiş öğrencilerin mesleki algıları ve geleceğe yönelik umut düzeyleri araştırmacı için merak konusu olmuştur.

1.2.Amaç

Bu araştırmanın amacı **“Kız Meslek Lisesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü Son Sınıf Öğrencileri ile Üniversitelerin Okul Öncesi Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Son Sınıf Öğrencilerinin Mesleki Algıları ile Geleceğe Yönelik Umut Düzeylerini Karşılaştırmak”** tır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır;

1. Kız Meslek Lisesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi bölümü son sınıf öğrencileri ile üniversitelerin Okul Öncesi Öğretmenliği Ana Bilim Dalı son sınıf öğrencilerinin mesleki algıları arasında fark var mıdır?
2. Kız Meslek Lisesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi bölümü son sınıf öğrencilerinin okul türüne göre (Kız Meslek Lisesi-Anadolu Kız Meslek Lisesi) mesleki algıları arasında fark var mıdır?
3. Okul Öncesi Öğretmenliği Ana Bilim Dalı son sınıf öğrencilerinin öğrenim gördükleri üniversiteye göre (Marmara Üniversitesi ve Boğaziçi Üniversitesi) mesleki algıları arasında fark var mıdır?
4. Kız Meslek Lisesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi bölümü son sınıf öğrencileri ile üniversitelerin Okul Öncesi Öğretmenliği Ana Bilim Dalı son sınıf öğrencilerinin geleceğe yönelik umut düzeyleri arasında fark var mıdır?
5. Kız Meslek Lisesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi bölümü son sınıf öğrencilerinin okul türüne göre (Kız Meslek Lisesi-Anadolu Kız Meslek Lisesi) geleceğe yönelik umut düzeyleri arasında fark var mıdır?

6. Okul Öncesi Öğretmenliği Ana Bilim Dalı son sınıf öğrencilerinin öğrenim gördükleri üniversiteye göre (Marmara Üniversitesi ve Boğaziçi Üniversitesi) geleceğe yönelik umut düzeyleri arasında fark var mıdır?

7. Okul öncesi öğretmen adaylarının mesleki algıları ile geleceğe yönelik umut düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

8. Kız Meslek Lisesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi bölümü son sınıf öğrencilerinin mesleki algıları ile geleceğe yönelik umut düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

9. Üniversite Okul Öncesi Öğretmenliği Ana Bilim Dalı son sınıf öğrencilerinin mesleki algıları ile geleceğe yönelik umut düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.3.Önem

Yapılan araştırma ile İstanbul evreninden seçilen okul öncesi öğretmeni yetiştiren iki farklı düzeyde kurumda okumakta olan ve özellikle son dönemde olup, staj görmelerinden dolayı alana daha yakın oldukları düşünülen öğretmen adayları incelenmiş; grupların mesleki algıları ve geleceğe dönük umut düzeyleri araştırılmıştır.

Araştırma sonuçlarının;

- Okul öncesi eğitimin zorunlu eğitim kapsamına alınmasının planlandığı bu dönemde, okul öncesi öğretmen adaylarından alandaki sorunların görülmesi ve anlaşılması adına veri sağlayacağı,
- Farklı kurumlardan yetişmekte olan öğretmenler arasındaki niteliksel farklılıkları ortaya koyacağı ve ilgililere konuyla ilgili olarak önlem almada kolaylık sağlayacağı,
- Gençleri mesleğe yönlendirme konusunda ilgilileri daha farklı önlemler almaya yönlendirebileceği; ve daha üst makamların alacağı önlemlerle doğru orantılı olarak hem adayın, hem ebeveynlerin hem de yönlendirmeyi yapacak kişi ve kurumların konunun üzerindeki hassasiyetlerinin artacağı,

- Son olarak yapılan araştırmanın yeni yapılacak araştırmalara fikir sağlayacağı, kaynaklık edeceği düşünülmektedir.

1.4.Varsayımlar

Öğretmen adaylarının Mesleki Algı Ölçeği ve Beck Umutsuzluk Ölçeği' ni samimi şekilde doldurdıkları varsayılmaktadır.

1.5.Sınırlılıklar

- Araştırma 2005-2006 Eğitim Öğretim yılı,
- Araştırmanın evreni İstanbul ili kız meslek ve Anadolu kız meslek liseleri Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü son sınıf öğrencileri ile Marmara ve Boğaziçi üniversitelerinin Okul Öncesi Öğretmenliği Ana Bilim Dalı son sınıf öğrencileri; örnekleme söz konusu evrenden seçilen 593' ü meslek lisesi (549 KML, 44 AKML) ve 109' u üniversite (93 MÜ, 16 BÜ) öğrencisi olmak üzere toplam 702 kişi,
- Meslek liseleri; Beşiktaş, Beyoğlu, Beykoz, Kadıköy, Kartal, Üsküdar, Fatih, Gaziosmanpaşa ve Küçükçekmece ilçelerindeki toplam 15 okulun çocuk gelişimi ve eğitimi bölümleri,
- Üniversiteler; Marmara ve Boğaziçi Üniversiteleri' nin Okul Öncesi Öğretmenliği Ana Bilim Dalları,
- Veri toplama araçları Mesleki Algı Ölçeği ve Beck Umutsuzluk Ölçeği ile sınırlıdır.

1.6.Tanımlar

Mesleki Algı: MAÖ' ye göre, okul öncesi öğretmen adaylarının öğrenim görmekte oldukları alanı nasıl algıladıkları ve mesleğe ilişkin maddi-duygusal açılardan memnuniyet durumlarıdır.

Umutsuzluk: Geleceğe karanlık bakma, hiçbir çıkışının olmadığını düşünme, kötü şeylerin gelecekte de kendisini bulacağına veya her şeyin hep kötü gideceğine inanma durumudur (Çetintürk, 2001, s.9).

BÖLÜM 2

İLGİLİ LİTERATÜR

2.1.Eğitim

Eğitim (education), bir kişiyi yaşama hazırlamak için gereksinim duyulan bilgi, beceri ve tutumun kazandırılması (Bektaş, 2004, s.5); bireyin kendini, toplumu ve doğayı değiştirebilmesi, geliştirebilmesi için ona yapılan planlı programlı etkilerin tümünü içine alan bir süreçtir (Özgür, 1994, s.2).

Her toplum, eğitim yoluyla bireylerini yetiştirmeye, varlığını sürdürmeye ve bu yolla geleceğini hazırlamaya çalışır (Özgür, 1994, s.1). Günümüzde eğitim kalkınmanın en etkili araçlarından biridir ve bu nedenle eğitimin niteliğini geliştirmeye yönelik araştırmalar önem kazanmaktadır (Tezer, 1998, s.1).

Birey açısından eğitimin önemi, kendini geliştirmesi ve bireysel potansiyelini en iyi şekilde nasıl kullanabileceğinin farkına varmasını sağlamasında yatar (Arıman, 1996, s.2).

2.2.Öğretmen

Bir eğitim sisteminden beklenen verimin alınabilmesi büyük ölçüde öğretmen kalitesi ile ilgilidir. Eğitim ve öğretimde hedefler ne kadar iyi belirlenirse belirlensin, müfredat konuları ne kadar fonksiyonel seçilip, organize edilmiş olursa olsun, o hedefler ve kavrayışlara sahip iyi öğretmenler elinde yürütülmedikçe, istenen sonucun alınması mümkün değildir (Tezer, 1998, s.2). Planlı eğitimde, eğitimin amaçlarına göre işleminde öğretmen tüm diğer kişilere göre en stratejik noktadadır (Başaran, 1987, s.65). Dolayısıyla eğitim verecek kişilerin gerçek anlamda bu işi yapmak istemeleri gerekmektedir (Bektaş, 2004, s.24).

Yasalarımızda da öğretmen nitelikleri ve nasıl öğretmen olunabileceği ile ilgili bağlayıcı hususlar bulunmaktadır.

1982 Anayasası' na göre öğretmen (m.42); Atatürk ilke ve inkılapları doğrultusunda çağdaş bilim ve eğitim esaslarına göre öğretim ve eğitim yapan; Türkçe'

yi düzgün konuşan ve yazan, bu yönde öğrencilerini yetiştiren; araştırma ve inceleme yapmayı alışkanlık haline getirmiş, Anayasa ve yasalara sadık kalarak görev yapan kişiler olmalıdır.

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu' nun 43. maddesinde ise öğretmenlik mesleği ve öğretmenin niteliği ile ilgili olarak; "Öğretmenlik, devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleğidir. Öğretmenler bu görevlerini Türk Milli Eğitimi' nin amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak ifa etmekle yükümlüdürler. Öğretmenlik mesleğine hazırlık; genel kültür, özel alan eğitimi ve pedagojik formasyon ile sağlanır.

Yukarıda belirtilen nitelikleri kazanabilmeleri için hangi öğretim kademesinde olursa olsun, öğretmen adaylarının yüksek öğrenim görmelerinin sağlanması esastır. Bu öğrenim lisans öncesi, lisans ve lisans üstü seviyelerde yatay ve dikey geçişlere imkan verecek şekilde düzenlenir" denilmektedir (hukuki.net/kanun/1739.15.text.asp).

Değirmencioğlu ve Küçükahmet (1999, s.27)' e göre; öğretmenler, eğitim-öğretim ve bununla ilgili yöntem ve yönetsel görevlerde bulunan; davranışları eğitim ve öğretimin ve bununla ilgili tüm bilimlerin, felsefelerin bulgularına dayanan; değişme ve gelişme için bilgilerin, fikirlerin ve kişiliklerin sevgi, saygı ve serbestçe etkileşimine imkan veren, teşvik eden; demokratik tutum ve uygulamaların olmasına, uygulanmasına yardım ve katkı sağlayan önemli kişilerdir.

Tarihsel süreç içerisinde öğretmenlerin üstlendikleri rollere bakıldığında, toplumsal yapıyla bağlantılı olarak, farklı dönemlerde farklı rolleri yerine getirdikleri görülmektedir. Öğretmenlik mesleği, başlangıçta iptidai özellikler gösterirken, zaman içinde çeşitli toplumsal değişme dinamiklerinin etkisi ile giderek profesyonelleşmeye başlamıştır. Bu dinamiklerden biri olarak din, öğretmenlik mesleğinin "kutsiyet"; Fransız Devrimi ve ulus-devlet modeli ise "misyonerlik" özelliği kazanmasına neden olmuştur. Sanayi Devrimi mesleğin "profesyonelleşme" sürecini hızlandırmıştır. Enformasyon patlaması yaşanan çağımızda ise, öğretmenlerin, "bilgilenmenin yaygın kaynağı" olmak anlamındaki geleneksel rolü iletişim teknolojileri ve kültür endüstrisi tarafından önemli oranda paylaşıldığı ve/ya üstlenildiği için; onların yeni ve öncelikli rolünün, toplum için önemi giderek artmakta olan "rehberlik" ve "sosyalleşme uzmanlığı" yönünde bir değişime uğraması beklenmektedir (Özpolat, 2005, s.224-233)

Günümüzde artan öğretmen beklentilerinin gereğince karşılanabilmesi, öğretmenlerin hizmet öncesinde ve hizmet içinde iyi yetiştirilmiş olmalarıyla doğru orantılıdır (Karahana, 2003, s.37).

İyi bir öğretmenin özellikleri konusunda araştırmacılar birçok farklı noktaya değinmişlerdir. Başta yaratıcılık, çağdaş öğretmenin önemli özelliklerinden biridir. Zeka ve kişilik özellikleri farklı, değişik sosyo-kültürel ortamlarda yetişmiş öğrencileri eğitmek, onları öğrenme için cesaretlendirmek ve desteklemek öğretmenin büyük ölçüde yaratıcılığını kullanmasına bağlıdır. Aynı zamanda öğretmenin neşeli, canlı, öğrencilerin sorularına duyarlı olması beklenmektedir.

İyi bir öğretmende bulunması gereken niteliklerin bir kısmı bireyin kişilik özellikleridir. Bu nedenle öğretmenlik mesleğine girişte bu özelliklerin ölçülmesi önemlidir. Bazı özellikler ise mesleğe hazırlık eğitimi içinde yer alır. Oktay' a göre öğretmenlik bilgili olmayı, doğru modellere sahip olmayı gerektiren bir meslektir. Öğretmenin niteliği, yalnızca mesleğe hazırlık aşamasında aldığı eğitimle sınırlı olmamalıdır. Meslek süresince öğretmene kendisini mesleki yönden geliştirme fırsatlarının da açık tutulması gerekir (Oktay, 1998, s.22-27).

Hart tarafından yapılan bir araştırmaya göre öğrenciler en çok sevilen öğretmeni; güler yüzlü, mizah yeteneği olan ve şakadan anlayan, öğrencileriyle ilgilenip onları anlayan, insanları seven dostça ve arkadaşça olan, çalışmayı ilgi çekici hale getiren ve çalışma isteği yaratan kişiler olarak tanımlamışlardır.

Hamachek (1972) ise öğrencilerin öğretmen kişiliğinde görmek istedikleri dört özelliğin sıcaklık, sabır, hoşgörü ve öğrencilerle ilgilenme olduğunu belirtmiştir (Tezer, 1998, s.29).

İyi eğitim görmüş, çalışkan ve özverili öğretmenler sadece belirli bir öğrenci kitlesini yetiştirmekle kalmazlar, aynı zamanda bağlı bulundukları toplumun kültür alanında atılımlar yapmasına da büyük ölçüde katkıda bulunurlar. Böylece ulusal refah ve mutluluğun gelişmesine yardımcı olurlar. Brubaccker' in belirttiği gibi, nitelikli öğretmenler sayesinde insanlığın refah ve mutluluğu artar. Çünkü uygarlık, öğretmenlik hizmetinin niteliğiyle orantılı olarak ilerler. Bossing, büyük öğretmenlerin etkisinin, birçok kuşaklar boyunca sürüp giderek, onların doğal ömürlerini aşan yüksek bir hizmet göreceğini belirtmiştir (Özgür, 1994, s.6).

Mesleğin önemi okul öncesi dönem açısından bakıldığında daha da artmaktadır. Okul öncesi dönemde çocuk hızlı bir öğrenme süreci içerisinde. Çevresini ve kendisini keşfetmeye çalışır. Çok iyi bir gözlemcidir. Ancak büyük ölçüde yetişkine bağımlı, onun yardımı ve rehberliğine de muhtaçtır (Duman, 1996a, s.27-28). Bu dönem çocuğun kişiliğinin geliştiği ve şekillendiği kritik yıllardır. Dolayısıyla okul öncesi dönem insan yaşantısında son derece önemli yeri olan bir dönemdir (Ateş, 1993, s.37-40). Bloom' un yaptığı araştırmalara göre 17 yaşına kadar olan zihinsel gelişmenin %50' si 4 yaşına, %30' u 4 yaşından 8 yaşına, %20' si ise 8 yaşından 17 yaşına kadar oluşmaktadır. Ayrıca çocukların 18 yaşına kadar gösterdikleri okul başarısının %33' ü 0-6 yaş arasındaki başarıyla açıklanabilmektedir (Fidan ve Erden, s.233). Bu nedenle çocuğa erken yaşlarda sağlanacak deneyimlerle elde edilecek temel bilgi, beceri ve alışkanlıklar, çocuğun daha sonraki yıllarda hem öğrenim yaşamını hem de sosyal ve duygusal yaşamını biçimlendirecektir. Ancak bu derece önemli olan okul öncesi eğitim hizmeti ülkemizde henüz istenen ideal nitelik ve niceliğe kavuşturulamamıştır (Arı ve Tuğrul, 1996, s.18-21).

Ülkemizde okul öncesi eğitim zorunlu öğrenim çağına gelmemiş 0-6 yaş çocuklarını kapsar ve isteğe bağlıdır. Ancak 15. Milli Eğitim Şûrası' nda okul öncesi eğitimin, yakın bir gelecekte ilköğretim bünyesine alınarak yaygınlaştırılması planlanmıştır (ttkb.meb.gov.tr/). Yine de ülkemizde henüz okul öncesi eğitime verilen önem gelişmiş ülke standartlarının çok altındadır. Çocuk/birey büyüdükçe ona sağlanacak eğitim-öğretim olanaklarının kalitesinin daha önemli olduğu konusundaki yanlış düşünceler, bu alanda çalışan eğitimcilerin yetiştirilmesine yeterince önem verilmemesine neden olmaktadır (Arı ve Tuğrul, 1996, s.18-21). Oysa ki zorunlu eğitim ve sonrasının çok daha etkin ve verimli olabilmesinin ön şartı okul öncesi eğitimidir. Okul öncesi eğitim, eğitimden beklenen faydanın sağlanmasında kritik bir öneme sahiptir (Sağlam, 1996, s.6-7).

Okul öncesi dönemde alınacak eğitimden yüksek fayda sağlanması okul öncesi öğretmenin özellikleriyle doğrudan ilintilidir. Okul öncesi öğretmeni, çocuğun aile dışında karşılaştığı ilk yetişkindir. Günün büyük bir bölümünü onlarla birlikte geçirir. Öğretmen çocuk için bir otorite ve modeldir. Bu nedenle öğretmen çocukları seven, onlara karşı duyarlı, tutarlı, sabırlı, anlayışlı, sakin, yumuşak ve enerjik bir karakter yapısına sahip olmalıdır (Duman, 1996b, s.27-28).

Bir okul öncesi öğretmeninde öncelikle bulunması gereken özellikler Oktay (2004, s.220) tarafından şöyle sıralanmıştır;

- Çocuk gelişimi ve eğitimi, beslenmesi ve sağlığı konularında bilgi sahibi olmak,
- Müzik, resim, drama, oyun gibi konularda bilgili ve bir çok eğitim materyallerini temin edebilecek beceriye sahip olmak,
- Okul öncesi eğitim programları konusunda bilgili olmak,
- İyi bir mizah duygusuna sahip olmak,
- Çocukça davranışlardan sıkılmamak,
- Sabırlı olmak,
- Sorumluluk sahibi olmak,
- Çocukta çok küçük de olsa ilerlemeyi görebilmek (dikkatli ve iyi bir gözlemci olmak),
- Yaratıcı olmak,
- Yeniliklere uyum sağlayabilmek,
- Çocukların ihtiyaçlarına duyarlı olmak,
- Türkçe'yi iyi ve güzel konuşmak,
- İletişim becerilerine sahip olmak,
- Geniş bir edebiyat ve fen bilgisine sahip olmak,
- Hoşgörölü ve esnek olmak,
- Dış görünüşe dikkat etmek (temiz, düzenli ve rahat giyimli olma),
- Meslektaşları ve ailelerle işbirliği yapabilmek,
- Güvenilir olmak,

- Kayıtları tutabilmek, çocuk ve aile hakkında bilgileri toplamak ve güvenli bir şekilde saklayabilmek,
- Doğru ve çabuk kararlar verebilmek,
- Peşin hükümlü olmamak,
- İyi bir meslek ahlakına sahip olmak,
- İyi bir rehber olmak,
- Kendisini geliştirmeye ve bilgisini arttırmaya istekli olmak,
- Sağlıklı, canlı, hareketli, neşeli olmak.

2.2.1.Öğretmen Eğitimi ve Sorunları

İstenen niteliklerde öğretmen yetiştirmenin ve bu öğretmenlerin kendilerinden beklenen rolleri yerine getirebilmelerinin koşulu öğretmen eğitiminin iyi planlanmasına ve uygulanmasına bağlıdır (Özgür, 1994, s.12). Bu mesleği icra edecek kişilerin başarılı ve istekli adaylar arasından seçilmeleri önemli bir husustur (Sönmez, 1994, s.113).

Ülkemizde öğretmen eğitiminin tarihsel süreç içindeki durumu incelendiğinde açılan okulların ve başlangıçta çok başarılı olan modellerin zaman içinde çeşitli gerekçelerle terk edildiği görülmüştür. Dolayısıyla sözkonusu kurumlardaki olumlu birikimlerin daha sonra açılan kurumlara aktarımı büyük ölçüde engellenmiştir (Oktay, 1998, s.22-27).

Ülkemizde öğretmen yetiştiren ilk kurum 1848 yılında açılan Darülmuaallimin' dir (Akyüz, 1978, s.313). Cumhuriyet kurulduktan sonra ülkenin en önemli sorununun eğitim-öğretim olduğu kabul edilmiş ve bu konuda önemli çalışmalar yapılmıştır. Öğretmenlik 7 Nisan 1924 tarih ve 439 sayılı kanunla Cumhuriyet döneminde meslek olarak kabul edilmiştir (Özgür, 1994, s.4).

Cumhuriyetin ilk yıllarında yeni bir eğitim sisteminin yapılandırılmasında Dewey, Kühne, Malche ve Buyse'nin görüşlerinden faydalanılmıştır. Atatürk, Baltacioğlu, Yücel, Tonguç ve Uzel bu dönemin eğitim anlayışını şekillendiren kişilerdir.

Bu dönemde Atatürk “Başöğretmen” ünvanıyla öğretmen ve eğitimcilere manevi yönden destek olmuş; öğretmenlik mesleğinin önemine pek çok kez değinmiştir.

Öğretmen yetiştirme programlarının bugüne gelmesinde özellikle Amerikalı eğitimci Maaske’ in (1953) görüşlerinden yararlanılmıştır. Onun bu konuda belirttiği öneriler günümüz için de geçerlidir. Hazırladığı raporda belirttiği ilkeler şunlardır;

- Öğretmenliğin gittikçe artan bir anlayışla gerek öğretmenler, gerek genel vatandaşlar tarafından iyi gelir getiren önemli bir meslek olarak kabul edilmesi gerekir.
- Aynı zamanda aydın bir insan olan öğretmenin mesleki hazırlığı, lise öğreniminin üzerinde birkaç yıl devam etmelidir.
- Öğretmenler (karşılığında maaşlarının arttırılması koşuluyla) mesleki bakımdan iş başında sürekli olarak yetiştirmeye ve kendilerini geliştirmeye karşı bir ilgi duymalıdır.
- Öğrenci seçme projesi mezuniyet devresine kadar devam ederek sadece derslerdeki başarı değil, düzgün konuşma kabiliyeti, ruh ve beden dengesi, iyilik, sabırlılık, itimada şayan oluş ve öğrencilerin ilerlemeleri ve iyilikleri için demokratik açıdan ilgilenebilme kabiliyetleri göz önünde tutularak ve ancak bunlara sahip olanların mezun olmalarına izin verilmelidir.
- Öğretmen yetiştirmede, temel kültür dersleri, genel meslek dersleri ve özel meslek derslerinden ibaret olmak üzere dengeli bir program oluşturulmalıdır. Bu alanlarda derslerin bir kısmı seçmeli olmalı ve öğrencilere ders dışı faaliyetlere katılma imkanları temin edilmelidir.
- Öğretmenin çalışacağı alanı daha iyi kavramasına yardım için öğretmen yetiştirme programı, yeter derecede iyi organize edilmeli, sistematik ve zincirleme olarak meslek derslerini içermelidir.
- Hazırlık programının en az son iki yılı içerisinde öğrenciler, gözlem ve oryantasyon amacıyla okullarla ilişki içinde bulunmalıdırlar, tercihan kurumların sahası içinde ya da yakınında laboratuvar okulları bulunmalıdır.

- Sürekli uygulamalar, hazırlık devresinin son yılı içinde altı-on haftalık bir süre devam etmeli ve bütün bu süre bu işe ayrılmalıdır.
- Kurumun yetkili bir öğretmeni tarafından, mezunların işe başladıkları ilk yıl içinde takip edilerek yetiştirilmeleri ve kurumdaki öğretmenlere gelecekteki öğretmenin hazırlığı programlarını reforme etmeleri için pratik gereksinimlerin belirtilmesi ve yeni fikirlerin kazandırılması amacıyla ziyaretler düzenlenmelidir.
- Öğretmen adaylarına uygulanacak öğretim yöntemlerini, ilkokulların çeşitli sınıf düzeylerinde, orta okulların çeşitli şubelerinde çalışacak mükemmel öğretmenlerin seçimi ve rehberliği hususlarında en verimli yolları bulmak için bilimsel araştırmalar sürekli olarak devam etmelidir (Maaske, 1956, s.56-60' tan akt. Özgür, 1994, s.14).

Okul öncesi öğretmeni yetiştirme ile ilgili olarak ise; ülkemizde okul öncesi eğitimin diğer eğitim kademelerine göre sosyal, kültürel ve ekonomik koşullarımızın bir sonucu olarak daha geç ortaya çıkması dolayısıyla bu konuya yeterince önem verilmediği görülmektedir (Duman, 1996a, s.58-65). Ülkemizde ilk okul öncesi eğitim kurumları, 2. Meşrutiyet' in ilk yıllarında açılmıştır. Buna paralel olarak 1913 yılında Tedrisat-ı İptidai Kanun Muvakkatı adlı yasa yayınlanmıştır. Bu yasada adı geçen ana mekteplerine öğretmen yetiştirmek üzere 1915 yılında İstanbul Dar' ul Muallimat' ına bağlı bir öğretmen okulu açılmıştır. Ancak bu okul, 1918-1919' da ihtiyaç fazlası öğretmen bulunduğu gerekçesiyle kapatılmıştır. Daha sonra 1927' de Ankara' da bir Ana Muallim Mektebi açılmışsa da, bu okul 1930-31 öğretim yılında İstanbul Kız Öğretmen Okulu' na nakledilmiştir. Öğretim süresi iki yıl olan bu okul da 1933' te kapatılmıştır. 1927 yılında anaokulu öğretmenliği eğitimi görmek üzere, Kız Muallim Mektebi mezunu iki kişi Avrupa' ya gönderilmiş, 1930-31 ve 1932-33 öğretim yıllarında da birer öğrenci ile uygulamaya devam edilmiştir. Bundan sonra uzun yıllar Türkiye' de okul öncesi öğretmeni gereksinimi, kız meslek liselerinden karşılanmıştır (Öztürk, 2001, s.230; Başaran, 1996, s.110). Yüksek öğretim kademesinde önlisans düzeyinde ilk okul öncesi öğretmenliği programı 1980-81 öğretim yılında açılmıştır. Bu programlar önce çocuk gelişimi ve eğitimi bölümü bulunan yüksek öğretim kurumlarının bünyesinde açılırken daha sonra sınıf öğretmenliği programlarının bulunduğu kurumlarda açılmaya ve sayıları artmaya başlamıştır (Duman, 1996a, s.27-28).

Cumhuriyet dönemindeki öğretmen yetiştirmeyle ilgili en önemli değişikliklerden birisi, 1982 yılına kadar Milli Eğitim Bakanlığı' nın sorumluluğunda olan öğretmen yetiştiren okul ve kuruluşların, 4 Kasım 1981' de çıkarılan 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu gereğince, 1982 yılında üniversite yapısı içerisine alınmasıdır. Böylece dünyadaki gelişmelere paralel olarak, ülkemizde de öğretmenlik formasyonunun ancak yüksek öğretim düzeyinde kazanılabileceği yasallaşmıştır (Karahana, 2003, s. 66). YÖK' ün almış olduğu 23.05.1989 tarih ve 876 sayılı kararla da 1989-90 öğretim yılından itibaren tüm öğretmenlerin lisans seviyesinde öğrenim görmeleri uygulaması başlamıştır (Karahana, 2003, s. 67).

Eğitim fakültelerinin kuruluşu, öğretmen eğitimini dünyadaki eğilime uygun olarak üniversitelerin çatısı altında toplamış ve öğretmen eğitime akademik ve bilimsel bir boyut katmıştır. Aynı zamanda çocukların daha bilgili ve olgun öğretmenler tarafından eğitilmelerine imkan sağlamış ve öğretmenler arasındaki statü farkını ortadan kaldırmıştır.

Tüm bu gelişmeler dünyadaki genel eğilimin bir yansımasıdır. 20. yy. ın ikinci yarısından itibaren yaşanan bilimsel, teknolojik ve ekonomik gelişmeler eğitim sisteminde niteliğin artırılması için, öğretmen eğitiminde kapsamlı reformların yapılması zorunlu kılmıştır. Bu reformlar, öğretmen eğitiminin süresinin uzatılması ve düzeyin yükseltilmesinden öğretmen eğitimi programlarına öğrenci seçimi ve öğretmenliğe atanma ölçütlerine kadar bir dizi yapısal değişiklikleri kapsamaktadır.

Sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçişin gereği olan ileri teknoloji kullanımı, gelişmiş ve gelişmekte olan toplumlarda günlük yaşamın birçok alanında başat konuma gelmiştir. Bu nedenle, tüm ülkelerin çağdaşlaşma yönünde gelişim ve değişimlerini sürdürebilmeleri için, özellikle genç nüfus başta olmak üzere tüm bireylere, bilgi toplumunun göstergeleri olan bilgiye ulaşabilme, bilgiyi ve teknolojiyi kullanabilme ve üretebilme, araştırma yapabilme, sorun çözebilme, doğru karar verebilme, eleştirel ve yaratıcı düşünebilme gibi niteliklerin kazandırılması gereği doğmuştur. Bu gerekliliğin yerine getirilmesi görevi ve sorumluluğu eğitime, dolayısıyla eğitim kurumlarına düşmektedir. Eğitim kurumlarının bu görevlerini yerine getirebilmesi ise, eğitim programları ile öğrencilerin nitelikleri ve bu programları öğrencilere uygulama sorumluluğunu üstlenen öğretmenlerin niteliklerine bağlıdır.

Eğitim sisteminde niteliğin artırılmasının, bir başka deyişle eğitim sisteminden bilgi çağının gerektirdiği niteliklere sahip ürün çıktılarının elde edilmesinin temel koşulu, sisteme nitelikli öğretmen girdisinin sağlanmasıdır. Bu koşulun yerine getirilebilmesi için 1974 yılından günümüze kadar öğretmen eğitiminde yapısal, kurumsal ve eğitim programları boyutunda oldukça kapsamlı değişiklikler gerçekleştirilmiştir. Bu değişikliklerin en önemlileri arasında öğretmen eğitiminin önce yüksek öğretim düzeyine alınması, daha sonra üniversitelere verilmesi, süresinin tüm öğretmenlik alanları için dört yıla çıkarılması ve son olarak da öğretmen eğitimi programlarında standart geliştirme ve öğretmen yeterliklerini belirleme çalışmalarının başlatılması sayılabilir. Dünyadaki gelişmeler gerek bilim ve araştırma çevrelerinde gerekse politik çevrelerde öğretmenlerin hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimlerinin iyileştirilmesi istemlerini arttırmıştır. Hemen tüm AB ülkelerinde zorunlu eğitimin süresinin uzatılması yönündeki politik istemler, yüksek öğretime olan talep, iş gücü göçü nedeniyle sınıflardaki öğrenci niteliklerinin çeşitlenmesi gibi nedenlerle güçlenmiş ve öğretmen eğitiminde yapısal reformlar yapılması zorunlu hale gelmiştir (Sağlam ve Kürüm, 2005, s.53-69).

Günümüzde ABD, Japonya ve çeşitli Avrupa ülkelerinin öğretmen yetiştirme politikaları kısaca şöyledir;

- ABD’ nde öğrencilerin yetenekli olduğu ve ilgi duyduğu gerçek bir programa yerleştirilmesi genelde yüksek öğretimin üçüncü yılında başlamaktadır. Bu nedenle eğitim fakülteleri, ilk ve ortaöğretim öğretmenliğine seçilecek olan adayları belli ölçütlere uygun istenilen özelliklere sahip oldukları takdirde öğretmenlik programlarına almaktadırlar (Demirtaş, 1993, s.161-169).
- Japonya birinci aşamanın ülke genelinde yapıldığı, ikinci aşamanın ise üniversiteler tarafından gerçekleştirildiği bir sınavla öğretmen eğitimine öğrenci almaktadır. Öğretmen eğitimi ise iki şekilde yapılmaktadır; birincisi üniversitelerin eğitim fakültelerinde ya da bölümlerinde yapılan diplomalı; ikincisi diğer fakültelerde uygulanan sertifikalı eğitimidir. İlkokullara öğretmen olabilmek için önlisans eğitimi almak yeterlidir. Öğretmenlik eğitimi bitiren adaylar yeterlik sınavına alınırlar. Adaylar ayrıca, görüşme ve uygulama sınavına tabi tutulurlar. Bu sınavlarda başarılı olan adaylar altı aylık stajyerlik süresini tamamladıktan sonra kamu görevlisi hakkını kazanıp asil öğretmen olabilirler.

- Almanya' da üniversite eğitimine başlamak için gerekli olan lise olgunluk sınavının verilmesi gerekir. Lise ve çok amaçlı lise mezunları diğer yüksek öğretim kurumlarına alınabildikleri gibi öğretmen eğitime de alınabilmektedirler. İlköğretim ve ortaöğretim birinci kademe için altı-sekiz yarıyıllık eğitim süresinin tamamlanması gerekmektedir (Semerci, 2000, s.159-168).
- İngiltere ve Galler' de 1970' li yıllarda yapılan öğretmen eğitimindeki yapısal düzenlemeler gereğince tüm öğretmenlik eğitimi programları üniversitelere bağlı ya da bağımsız yüksek okullar veya politeknik enstitülerine aktarılmış ve öğretmenlik alanlarına göre eğitim süresi dört-beş yıl olarak belirlenmiştir.
- Fransa' da ilkokul öğretmenlerinin eğitimi 1986 yılından itibaren hem sınıf öğretmenliği hem de alan öğretmenliği için beş yıla çıkarılarak yeni bir model uygulamaya konulmuştur. Bu modele göre, üniversitelerde üç yıllık temel öğrenimlerini tamamlayan öğrenciler, bir seçme sınavı ile öğretmen yetiştiren kurumlara alınarak, iki-üç yıllık sınıf ya da alan öğretmenliği eğitiminin ardından öğretmen olabilmektedirler.
- İspanya' da öğretmen eğitimi temel eğitim öğretmenliği (okul öncesi, sınıf, yabancı dil, resim, müzik, beden eğitimi ve özel eğitim öğretmenliği) ve orta öğretim alan öğretmenliği olmak üzere iki alanda toplanmıştır. Buna göre, temel eğitim öğretmenliği için adaylar üniversitelere bağlı eğitim yüksek okullarında üç yıllık öğretmenlik eğitimi görürler. Öğretmenlik eğitimi, seçilen öğretmenlik türüne göre, özel alan bilgisi ile öğretmenlik meslek bilgisi öğrenimini ve okul içi uygulama çalışmalarını kapsar (kaynaşık model).
- Yunanistan' da öğretmenlik eğitimi, biri okul öncesi ve ilkokul öğretmenliği, diğeri de genel ve mesleki ortaöğretim öğretmenliği olmak üzere iki alanda toplanmıştır. 1982' de yürürlüğe giren yeni yüksek öğretim yasası ile okul öncesi ve sınıf öğretmenlerinin eğitimi üniversitelerin eğitim bilimleri bölümüne verilerek, süreleri dört yıla çıkarılmıştır.
- İtalya' da 1994-95 öğretim yılından itibaren aşamalı olarak anaokulu ve ilkokul öğretmenliğinin yüksek öğretim düzeyine çıkarılması ve süresinin kaynaşık modelde dört yıl olması öngörülmüştür.

- Portekiz’ de yasa ile öğretmenlik eğitiminde okul öncesi eğitim öğretmenliği, ilköğretim birinci devre öğretmenliği, ikinci devre öğretmenliği, üçüncü devre öğretmenliği ve ortaöğretim öğretmenliği alanları oluşturulmuştur. Okul öncesi eğitim ve ilköğretim birinci devre öğretmenliği için adaylar, eğitim yüksek okullarında veya üniversitelerin aynı programları uygulayan bölümlerinde kaynaşık modele göre üç yıl süren ve “bacharelato” denilen yüksek öğretim diploması ile bitirilen öğretmenlik eğitimini görürler.
- İsveç’ te okul öncesi eğitim öğretmenliği ile ilköğretim okullarının birinci ve altıncı sınıflarında sınıf öğretmenliği eğitimi üniversitelerde, yüksek okullarda ve eğitim enstitülerinde verilmektedir. Eğitim süresi 1993-94 öğretim yılında iki buçuk yıldan üç yıla çıkarılmıştır (Sağlam ve Kürüm, 2005, s.53-69).
- Ülkemizde eğitim fakültelerine girebilmek için adayların üniversiteye giriş sınavını kazanmaları gerekmektedir. Okul öncesi öğretmeni olabilmek üniversitelerin Okul Öncesi Öğretmenliği ya da Anaokulu Öğretmenliği programını kazanarak, dört yıllık lisans eğitiminin tamamlanması ile mümkündür.

Türkiye ve AB ülkelerinde öğretmen eğitiminde 1970-2000 yılları arasında gerçekleştirilen yapısal reformların genel bir değerlendirmesi yapılacak olursa, özet olarak şunlar söylenebilir;

- Hemen tüm ülkelerde öğretmenlik eğitimi yüksek öğretim düzeyine alınmış ve süresi uzatılmıştır,
- Pek çok ülkede öğretmen eğitimi görevi eğitim-öğretim ve araştırma özerkliği olan üniversitelere verilerek öğretmen eğitiminde de bilimsel araştırmalar ve araştırmacılık ön plana çıkarılmıştır,
- Okul öncesi ve ilköğretim öğretmenlerinin eğitiminde kaynaşık model, ortaöğretim alan öğretmenliğinde de ardışık model uygulanmaktadır, ancak her iki modelde de öğretmenlik meslek bilgisi öğreniminin oranı arttırılmıştır,
- Alan öğretmenliğinde eğitim düzeyinin lisans düzeyinden lisansüstü düzeye yükseltilmesi çabaları yoğunluk kazanmaktadır,

- Öğretmen eğitiminde istenilen niteliğin sağlanması için standart geliştirme ve akreditasyon uygulamasına dönük çalışmalara giderek daha fazla önem verilmektedir.

Ancak tüm yeni yapılanmaya rağmen, halen ülkemizde öğretmen yetiştirme konusunda birtakım sorunlar görülmektedir. Bunlar; eğitim fakülteleri arasında yeterli işbirliği sağlanamaması, Fakülte-YÖK ve Fakülte-MEB arasındaki sınırlı diyalog, öğretmen yetiştirme konusunda standartlar oluşturulamamış olması, ülke ihtiyacına uygun alanlarda ve sayıda öğretmen yetiştirilememesi, mezunların alanda izlenememesi ve sorunlarının yeterince tespit edilememesi, eğitim fakültelerindeki öğrenci sayılarının fiziki mekan ve akademik kadro kaynaklarının üzerinde olması şeklinde sıralanabilir (Oktay, 1998, s.22-27).

Cumhuriyetten bu yana öğretmen yetiştirmede nitelik konusu üzerinde sıkça durulmuş, ancak öğretmen açığını kapama endişesi, kalite konusunda amaca ulaşılmasını engellemiştir (Akyüz, 2001). 1960' tan sonraki öğretmen alımlarında öğretmen yetiştiren okul mezunlarına öncelik verilmiştir. Bununla birlikte DPT planlarında (1962), öğretmen açığının ilk 5 yılda kapatılabilmesi için öğretmenlik eğitimi almayan üniversite mezunlarının da istihdam edileceği öngörülmüştür.

Bu gelişmelerden sonra ücretli öğretmenlik, yardımcı öğretmenlik, mektupla öğretmen yetiştirme, kurslar yoluyla öğretmen yetiştirme uygulamaları yapılmıştır. Ancak bu uygulamalar öğretmenlik mesleğinin statüsünü zayıflatmış ve gençler arasında mesleğin çekiciliğinin kaybolmasına neden olmuştur. Her dönemde öğretmen açığının kapatılmasına çalışılmış ve bu yüzden de nitelik boyutu göz ardı edilmiştir.

Milli Eğitim Temel Kanunu' nun öğretmen adaylarını yüksek öğretim görme esasını belirleyen 43. maddesine bağlı kalınarak, 1982 yılında öğretmen yetiştirme işi üniversitelere devredilmiştir (Arslan, 1997, s.68-73). Ancak nicelik yine ön planda tutulmuş; öğrencilere öğretmenlik ruhu ve bilgisi yeterince aşılanamamış, öğrencilerin de bu okullara öğretmen olma ülküsü ile gelmeleri sağlanamamış, bu okullara henüz yeterli sayı ve nitelikte öğretim görevlisi yetiştirilememiştir. Hala öğretmen yetiştirme ve öğretmene nitelik kazandırma bir sorun olarak gündemdedir. (Akyüz, 2001).

Adaylar açısından bakıldığında ülkemizde gençlerin öğretmenlik mesleğine bir zorunluluk ya da rastlantı sonucunda yöneldikleri, öğretmenlik mesleğini bizzat seçme söz konusu olunca mesleğin cazibesini yitirdiği görülür (Gençtürk, 2001, s.17).

Konuyla ilgili olarak Ataunal ve Karagözoğlu (Özgür, 1994, s.34) ÖSYM' nin 1982 ve 1986 verilerini değerlendirmeye tabi tutmuşlardır. Araştırmadan elde edilen sonuçlar şöyledir;

- Öğretmenlik mesleğine yönelen gençlerimizin çoğunluğu, genel eğitim veren liselerden gelmektedir, öğretmen lisesi çıkışlılardan ise beklenenin aksine bu mesleğe yönelenler çok azdır,
- Gençlerimiz, üniversiteye girişteki tercihlerinde öğretmenlik programlarına öncelik vermemektedirler. Tercih edenler ise, bu tercihlerine en son sıralarda yer vermektedirler.
- Öğretmenlik mesleğini seçerek bu programlara yerleşen gençlerin ortaöğretim başarı not ortalamaları orta ve ortanın altındadır.
- Öğretmenlik programlarına yönelen gençlerimizin anne ve babaları, genellikle ilkokul ve ortaokul düzeyinde eğitim görmüştür,
- Öğretmenlik mesleğini seçen gençlerin büyük bir çoğunluğu gelir düzeyi “orta” ailelerden gelmektedir.
- Gençlerimiz üniversiteye giriş sınavlarında, lisans programı veren alanlar yerine, aynı alanda öğretmenlik formasyonu programlarını daha çok tercih etmektedirler.

Bugün öğretmenlik meslek alanında eğitsel, sosyal, ekonomik, hukuksal ve istihdama dönük olmak üzere çeşitli mesleki sorunlar mevcuttur. Mesleki örgütlenme yetersizliği, yasal olanakların yetersizliği, toplumun mesleğe verdiği değerin düşüklüğü, gençler arasında mesleğe olan ilginin azalması, meslekteki seçme-yetiştirme-istihdam-terfi olanaklarının yetersizliği, çalışma koşullarının ağırlığı ve geçim güclüğü, rol ve yeterliliklerin belirsizliği, formasyon standartlarının belirlenmemiş olması bunlardan birkaçıdır (Hacıoğlu ve Alkan, 1995, s.35).

Okul öncesi öğretmenlerinin yetiştirilmeleri konusunda ise; yasa gereği okul öncesi öğretmenlerinin yüksek öğrenim görmüş olmaları gerekirken; MEB' in, meslek liselerinin Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü mezunlarını okul öncesi eğitim kurumlarında usta öğretici olarak görevlendirdiği görülmektedir (Okçabol, 2005a, s.219). Mesleki eğitimin yeniden düzenlenmesi çalışmaları kapsamında meslek liseleri Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü değiştirilerek, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Alanı adını almış ve iki ayrı dala ayrılmıştır; Erken Çocukluk Eğitimi Dalı ve Özel Eğitim Dalı. Yapılan düzenlemeye göre mezunlar önceki uygulamada olduğu gibi ilgili kurumlarda öğretmen yardımcısı olarak istihdam edilebilecektir (megep.meb.gov.tr). Ancak alandaki uygulamalara bakıldığında özellikle lisans mezunu öğretmen ihtiyacının yüksekliği dolayısıyla öğretmen yardımcısı konumunda olması gereken meslek lisesi mezunlarının çoğunlukla kurumlarda öğretmen olarak istihdam edildikleri görülmektedir.

2005 yılı ÖSS sınav kılavuzuna göre Türkiye genelinde okul öncesi öğretmenliği lisans programları onbiri ikinci öğretim (toplam kontenjan 525 öğrenci) olmak üzere toplam 45 adet ve öğrenci kontenjanları 2183' tür. Anaokulu öğretmenliği lisans programları biri ikinci öğretim (kontenjan 150 öğrenci) olmak üzere toplam iki adet ve öğrenci kontenjanları 300' dür. Çocuk gelişimi ve eğitimi öğretmenliği lisans programları biri ikinci öğretim (kontenjan 60 öğrenci) olmak üzere toplam iki adet ve öğrenci kontenjanları 140' tır. Dolayısıyla yüksek öğretim düzeyinde her yıl alana çıkan (Açık Öğretim Fakültesi mezunları hariç olmak üzere) öğretmen sayısı 2623' tür. Ön lisans düzeyinde ise yurt genelinde otuzaltı MYO' dan 1640 öğrenci mezun olmaktadır (ÖSYM, 2005). Sadece İstanbul' daki meslek liseleri Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü mezun sayısı 2005-2006 Eğitim Öğretim yılı itibarıyla 2601' dir. Dolayısıyla üniversitelerimizde, ülke genelinde gün geçtikçe artan ihtiyacı karşılayacak ölçüde okul öncesi öğretmeni yetiştirilememekte, eğitim kurumları da öğretmen ihtiyaçlarını meslek lisesi mezunlarıyla karşılamaya çalışmaktadırlar. Böylelikle daha düşük eğitim almış olan elemanları daha ucuza ve daha fazla çalıştırma imkanları doğmakta, hatta kurumlar sadece bu sebeple bile meslek lisesi mezunlarını tercih edebilmektedirler.

2.2.2.Ülkemizde Öğretmen Adayları ve Öğretmenler Üzerinde Yapılmış Araştırmalar

MEB' in Haziran 1982' de yayınlanan bir araştırmasında şöyle denilmektedir; "Toplumda öğretmenlik mesleğine verilen değer giderek azalmakta, öğretmenler

arasında mesleğe, çalışma ve yaşam koşullarına ilişkin yakınmalar, huzursuzluklar yaygınlaşmakta, öğretmenlik gençler için çekiciliğini yitirmekte ve en son tercih edilen bir meslek haline gelmektedir (Çapa ve Çil, 2000, s.69-73).

Özgür tarafından 1994 yılında yapılan “Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutum” konulu araştırmadan elde edilen sonuçlara bakıldığında; eğitim fakültelerine gelen öğrencilerin sadece %40’ ının tercihlerini ilk beş içinde yapmış olduğu, çoğunluğu genel lise mezunlarının oluşturduğu, üst gelir düzeyinde ailelerden gelenlerin azınlıkta olduğu, öğrencilerin sadece %45’ inin okumakta oldukları bölümden memnun oldukları, akademik yönden çoğunlukla orta düzeyde bir başarı ile yetindikleri, yaklaşık %60’ ının öğretmenlik yapmayı istedikleri ve öğretmenlik formasyon kursu öğrencilerinin, öğretmenlik yapmaya karşı daha istekli oldukları görülmüştür (s.170-171).

Çapa ve Çil tarafından ODTÜ Eğitim Fakültesi’ nde 1998 yılında 340 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilmiş, “Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi” konulu araştırmada bulunan sınıf düzeyine göre 3. sınıfların 2. sınıflardan daha olumlu tutumda oldukları görülmüştür. Sınıflar arasındaki farkın nedeni olarak 3. sınıfta meslek derslerinin yoğunlaşması ve bu düzeydeki öğrencilerin, diğer sınıflara göre kendilerini artık mesleğin birer elemanı olarak görmeye başlamaları gösterilmiştir (2000, 69-73).

1998 yılında Okçabol ve Gök’ ün yaptığı bir araştırmaya göre, öğretmenlerin %19’ u, öğrencilerle yeterli ilişki kuramadıklarını ve kendilerini alanlarında yetersiz bulduklarını belirtmektedirler. Kendilerini alanlarında yetersiz bulanların büyük çoğunluğu öğretmen olarak yetişmemiş, sonradan sertifika alarak öğretmenliğe atanmış kimselerdir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %30 kadarı, fırsat bulsalar öğretmenlikten ayrılmayı düşünmekte, gençlere öğretmenliği önermediklerini belirtmektedirler (Okçabol, 2005a, s.206).

Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etütler Vakfı’ nca (TÜSEV) Ekim-Kasım 2000 aylarında yapılan bir araştırma meslek grupları içinde en güvenilir grup öğretmenler (Okçabol, 2005a, s.207) olsa da öğretmen maaşının, kişileri “öğretmen gibi” yaşatacak düzeyde olmadığını, MEB okullarında deneyim kazanan pek çok öğretmenin fırsatını bulduğunda ya özel okullara ya da dersanelere geçtiğini göstermektedir. Öğretmenlerin önemli bir bölümü düşük gelir düzeyi nedeniyle ek iş yapmayı düşünmekte, kendilerini geliştirici alanlara (kitap alma, kültürel etkinliklere katılma gibi) yatırım yapamamakta,

yaz aylarında evi dışında tatil yapma olanağı bulamamaktadırlar (Okçabol, 2005a, s.207).

1998 ÖSYS' de öğretmenlik alanlarından en az bir tanesine başvuruda bulunmuş olan lise mezunları içinde, ilk sırayı genel liseler almaktadır. Bu sırayı İmam Hatip Lisesi, Endüstri Meslek Lisesi, Ticaret Meslek Lisesi ve Anadolu Öğretmen Lisesi mezunları izlemektedir. Araştırma öğretmenlik alanlarına kızların daha yüksek oranlarda başvurduğunu göstermektedir (Okçabol, 2005a, s.207-208). Mezun olunan lise türüne göre öğretmenlik alanlarına en çok Anadolu öğretmen lisesi mezunlarının başvurduğu (%84), bunu Anadolu kız meslek (%66), Anadolu ticaret meslek (%63), imam-hatip (%62) ve Anadolu otelcilik ticaret meslek liselerinin (%44) izlediği görülmektedir. Öğretmenlik alanlarını kazananlar içinde genel liseliler çoğunluktadır. Bunu sırasıyla imam-hatip liseliler, Anadolu öğretmen liseliler ve endüstri meslek liseliler izlemektedir.

Erkan, Tuğrul, Üstün, Akman, Şendoğdu, Kargı, Boz ve Güler tarafından yapılan Türkiye' deki üniversitelerin eğitim fakültelerinin ilköğretim bölümleri okul öncesi eğitim lisans programlarına devam eden öğrencilerin profilini ortaya çıkarmak amaçlı araştırma sonuçlarına göre; okul öncesi öğretmenliği ana bilim dalında okuyan öğrencilerin %81,9' unun bölümle ilgili olumlu duygu ve düşünceler içinde oldukları görülmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin, ÖSS sınavında okul öncesi öğretmenliği bölümünü tercih etme sırasına bakıldığında bu bölümün ilk beş tercih içinde yer aldığı ve araştırmaya katılan öğrencilerin %75' inin isteyerek bu bölümü tercih ettikleri belirlenmiştir. Öğrencilerin mesleği tercih etme nedenlerinin başında çocukları sevmeleri gelmekte, bunu öğretmenlik mesleğini sevmeye ve mezuniyet sonrası iş imkanının hazır olması takip etmektedir. Öğrenciler mezuniyet sonrası planlarında ilk sırada "mezun olur olmaz mesleğe atılmak istediklerini" belirtmektedirler. Aynı zamanda öğrenciler okul öncesi öğretmenliğinde okumaktan memnun olduklarını da ifade etmişlerdir (Erkan, Tuğrul, Üstün, Akman, Şendoğdu, Kargı, Boz, Güler; 2002, s.108-116).

400 öğretmene yönelik bir başka araştırmada, öğretmenlerin, öğrencilerin ilgi ve yetenekleri doğrultusunda yetişmediği (%52), deney ve araştırmalar için yeterli zaman ayıramadığı (%77), kalabalık sınıfların kendilerinde yılgınlık (stres) yarattığı (%77) ve okul yönetiminden kaynaklanan sorunlar yaşadıkları (%55) belirtilmektedir (Okçabol, 2005a, s.207).

Okçabol vd' nin (2003) araştırmasında lise son sınıf öğrencilerine “öğretmenlik mesleğini daha çekici hale getirmek için yapılması gereken ilk 3 şey nedir?” sorusu sorulmuş; öğrencilerin belirttiği 2507 görüş, sekiz grupta toplanmıştır. Dile getirilen görüşlerin %39' u “öğretmenlerin yaşam ve çalışma koşullarının iyileştirilmesi” ile ilgilidir. Önerilerin %17' si “öğretmenlerin saygınlığı arttırılmalı ve öğretmenliğin önemi topluma anlatılmalı” doğrultusundadır. Öğrenci görüşlerinin %15' i “öğretmenin öğrenciye karşı olumlu tutuma sahip olması” ve bir başka %15' i de “öğretmenlerin mesleği sevdirecek mesleki yeterlilikleri” ile ilgilidir. %4' ü “olumlu kişilik özellikleri” ni kapsamaktadır (Okçabol, 2005b, s.205).

Okçabol vd' nin (2003) araştırmasında öğretmen adaylarına, öğretmenlere ve öğretim elemanlarına öğretmen eğitimiyle ilgili konuları ne derecede önemli buldukları sorulmuştur. Araştırmaya katılanların %87' si eleştirel düşüncelerinin geliştirilmesini, %86' sı yazılı ve sözlü anlatım becerilerinin geliştirilmesini, %79' u yazın eserlerini (roman, şiir vb.) izlemeyi, %74' ü en az bir yabancı dil bilmeyi, %71' i düşünsel gelişimleri için felsefe/mantık , %63' ü düşünsel gelişimleri için matematik ve %62' si de diğer bilim alanlarından dersler alınmasını önemli bulmaktadır (Okçabol, 2005b, s.206).

Okçabol vd.' nin (2003) yaptığı bir başka araştırmanın örneklemini oluşturan ve 2002-03 öğretim yılında lise son sınıfta okuyan öğrencilerin %31' i öğretmen olmayı düşünmemektedir. Şu anda eğitim fakültesinde okuyan öğrencilerin (öğretmen adaylarının) %25' i ile öğretmenlik yapanların %24' ünün, ÖSS sonuçlarına göre bir öğretmenlik alanını seçtiği ve bunların arasında ailenin yönlendirmesiyle öğretmen olanların da %10' u geçtiği görülmektedir. Sözkonusu araştırmada öğrencilerin %26' sı ÖSS sonunda öğretmenlik mesleğini hiç tercih etmeyeceğini; %48' i ise öğretmenliği ilk üç sırada tercih edeceğini belirtmektedir. Öğretmen adaylarının ise %57' si öğretmenliği ilk üç sırada ve %18 ile dört ve altıncı sırada tercih yapanlardan oluşmaktadır. Şu anda öğretmenlik yapanlarla eğitim fakültelerinde okuyanların önemli bir bölümü öğretmenliği kendilerine uygun bir meslek olarak düşünmedikleri gibi, lise son sınıf öğrencilerinin büyük bir bölümü de öğretmenlik mesleğini kendilerine en uygun bir meslek olarak görmemektedirler (Okçabol, 2005b, s. 257-258).

2003 yılında Karahan tarafından yapılan “Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Tutumları Açısından İncelenmesi” konulu araştırmaya göre; eğitim fakültesinde öğrenim gören öğretmen adaylarından 4. sınıfta okuyan öğretmen adayları, 1. sınıfta okuyan öğretmen adaylarına göre daha olumlu tutuma sahiptirler. Yapılan araştırma

sonucunda, eğitim fakültelerinde öğrenim gören öğretmen adaylarının, öğretmenlik tutumları çok yüksek olmasa da olumlu ve orta değerin üzerindedir (Karahana, 2003, s. 102-136).

2.3.Mesleki Algı ve Meslek Seçimi

Meslek, bir kimsenin hayatını kazanmak için yaptığı, kuralları toplumca belirlenmiş ve belli bir eğitimle kazanılan sistemli etkinlikler bütünüdür (Yalçın, 1997, s.38). Bugün ülkemizde bireyin meslek sahibi olabilmesi ortaöğretim düzeyinde meslek okulları ve yüksek öğretim seviyesinde üniversiteler vasıtasıyla olmaktadır.

MEB' e bağlı örgün mesleki ve teknik liseler, ülkemizde nitelikli ara insan gücü ihtiyacını karşılamak üzere orta öğretim devresinde yer alan, hem iş ve meslek alanlarına eleman yetiştiren, hem de öğrencileri yükseköğretime hazırlayan öğretim kurumlarıdır. Bunlar; erkek teknik öğretim okulları, kız teknik öğretim okulları, ticaret ve turizm öğretim okulları, din öğretimi okulları olmak üzere dört grupta faaliyet göstermektedir (Yazçayır, 1999, s.10).

Bu kurumların amaçları Milli Eğitim Temel Kanunu (hukuki.net/kanun/1739.15.text.asp)' nda şöyle belirtilmektedir;

- Bütün öğrencilere orta öğretim seviyesinde asgari ortak bir genel kültür vermek suretiyle onlara kişi ve toplum sorunlarını tanıtmak ve çözüm yolları aramak ve yurdun iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunma bilinç ve gücünü kazandırmak.
- Öğrencileri çeşitli program ve okullarla ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda yüksek öğretime veya hem mesleğe hem de yüksek öğretime veyahut da iş alanlarına hazırlamak.

Bugün, birey açısından ele alındığında eğitim sürecinin tümü bir mesleğe ve bu meslek aracılığıyla toplumsal yaşama hazırlanma sürecidir (Yazçayır, 1999, s.2).

Yetişkin bireyler hayatlarının büyük bir kısmını mesleklerini yaparak geçirmektedirler. Ancak toplumda bazı bireyler mesleklerini severek ve isteyerek seçmiş olduklarından mesleklerini olumlu olarak algılamakta, daha huzurlu ve mutlu yaşamakta, bazı bireyler ise ilgi duymadıkları meslekleri istemeden, tesadüfen

seçtikleri için mesleklerini olumsuz olarak algılamakta, huzursuz ve mutsuz olmaktadırlar.

Kuzgun (1982)' a göre meslek seçimi; "bireyin kendisine açık meslekleri çeşitli yönleri ile değerlendirip, kendi gereksinimleri açısından istenilir yönleri çok, istenmeyen yönleri az olan birine yönelmeye karar vermedir".

Günümüzde meslek seçimi alanında seçeneklerin artması ve toplumda demokratik tutumların gelişmesi, bir yandan seçme özgürlüğünü arttırmakta, diğer yandan eskiden daha kolay verilen meslek seçimi kararının bir anda verilebilen bir karar değil, gelişimsel bir süreç içerisinde oluşabilecek bir yapı haline dönüşmesine neden olmaktadır (Acısu, 2002, s.1). Meslek seçimine ilişkin gelişim görevleri bir meslek seçimini belirginleştirmeye yönelme, kesinleştirme, eyleme dönüştürme, seçilen mesleğe yönelme, yerleşme ve seçilen meslekte statüyü sağlamlaştırmak bu meslekte ilerleme olarak tanımlanabilir. Mesleksel yardım için bu görevlerin bilinmesi gerekmektedir. Ülkü (1976)' ye göre ortaöğretim dönemi öğrencisinin mesleksel gelişim görevleri şunlardır;

- İlgiilerini, bedeni ve kişiliği ile ilgili özelliklerini tanımak,
- Gizli güçlerini tanımak ve geliştirmek,
- Öğrenimini sürdürmekle bir işe girmek arasında seçim yapmak ya da öğrenimini aynı zamanda bir işte çalışarak sürdürmeye karar vermek,
- Çeşitli tip liseler ve programlar ya da dallar arasından seçim yapmak,
- Üst öğrenim olanakları ile iş ve meslekler dünyasına ilişkin bilgi edinmek,
- Kişiliğini, ileriki yaşamının her alanı gibi mesleksel alanı için de büyük bir önemi olan bağımsızlık kazanma yolunda sağlıklı bir biçimde geliştirmek (Bakırcıoğlu, 2000, s.73).

Kişiyi en uygun meslek kendi yetenek ve ilgileriyle uyuyan, gereksinimlerini en iyi şekilde karşılayabilecek olan meslektir. Bu nedenle kişi için en sağlıklı karar, kendi yetenek ve ilgi alanının yönüne ve düzeyine uygun düşen mesleği seçmesidir. Kişisel mutluluk ve toplumsal bir yarar sağlayabilecek olan seçim, bu doğrultuda yapılanıdır (Bakırcıoğlu, 2000, s.80). Meslek seçim kararından sonra seçilen mesleğe

hazırlayan okulu seçme kararı gelecektir. Okulun seçilmesinde ailenin sosyo-ekonomik durumu, sağlık durumu gibi etkenler etkili olmaktadır. Genç, istek ve yeteneklerinin yanı sıra ailesinin durumunu ve gitmek istediği okulun gerçeklerini de göz önüne almak zorundadır (Köksal, 2003, s.34).

Ergenlik dönemi içinde olan lise yılları, gencin psikolojik ve fiziksel gelişimi açısından sıkıntılı ve karmaşık bir dönemdir. Genç bu dönemi ne kadar rahat atlattırsa, o ölçüde gelecek yaşamını planlayacak ve gerçekçi mesleki kararlar alabilecektir (Yeşilyaprak ve diğerleri, 1998, s.106). Gelecekleri açısından “ne olacağım”, “ne yapacağım” gibi sorularla kaygı ve korkularını dile getiren gençler bu sorunlara kesin cevap bulamayınca korkulara kapılmakta ve davranış bozuklukları göstermektedirler (Acısu, 2002, s.4).

Meslek seçimi, bir gelişme oluşumu olduğuna göre, çocuğun mesleklerle ilgili bilgi ve görgülerinin küçük yaşlardan itibaren geliştirilmesi gerekmektedir (Tan, 1992, s.125). Doğru kararlar vermiş veya bu süreci verimli bir şekilde değerlendirmiş olan bireyler kendi hayatlarında mutluluğa ulaşmakta, yakınlarını hayal kırıklığına uğratmayıp, insangücü ihtiyacında israfa yol açmayarak, ülke kalkınmasında önemli bir rol oynamaktadırlar (Köksal, 2003, s. 8).

Meslek seçimi belli bir gelişim sürecinden sonra, çok yönlü faktörlerin etkisiyle yapılmaktadır. Bu karmaşık süreci, bireyin ihtiyaçları, değerleri, ilgileri, genel ve özel yetenekleri ve diğer kişilik özellikleri gibi psikolojik faktörler; ailesi, bölgenin özellikleri, iş olanakları, rastlantılar ve piyasadaki arz-talep durumu gibi çok çeşitli faktörler etkilemektedir (Özgüven, 2000, s.158). Aşağıda bu konu ile ilgili uzmanların sınıflandırmaları yer almaktadır;

Kuzgun’ a göre meslek seçimini etkileyen faktörler; yetenek, ilgi, meslek değerleri, yetkinlik beklentisi, risk alma, psikolojik ihtiyaçlar, sosyo-ekonomik düzey, aile ilişkileri ve cinsiyet; Özgüven’ e göre rastlantılar, çevre koşulları, bireysel nitelikler, aile tutum ve nitelikleri; Tan’ göre bireyin nitelikleri, mesleklerin nitelikleri, mesleklere ait bilgilerin toplanması ve muhafazası; Super ve Kepçeoğlu’ na göre biyolojik etmenler, sosyolojik etmenler, psikolojik (kişisel) etmenler, ekonomik etmenler, politik etmenler ve şansla ilgili etmenlerdir (Köksal, 2003, s.9-10). Gardiner (1988), insanların yetenekleri, kişilik özellikleri, ihtiyaçları, değerleri ve benlik tasarımı konusunda farklı olduklarını, bireylerin gerçekçi mesleki kararlar vermelerinde sosyo-ekonomik düzeyin, zihinsel

yeteneğın, eğitimin, becerilerin, kişisel özelliklerin (ihtiyaçlarının, değerlerinin, ilgilerinin ve benlik tasarımının), mesleki olgunluk düzeyinin etkili olduğunu belirtmiştir (Acısu, 2002, s.34). Lipsets (1962) bireylerin meslek seçimlerine etki eden faktörleri iki genel grupta toplamış, bunlardan toplumsal faktörlere daha çok ağırlık vermiştir. Toplumsal faktörlerin kapsamı ise toplumun mesleklere yönelik değer yargıları, sosyo-ekonomik statü, aile gibi değişkenlerdir (Köksal, 2003, s.42). Malrieu (1985) gençlerin meslek seçimi işinde özerk olduklarından kuşku duyarak, ekonomik bir zorunluluğu yerine getirme ve mesleklerin toplumsal hiyerarşisinin önemli birer karar etkeni olduğunu söylemektedir. Malrieu' ya göre meslekler konusundaki istekler okul başarısından çok, toplumsal ailevi ortam tarafından belirlenir. Anne-babaların sosyo-ekonomik ve kültürel düzeyi, çocuğun imkanları, tutumları ve tasarıları üzerinde son derece etkili olmaktadır (Bozkurt, 1993, s.18).

Ülkemizde meslek seçmenin yollarından birisi ilköğretimden sonra meslek liselerine gitmek, diğeri ise liseden sonra yüksek öğretime devam etmektir. Meslek liselerinde meslek kazandırılan bireyler dört yıllık bir eğitim sürecinin sonunda mezun olur, kalifiye eleman olarak iş yaşamına geçerler. Mesleki eğitim alan öğrencilerin bir an önce iş sahibi olma istekleri ve ailelerinin ekonomik kaygılarının meslek liselerini tercih nedenleri arasında olduğu söylenebilir. Ancak ülkemizde öğrenciler kendilerini yükseköğretime gitmeye de zorunlu hissetmektedirler. Bu durumun başlıca nedenleri arasında öğrencilerin ilköğretim sonrası meslek tercihlerinde bilinçli kararlar verememeleri, bu kararları alırken ailenin ve çevrenin etkisi, ailenin ekonomik durumu, ilköğretimdeki başarı durumu vb. faktörler sıralanabilir. Diğer sorunlar ise mesleki eğitimin bireylerde bir ihtiyaç oluşturmaması, ayrıca sanayi ve okul işbirliğinin yetersizliği, mesleklerin öğrencilere yeterince tanıtılamaması, öğrencilerin kendi ilgi ve yeteneklerinin farkında olmadan meslek tercihi yapmalarıdır (Köksal, 2003, s.2). Bu noktalara 8. Beş Yıllık Kalkınma Planı' nda da değinilmiştir; "Ortaöğretimde etkili bir yönlendirme sisteminin bulunmaması ve özellikle mesleki-teknik eğitim ve sanayii arasındaki işbirliğinin yeterince geliştirilememesi sebebiyle yüksek öğretim kurumları önündeki yığılmalar devam etmiştir" (ekutup.dpt.gov.tr/plan/viii/plan8str.pdf) denilmiştir.

Orta öğretimini tamamlayanlar, yüksek öğretime devam etme veya iş hayatına atılma olmak üzere tercihte bulunurlar. Son yıllarda yükseldiği gözlenen üniversite sınavlarına başvuru oranları, mesleki ve teknik orta öğretimde %70 civarındadır. Ancak son sınıf öğrencilerinin yaklaşık 1/5' i, mezun olduktan hemen sonra bir yüksek öğretim

kurumuna devam etmeye hak kazanabilmektedir. Buna göre meslek liselerinin öğrencilerini, hem iş yaşamına hem yüksek öğrenime hazırlama işlevini yerine getirmeye çalışmaları, zaman içinde her iki işlevin de yeterince yerine getirilememesi sonucunu doğurmuştur (Akpınar ve Ercan, 2002, s.53-113).

İnsanımızın eğitim düzeyini ve niteliğini yükseltmek ve çağdaşlarıyla rekabette üstünlük sağlamak için eğitim sistemimizde yeni düzenlemelerin yapılması zorunlu hale gelmiştir. 1997 yılında çıkarılan 4306 sayılı yasa ile zorunlu ilköğretim beş yıldan sekiz yıla yükseltilmiştir. Sıra orta öğretimin, mesleki ve teknik eğitim ağırlıklı olarak yeniden yapılandırılmasına ve yüksek öğretime geçişin düzenlenmesine gelmiştir. Bu amaçla 2547 sayılı Yüksek Öğrenim Yasası, 3308 sayılı Çıraklık ve Mesleki Eğitim yasası, 4306 sayılı Sekiz Yıllık Eğitim Yasası ve 3797 sayılı MEB Teşkilat Yasası' nda değişiklik yapılmasını öngören çerçeve niteliğindeki yasa tasarısı, 29 Haziran 2001 tarihinde TBMM' nde kabul edilmiş, Cumhurbaşkanının onayı ile 10 Temmuz 2001 tarih ve 24458 sayılı Resmi Gazete' de yayınlanıp, 4702 sayılı yasa olarak yürürlüğe girmiştir. Böylece Kalkınma Planları ve Hükümet Programlarında yer alan ilke, hedef ve politikalar ile 15. ve 16. Milli Eğitim Şûraları' nda alınan kararlar doğrultusunda ilköğretim, ortaöğretim, ortaöğretimden yüksek öğretime geçişlere ilişkin çerçeve niteliğindeki yasal düzenlemeler tamamlanmıştır (Demirel ve Kaya, 2005, s.179-180). 10 Temmuz 2001 tarihinde yürürlüğe giren 4702 sayılı kanun ile 2547 sayılı YÖK Kanunu' nda yapılan değişikliklerle, mesleki ve teknik orta öğretim mezunlarının yüksek öğretime geçişleri için yeni fırsatlar hazırlanmıştır.

2005-2006 Eğitim Öğretim yılından itibaren MEB, lise öğrenimini dört yıla çıkarmış ve ilk yılı yurt genelinde tüm ortaöğretim kurumlarında eş programa dayandırmıştır. İlk yılda yöneltme çalışmalarına da geçmişe kıyasla ağırlık kazandırılmıştır. 2006-2007 Eğitim Öğretim yılından itibaren ise tüm meslek liselerinde AB standartlarına göre oluşturulan alan ve dallarda modüler eğitime geçilmiştir. Böylelikle iş piyasalarının beklentilerine uygun ara eleman yetiştirmenin yanı sıra AB ülkelerinde de geçerli olacak mesleki eğitim verilmeye çalışılmak istenmiştir (megep.meb.gov.tr).

2.3.1.Mesleki Gelişim Kuramları

Mesleki gelişim kuramları; bireylerde meslek fikrinin nasıl doğup geliştiği, mesleki kararın ya da seçimin nasıl yapıldığı, bu seçimi etkileyen etmenlerle birlikte bu oluşumu açıklayan görüşlerdir .

Ginzberg ve arkadaşları (1951) meslek seçiminin yalnızca belirli bir anda gerçekleşen bir olay değil, çocukluktan ergenliğe, oradan da yetişkinliğe kadar uzanan dönemi kapsayan bir gelişim süreci olduğunu ifade etmektedirler (Ekren, 2001, s.15-16).

Ginzberg (1972) meslek seçimini gelişimsel olarak incelemiş ve kişiliğin gelişimi ile paralel olduğunu ileri sürmüştür. Mesleki gelişimin de tıpkı diğer gelişim alanlarında olduğu gibi evreler halinde olduğunu ve her bir evrede, meslek seçiminin benlik sisteminin gelişiminden etkilendiğini ifade etmiştir. Ginzberg' e göre birey meslek seçerken, çeşitli mesleklere sahip olan insanlar hakkında bazı tasarımlara sahiptir. Bir mesleğe yönelirken, kendisi ve o mesleğe sahip olan bireylere yansıttığı özellikler arasında bir bağ kurar (Kargı, 2002, s. 22).

Ginzberg ve arkadaşları yaptıkları araştırmalarda sosyo-ekonomik düzeyi düşük ve yüksek kişilerin aynı gelişim aşamalarından geçtiğini, ancak sosyo-ekonomik düzeyi düşük kişilerin daha pasif davrandığını, daha çabuk mesleki kararlar verdiklerini ve daha alt düzeydeki meslekleri seçtiklerini görmüşlerdir. Bu kişiler gerçeklik dönemine daha çabuk girmekte, ilgi ve yeteneklerini dikkate almadan para getirici işlere yönelmektedir. Sosyo-ekonomik düzeyi yüksek ailelerden gelen kişiler mesleğini kesinleştirmede daha uzun bir zaman düşünmekte, kendilerini ve çevrelerini daha çok araştırmaktadırlar (Acısu, 2002, s.16).

İlk kez meslek seçimine bir süreç olarak yaklaşan bu kurama göre, meslek seçimi 10 yaşından itibaren başlar ve 21 yaşına kadar devam eder (Adams, Crites ve diğerleri, 1995' ten akt. Yazar, 1997, s.11). Kurama göre 6-11 Yaş Hayal Dönemi, 12-18 Yaş Deneme Dönemi (İlgi Basamağı, Yetenek Basamağı, Değer Basamağı, Geçiş Basamağı); 18-22 Yaş Gerçekçi Dönem (Araştırma Basamağı, Billurlaşma Basamağı, Belirleme Basamağı) ve sonraki yıllar Yaşam Boyu Süren Seçim Süreci (Yazar, 1997, s.13-14) olarak adlandırılır. Ginzberg ve arkadaşlarına göre birey 15-16 yaşta toplumda bir yer edinmeyi düşünmeye başlar. 17-18 yaşta giderek bağımsızlığını kazanan genç

somut ve gerçekçi seçimler yapması gerektiğinin farkına varmaya başlar. 18-22 yaş arasındaki Araştırma Basamağı ise üniversiteye girişle başlar ve hedeflerin daraltılması ile karakterize olur. Genç artık daha özgür fakat daha kararsızdır. Gerçek doyum getirecek bir meslek seçmenin önemini kavramaya başlar. Meslekler hakkında araştırma yapmaya devam eder. Billurlaşma Basamağı' nda anadalını seçmeye çalışır. Belirleme Basamağı' nda ise öğrenimini yaptığı mesleğini bir iş alanında uygulamaya koyarak meslek seçimini daha da pekiştirir.

Super' e göre meslek seçimi evrelerinin ilki Büyüme Evresi (Doğum-14 yaş)' dir. Alt basamakları Hayal Basamağı, İlgi Basamağı ve Yetenek Basamağı' dır. Ardından gelen Araştırma Evresi (15-24 yaş); Deneme Basamağı, Geçiş Basamağı ve İzleme Basamağı' nı kapsar. Yerleşme evresi (25-44 yaş); Sınama ve Sağlamlaştırma Basamakları' ndan oluşur. 45-65 yaş arası Sürdürme Evresi' dir. Birey son olarak 65 yaş ve sonrasında Çöküntü Evresi' ni yaşamaya başlar.

Psikoanalitik kurama göre, meslek kişiliğin yansımasıdır. Bu kurama göre birey, toplumca uygun görülen bazı etkinliklere katılarak libidosunu toplum tarafından onaylanan bir biçimde ifade etmektedir. Yaşamın ilk 6 yılında kişilik yapısının temeli oluşmaktadır. Bu dönemde çocuğun en temel gereksinimlerinin karşılanması ile çevresine uyum sağlayabileceği becerileri gelişir. Bu beceriler daha karmaşık ve üst düzeyde yaşamsal becerilerin gelişimi için temel oluşturur. Yetişkinlerin davranışları da bebeklerin davranışları gibi içgüdüsel doyum kaynaklarına yöneliktir. Meslek seçiminde de birey bilincinde olmadığı bazı gereksinimlerini gidereceği alanlara yönelmektedir. Yani bilinç dışı güdülerini kişiye hangi alanda doyum sağlayacağını gösteren en iyi rehber olmaktadır (Kargı, 2002, s.21-23).

Havighurst (1953), mesleki gelişimi çocukluktan yaşlılığa dek 6 safhadan oluşan bir yaşam süreci olarak ele almıştır. Her yaşam sürecinde eğer birey, bunu izleyen mesleki safhalara uygun görevlerde mutluluk ve başarı elde etmek amacındaysa, başarıyla yerine getirmesi gereken gelişim görevleri vardır. Havighurst mesleki gelişim safhalarını şöyle açıklamıştır (Akbiyık, 1996 s.14):

- Bir çalışanla özdeşleşme
- İşin temel alışkanlıklarının kazanılması
- Mesleki yapıda çalışan olarak kimlik kazanma

- Üretken bir kişi haline gelme
- Üretken bir toplumun oluşturulması
- Üretken ve sorumlu bir hayata geçiş

Roe' nun (1956) Gereksinim Kuramında meslek seçimi, yaşamın erken dönemlerindeki gereksinimlerle oluşmaktadır. Roe' a göre sevilme gereksinimi yeterince doyurulmamış veya bir koşula bağlanmış bireyler ileriki yaşamlarında insanlarla etkileşimde bulunmayı gerektirmeyen mesleklere yönelirler (Crites, 1960, s.137-143).

Holland' ın (1976) kişilik kuramına göre, meslek seçimi kişiliğin ifadesidir. Ayrıca, bir mesleğin üyeleri benzer kişilik özelliklerin ve özgeçmişlere sahiptirler ve bu bireyler birbirlerine benzedikleri için, bir çok uyarana ve soruna benzer şekilde tepkide bulunurlar. Dolayısıyla kendilerine özgü bir kişilerarası çevre oluşturmaktadırlar (Kargı, 2002, s. 23).

2.3.2.Meslek Rehberliği ve Mesleğe Yönelme

Crites (1960) mesleğin bir kendini gerçekleştirme aracı olduğunu ileri sürmektedir. Bu da sağlıklı bir organizmanın en güçlü eğilimidir. Sağlıklı insan çalışarak, birşeyler üreterek kapasitesini kullanır ve bundan da haz duyar. Bu haz tüm yaşam alanlarına da yansır. Çalışma yaşamındaki mutsuzluk ise stres yaratır ve bu da fizyolojik ve psikolojik sağlığı tehdit eder. Bireyin özelliklerine, niteliklerine uygun meslek seçmemesi, çalışma yaşantısındaki mutsuzluğun nedenlerinden biri ve belki de en önemlisidir.

Meslek rehberliği, rehberliğin özel bir alanı olup, kişiyi eğitim ve meslek alanlarında başarı için gerekli özellikler hakkında aydınlatmanın ve ona eğitim ve meslek olanakları hakkında bilgi vermenin ötesinde, meslek kararını belirleyen faktörleri incelemeyi ve doğru karar verebilmesi için yapılan yardımları da kapsamaktadır (Yazar, 1997, s.4). Meslek rehberliği, bir bireyin kendi nitelik ve şartlarını kavrayarak; onlara en uygun mesleği seçmesi, bu meslek için hazırlanması ve bu mesleğe girerek orada başarı ile ilerlemesi oluşumuna yardım faaliyetidir. Meslek rehberliği sürekli yapılan bir faaliyettir ama bazı yıllarda daha yoğun olarak

uygulanması gerekir. Özellikle öğrenim hayatının 5, 7, 8, 9 ve 11. sınıflarında mesleki rehberlik daha yoğun olarak uygulanmalıdır (Karamustafa, 2000, s.2-5).

Mesleğe yöneltme ise gençlere çeşitli meslekler hakkında bilgi vermek, mesleklerin geçmişteki ve gelecekteki durumlarını açıklamak, meslekte yükselme olanaklarını göstermek, o meslek dalının risklerini belirlemek ve böylece kişileri ilgi ve yeteneklerinin uygun olduğu mesleklere yönlendirmek için yapılan planlı ve programlı çalışmaların tümüdür. Bunun yanında mesleğe yöneltme gençlere ülkenin ekonomik ihtiyaçlarına cevap verecek istihdam alanlarını seçmeleri doğrultusunda yol göstermeyi de amaçlar. Mesleğe yöneltme konusunun öncülerinden biri olan Bloomfield, mesleğe yöneltmeyi; her bireye kendi yetenek ve imkanlarından en iyi şekilde yararlanması için yardım etmek üzere organize edilmiş çalışmalar olarak tanımlamıştır.

Mesleğe yöneltmenin gereklilik nedenleri şöyle sıralanabilir;

- Yeni mesleklerin tanınma imkanının sağlanması,
- İhtiyaç olmayan mesleklere yönelimin azaltılması, böylece eğitim ve öğretim için harcanan finansman ve zamanın gereken yere harcanmasının sağlanması,
- Ekonomide gerekli mesleklerin tespit edilmesi ve bunlara uygun nitelikli elemanların bu mesleklere yönlendirilmesi ve verimin artırılması,
- Mesleki eğitimin yetenekli kişilere verilmesinin sağlanması ve eğitim masraflarının en alt düzeyde tutulması,
- Yeteneği olanların ilgili meslek eğitimine yönlendirilmesi ve böylece eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması (Telman, 2000, s.42).

10. Milli Eğitim Şurası' na göre, bireyin belli bir mesleğe yönelmesine aşağıdaki ilkeler ışığında yardım edilmesi gerektiği belirtilmiştir (ttkb.meb.gov.tr/);

- Kişisel Sorumluluk: Yönlendirme çalışmaları zorlayıcı değil, özendiricidir. Hangi okul ve programa yöneleceğine kişinin kendisi karar verecek, bu kararın sorumluluğunu da kendisi taşıyacaktır.
- Süreklilik: Öğrencilerin bir programa veya okula yönelmelerinde yardım hizmetleri bir süreç olarak algılanmalıdır. Okul öncesinde başlaması gereken

yöneltme, ilkokulda türlü rol denemelerine ve özdeşimlere olanak sağlamalıdır. Bundan sonraki yıllarda yöneltme, tutumlar geliştirecek şekilde yürütülmelidir. 8. ve 9. sınıflarda yöneltmeye öğrencilerin mesleklerini ve kendi özelliklerini tanımalarına yönelik bir yoğunluk kazandırılmalıdır. Yöneltilmede, öğrenim süresince yapılacak olan görüşme, psikolojik danışma, gözlem, ölçme ve değerlendirmelerden yararlanılabilir. Yöneltilme, emekliliğe değin sürdürülmesi gereken bir hizmettir.

- Fırsat Eşitliği: Öğrenciyi mesleğe yöneltilmede seçici ya da eleyici bir tutuma yer yoktur. Amaç herkesin yetenek ve ilgisine uygun bir okula ve programa yerleştirilmesidir.
- Bütünlük: Yöneltilme bir bütündür, örgün eğitim gibi, yaygın eğitimi de kapsamaktadır. İlköğretim ve orta öğretimde her öğrenci, hatta sistemden kopan öğrenci dahi kendi durumuna uygun bir yere yerleştirilmelidir.

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu Madde 6' ya göre de "Fertler, eğitimleri süresince, ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda çeşitli programlara veya okullara yöneltilerek yetiştirilirler" (ttkb.meb.gov.tr/) denilmektedir. Ancak ülkemizde okullar yöneltilme hizmetlerini tam olarak yerine getirememektedirler. Bunun başlıca sebepleri arasında yöneltilme hizmetleri için gerekli ölçme araçlarının bulunmayışı, çeşitli psikolojik testler ve bunları uygulayabilecek yetişmiş personelin eksikliği gelmektedir. Bu sebeple yine 10. Milli Eğitim Şûrası' nda öğrencinin hangi tür programa yöneltilmesinin uygun olacağı konusunda karar verirken MEB, YÖK ve okul yönetimi tarafından yerine getirilmesi gereken ölçüt ve durumlar belirlenmiştir (ttkb.meb.gov.tr/). Bunlar; öğrencinin yetenek ve başarı durumu; öğrencilerin farklı yıllarda saptanan akademik ortalamaları; en son yıla ilişkin genel başarı ortalaması; grup dersleri başarı ortalaması; öğrencilerin farklı derslerdeki gelişme derecesi; sınıf geçme-kalma durumu; başarılı ve başarısız olduğu dersler; öğrencinin özgeçmişi, iş ve meslek deneyimi; yerel olarak uygulanacak genel ve özel yetenek testleri sonuçları; yerel düzeyde uygulanacak başarı testleri sonuçları; ulusal düzeyde Bakanlık ve Merkez Örgütünce uygulanacak satandart test ve başarı testleri sonuçları, ders öğretmenlerinin, öğrencinin yönelebileceği alan ve kol hakkındaki genel görüşleri; sınıf öğretmenlerinin, öğrencinin yönelebileceği alan ve kol hakkındaki genel görüşü; eğitici kol rehber öğretmenlerinin öğrenci hakkındaki genel görüşü; öğrencinin isteği ile işin veya programın nitelikleri; öğrencinin program, kol, şube tercihi; öğrencinin geleceğe

yönelik yaşam planı ve beklentileri; iş ve mesleklerin niteliği ve kişi yönünden geleceği; önerilecek programın bitiminde girilecek işin nitelikleri ile bireyin nitelikleri arasında uyuma derecesi; öğrenci için önerilecek program süresi ve orta öğretimden sonra girilecek diğer yüksek öğrenim programlarına ilişkin koşullar; programın öğrenciyi hazırlayacağı meslek ve işin sağlayacağı ücret, sosyal haklar, işte ilerleme gibi olası koşullar; öğrenci ile ilgili kararlarda taraf olarak ailesinin çocukları hakkındaki görüşleri, istek ve beklentileri; program, işe girebilme ve devam edebilme koşulları; girilecek programın öğrencinin ulaşabileceği yakın çevrede bulunup bulunmadığı; zorunlu eğitim ötesinde eğitim masraflarını çocuğun ailesinin karşılayabilme imkanı; devletin sağladığı burs, parasız yatılılık, kredi gibi olanaklar; mesleğin insangücü gereksinimi yönünden durumu; devlet düzeyinde saptanan, ülkenin farklı alan ve düzeylerdeki insan gücü gereksinimi; okul rehberlik servisinin ve sınıf rehber öğretmenin öğrenci hakkındaki genel değerlendirme sonuçları.

Ortaöğretim toplum için gerekli olan çeşitli alanlardaki ara insan gücünü yetiştirmenin yanı sıra, öğrencileri yükseköğretime hazırlamayı amaçlayan eğitim devresidir. Toplumun ihtiyacı olan akademik eğitim almış işgücünü karşılanmasına katkıda bulunması orta öğretim kurumlarının önemini ortaya koymaktadır. Orta öğretim çağına gelmiş olan genç bu evrede meslek edinip iş hayatına atılacak ya da yüksek öğrenime devam edecektir. Gencin bu kararları alırken mesleklerin niteliklerini, kendi özelliklerini, eğitim kurumunun özelliklerini bilmesi gerekmektedir.

Mesleki yönlendirmenin gence, belirtildiği gibi kendini tanımasında, bu doğrultuda uygun ve doğru mesleği seçmesinde hayati bir önemi vardır. Lise yıllarında bir meslek seçmiş olan gençler için durum iyice zorlaşmaktadır. Ortaöğretime başlamadan evvel bu kararları doğru almamış ya da kendini tanıyamayan gencin önünde fazla bir seçenek kalmamaktadır. Mesleğini eğitime başladığında tanımak zorunda kalan gencin, bu mesleği her zaman kendisi ile bütünleşmesi beklenemez. İlgi, yetenek ve meslekten beklentileri; gencin mesleğini sevmesini etkilemektedir. Meslek seçimi kararının tesadüfi şekilde alınması gence ve mesleki eğitimin amaçlarına zarar vermektedir. Üniversite önlerinde yığılmalara ve çeşitli yollarla başka mesleklere yönelmelere sebep olmaktadır (Köksal, 2003, s.29-30).

2.3.3.Mesleki İlgi ve Mesleki Olgunluk

Mesleki ilgi, herhangi bir zorlama hali olmadan ya da kendine ödöl vaat edilmeden bireyin doyum sağladığı faaliyetlere yönelmesidir (Köksal, 2003, s.4). İlgi, belli bir faaliyete isteyerek yönelme, bu faaliyetleri kısıtlayıcı koşullar altında bile başka faaliyetlere tercih etme ve bu faaliyetleri yaparken yorgunluk yerine dinlenmişlik, bıkkınlık yerine devam etme isteği duyma durumlarında, varlığına hükmedilen bir iç uyarıcıdır.

İlk ilgi envanterini geliştiren Strong ilgiyi, bir kimsenin bir kişiye, nesneye veya faaliyete karşı gösterdiği hoşlanma, hoşlanmama ya da kayıtsız kalma şeklindeki tepki olarak tanımlamıştır (Kuzgun, 2000, s.50). Strong ilginin davranışın yönünü belirleyen bir iç uyarıcı olduğunu ve bu iç uyarıcının (istek veya arzu) başlattığı davranış amacına ulaşip sonunda kişiye doyum sağladıkça davranışın yerleşmeye ve alışkanlık haline gelmeye başladığını ifade etmektedir (Alkan, 1993, s.14). Roe (1956)' ya göre ilgi, bir kimsenin özel bir gayret sarfetmeden dikkat ettiği, gözlemlediği, üzerinde durup düşündüğü ve zevk alarak yaptığı işlerdir. Buna göre ilgi, enerjinin uzun bir süre belli bir noktada toplanmasıdır (Kuzgun, 2000, s.50).

Super, çeşitli araştırmacılar tarafından belirlenen ilgi alanlarını şu başlıklar altında toplamıştır; bilimsel ilgi, teknik ve maddi ilgi, sosyal yardım ilgisi, sistematik ilgi ya da iş ayrıntıları ilgisi, iş teması ilgisi, edebiyat ilgisi, müzik ve sanat ilgisi.

1982 yılında Öncü, Gazi Yüksek Öğretmen Okulu 1. ve 4. sınıf öğrencilerinin okudukları bölümlere göre ilgi örüntülerini ve bu örüntülerin bölümlerle tutarlılığını ve öğrencilerin okudukları öğrenim dalı ile liseden mezun oldukları dal arasında tutarlılık olup olmadığını incelemiştir. 1. sınıf öğrencilerinin yarısına yakın ve 4. sınıf öğrencilerinin 2/5' i ilgi alanlarına uygun olduğu için bu bölümlere girdiklerini belirtmişlerdir. Bölümlerinden memnun olan öğrencilerin genellikle bölümü ilgilerine uygun bulan öğrenciler olduğu görülmüştür (Akbiyık, 1996, s. 30).

Mesleki olgunluk kavramı ise, meslek gelişimi alanındaki en önemli ve en kapsamlı kavramlardan birisi olarak kabul edilmektedir. Bu kavram bireyin ilgileri, yetenek ve değerleri, sistematik ve bağımsız düşünmesi, karar vermesi ve davranması, benlik algısı gibi pek çok olguyu içine almaktadır. Bireyin meslek seçimi ile ilgili olarak yerine getirmesi beklenen bu gelişim görevine "mesleki olgunluk" adı verilmektedir.

Mesleki olgunluk, bireyin kişilik gelişimine paralel olarak gelişmektedir. Crites, mesleki olgunluk modelini geliştirirken mesleki olgunluk kavramı ile sadece meslek seçimi sürecinin değil, mesleğin özelliklerinin ve gerekliliklerinin farkında olunması ve mesleki becerilerin geliştirilmesinin de anlaşılması gerektiği görüşünü belirtmiştir (Kargı, 2002, s. 27). Mesleki olgunluk düzeyi yüksek olan öğrenciler ilerde yapabilecekleri meslekleri daha isabetli olarak seçebilmektedirler. Mesleki olgunluk düzeyi düşük olan öğrenciler ise meslek seçiminde başarısızlığa düşebilmektedirler (Yazar, 1997, s.1).

Mesleki olgunluk düzeyleri üzerine yapılmış araştırmalarda, mesleki olgunluğun sınıf seviyesine, benlik tasarımına, mesleki eğitim almaya, yetenek alanına, kültürel yapıya, cinsiyete ve okuldaki başarı düzeyine göre farklılaştığı bulunmuştur (Acısu, 2002, s.5).

2.3.4.Mesleki Algı, Meslek Seçimi, Öğrencilerin Mesleki Eğitime Yaklaşımları ve Yaşanan Sorunlar Konularında Türkiye’ de ve Yurtdışında Yapılan Araştırmalar

Ülkemizde gençliğin sorunlarını, gelecek beklentilerini, ihtiyaçlarını belirlemek için yapılan çeşitli araştırmalardan çıkan sonuçlar şu noktalarda birleşmektedir; gençliğimizin en önemli sorunu üniversiteye girememek, işsizlik ve meslek edinmedeki zorluklardır. Bu sorunlar gelecek kaygısını da beraberinde getirmektedir. Öğrencilerin yetenek ve ilgilerine uygun meslekler seçmemeleri rehberlik hizmetlerinden sağlıklı olarak yararlanmadıklarını göstermektedir.

Lipsett ve Wilson (1954) Kuder Tercih Envanteri’ ni lise son sınıf öğrencilerine uygulamışlar ve mezuniyetlerini müteakip girmiş oldukları mesleklerini ne dereceye kadar sevdiklerini sormuşlardır. Örnekleme giren herkesin ilgisini ve yeteneklerini mesleğe uygunluk derecesine göre sınıflamışlardır. Elde edilen sonuçlara göre yetenek ve ilgi meslekteki başarı için önceden tahmin yapma imkanını verebilmektedir. Sadece ilgi alanının bilinmesi bile öğrencileri uygun mesleklere yöneltmede etkin bir bilgi olmaktadır. Araştırmanın diğer bir bulgusu da ilgi alanının mesleklerle uyuşmadığı hallerde bireyin mesleğinden memnun olmadığı ve başarısız olduğudur (Alkan, 1993, s.34).

Koç (1973)’ un, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi’ nin 1. sınıf öğrencileri üzerinde yaptığı ve öğrencilerin mesleki yönelimlerini etkileyen faktörleri

incelediği araştırmasından elde edilen sonuçlar, lise edebiyat kolunda olanların kendi istekleri ile, fen kolunda olanların ise zorunluluk nedeniyle eğitim bilimleri fakültesine girdiklerini göstermektedir (Köksal, 2003, s.35).

Walsh ve Hanle (1975) tarafından yapılan bir araştırmaya göre “uygun meslek tercihi” yapan grubun mesleki olgunluk düzeylerinin “uygun olmayan meslek tercihi” yapan ve “meslek seçiminde kararsız” olan öğrencilerden daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır (Acısu, 2002, s.27).

1983 yılında Akay tarafından mesleki olgunluk üzerine yapılan çalışmaya göre; lise öğrencilerinin meslek seçerken göz önüne alınması gereken faktörlerden bazı faktörleri gözönüne aldıkları, ancak bu faktörler hakkında yeterince bilgi sahibi olmadıkları, tercih ettikleri meslekler hakkında yeterli bilgi edinmedikleri, iyi mesleki planlamalar yapmadıkları, çalışma hayatına ilişkin olumlu tutum göstermedikleri, öğrencilerin sınıflar ilerledikçe mesleki olgunluk düzeylerindeki artışın belirgin olmadığı ve genellikle kendilerinden beklenen mesleki olgunluk düzeyine erişemedikleri, aynı sınıfta okuyan öğrenciler arasında kız öğrencilerin mesleki olgunluk düzeylerinin erkeklerinkinden daha yüksek olduğu bulunmuştur (Yazar, 1997, s.32).

1984 yılında Gökçe tarafından 15-18 yaş arası gençler üzerinde yapılan bir araştırmaya göre lise öğrencileri Türk gençliğinin en önemli sorunu olarak üniversiteye girememeyi, ikinci aşamada işsizliği, üçüncü aşamada meslek edinmedeki güçlükleri göstermişlerdir (Ömeroğlu, 1998, s.32).

1984 yılında Helwing mesleki karar vermede öğrenciye mesleki bilginin ne derecede faydalı olacağını belirlemek amacıyla bir araştırma yapmıştır. Araştırmada öğrencilere ön test ve son test uygulanmıştır. Araştırma sonucunda mesleki bilgi vermenin mesleki karar puanlarını arttırmada etkili olduğu bulunmuştur (s. 61-67).

1985 yılında Özcan tarafından yapılan İstanbul ili meslek liseleri 1. sınıflarında okuyan öğrencilerin girdikleri bölümün yeteneklerine uygun olup olmadığı konulu araştırma sonuçlarına göre meslek okullarında okuyan öğrenciler yeteneklerine uygun bölümler seçmemişlerdir (Ömeroğlu, 1998, s.29).

1987 yılında Miller 17500 öğrenciye mesleki gelişimle ilgili anket uygulamış ve 17 yaşındakilerin çoğunluğunun gelecekleriyle ilgili ciddi bir şekilde konuştukları, 17 yaşındaki öğrencilerin çoğunluğunun en azından dokuz meslekten beşinin gerektirdiği

uygun yetenekleri ve fiziki karakteri ifade edebildikleri, bazı deneklerin meslekle ilgili kaynak araştırmasını gözlem yoluyla ve kitaplardan faydalanarak yaptıkları, 17 yaşındakilerin hemen hemen tamamının gelecekte düşündükleri meslekle ilgili düşüncelerini ifade edebildikleri, 2/3' ten fazlasının profesyonel meslekleri gözönünde bulundurdıkları, kadınların erkeklerden daha fazla hizmet mesleklerine yönelim gösterdikleri, hizmet mesleklerinin daha yarı zamanlı olarak gösterildiği, öğrencilerin çoğunluğunun mesleğe yönelik form doldururken meslekle ilgili doğru bilgiler verdikleri, 17 yaşındakilerin 1/2' den azının işin özellikleri arasında kolay ve ücretinin iyi olmasını gösterdikleri, 17 yaşındakilerin çoğunluğunun kendilerinin gireceği meslekle ilgili son kararın kendilerinin sorumluluğunda olduğunu ifade ettikleri görülmüştür (s.173-183).

1987 yılında Wilson yaptığı bir araştırmada 10 haftalık mesleki gelişim eğitimi alan deney grubuyla mesleki gelişim eğitimi almayan grubun mesleki olgunluk puanları karşılaştırmış ve kontrol grubunda bir değişiklik olmadığını fakat deney grubunda en üst düzeyde bir gelişme olduğunu gözlemlemiştir (s.23-31).

Altıntaş (1989), ülkemizdeki lise öğrencilerinin mesleki yönelimleri ile ilgili olarak yapılan araştırmaları inceleyerek, mesleğe yönelmede öğrencilerin kendi yeteneklerini ve ilgilerini dikkate almadıklarını, toplumsal saygınlığı olan mesleklerle yöneldiklerini, grup rehberliği çalışmalarının öğrencilerin mesleki tercihlerinde bir değişme meydana getirmediğini, kendilerini ve mesleklerini yeterince tanımadıklarını, meslek liselerinde öğrenim gören öğrencilerin büyük bir bölümünün yeteneklerinin öğrenim gördükleri alanlara uygun olmadığını belirtmiştir (Bozkurt, 1993, s.45).

Jung ve Miller (1990) tarafından yapılan araştırmaya göre yüksek okul hazırlık öğrencilerinin hem 10., hem de 12. sınıflardaki öğrenciler itibariyle, meslek okullarındaki öğrencilere göre mesleki olgunluk puanlarında daha yüksek bir ortalama tutturdıkları, akademik başarı ile mesleki olgunluk arasında önemli derecede ilişkili olduğu bulunmuştur (s.17).

Bozkurt (1993) araştırmasında genel liseler ile meslek liseleri öğrencilerinin çeşitli mesleklerle yönelmelerini sağlayan yüksek öğretim programlarını seçmelerini etkileyen faktörleri incelemiştir. Buna göre; erkek öğrencilerin teknik ve fen, idare ve ekonomi alanlarında mesleki yönelimleri kızlara göre daha yüksek; kız öğrencilerin sosyal bilimler, tıp ve sağlık, edebiyat ve dil ile güzel sanatlar alanlarında mesleki yönelimleri erkeklere göre daha yüksek olduğunu gösteren bulgular elde edilmiştir.

Alkan (1993) araştırmasında öğrencilerin üniversite düzeyinde mesleki ilgilerine uygun programlarda okullaşıp okullaşmadıklarını ve bunun öğrencilerin akademik başarısı üzerindeki etkisini incelemiştir. Elde edilen bulgulara göre genel olarak üniversite öğrencilerinin % 56' sı mesleki ilgilerine uygun programlarda okurken, % 44' ü mesleki ilgilerine uygun olmayan programlarda okumaktadırlar. Öğrenciler mesleki ilgilerine uygun ve istedikleri programlara yöneldikçe akademik başarıları artmakta ve okudukları programları değiştirmek istememektedirler. Öğrenciler belli bir dalda uzun bir süre eğitim gördüklerinde, o alana daha ilgili hale gelmekte olduklarını, ayrıca orta öğretim sırasında mesleki rehberlik yardımı alıp almamanın, mesleki ilgilerine uygun programa yönelip yönelmemelerinde etkili olmadığını belirtmişlerdir.

Harty (1993) tarafından yapılan bir araştırma sonunda mesleki eğitim almanın mesleki olgunluk düzeyini arttırdığı bulunmuştur (Acısu, 2002, s.36).

Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü tarafından 1993 yılında gerçekleştirilen, METGE Projesi Mezunları İzleme Çalışması kapsamında yer alan 7 okuldan mezun toplam 648 öğrenciyi kapsayan araştırma sonuçlarına göre; kız meslek lisesi mezunlarının yaklaşık %38' i mezun olduktan sonra ücretli bir işte çalışmaya başlamışlardır ve bir işte çalışanların %37,3' ü eğitimini aldıkları meslekte istihdam edildiklerini beyan etmişlerdir (Akpınar ve Ercan, 2002, s.53-113).

1993 ÖSYM verilerine göre, ÖSYS sınavını kazanan 21.596 meslek lisesi öğrencisinin %57,9' u kendi branşının dışında başka bir alanda yükseköğrenim görmeyi tercih etmektedirler. Bu oran kız meslek liseleri için %83,6' dır (Baltacı, 1994, s.9). Yine 1993 yılında üniversite sınavlarına başvuran 62584 meslek lisesi öğrencisinin %97,3' ünün kendi alanlarıyla ilgili bölümleri tercih etmek istemedikleri görülmektedir. Kendi alanlarıyla ilgili yüksek öğretim programlarını tercihte istekli olanların sayısı, sınava katılanların %0,0827' sidir. Kız meslek liseleri için yirmidört tercihten birini bile kendi alanlarından seçmeyenlerin oranı %58,8' dir (Baltacı, 1994, s.10)

1994 yılında Baltacı tarafından yapılan “Meslek Lisesi Öğrencilerinin Yükseköğretimden Beklentileri” konulu araştırmaya göre, meslek lisesi öğrencileri bilgi ve kültürlerini arttırmak, sosyal mevki ve saygınlık kazandıracak bir meslek edinmek, bir üniversite diplomasına sahip olmak, çalışma koşulları rahat ve iyi kazanç getiren bir meslek edinmek için yükseköğretime yönelmektedirler. Meslek lisesi öğrencilerinin yükseköğretimle ilgili güçlü beklentileri iki temel istek üzerinde yoğunlaşmaktadır;

kendini gerçekleştirme, toplumda saygın bir yer edinme. Tüm yasal düzenleme ve teşviklere rağmen meslek lisesi ğrencilerinin kendi alanlarıyla ilgili yükseköğretim programlarını tercih etmek yerine grdğ rtağretimle ilgisi olmayan, alanları dışındaki bölümleri tercih ettikleri görülmektedir. Kendi branşlarında yükseköğrenim görmek isteyen öğrenciler, meslek lisesinde edindikleri bilgi ve becerilerin iş alanındaki uygulamalarda yeterli olmadığını ve mezun olduktan sonra meslekleriyle ilgili iş bulamayacakları kaygısını yoğun olarak yaşadıklarını belirtmektedir. Mesleğinde tam olarak yetişememenin yarattığı iş bulamama kaygısı, öğrencileri kendi branşlarıyla ilgili yükseköğrenim görmeye zorlamaktadır (s.91-92).

1995 yılında Bacanlı lise ğrencilerinin mesleki olgunluklarına mesleki grup rehberliğinin etkisini incelediği araştırmasında denenen mesleki grup rehberliğinin lise ğrencilerinin mesleki olgunluk düzeylerini arttırmalarına yardımcı olduğunu tespit etmiştir.

Rojewski ve arkadaşları (1995) “Kırsal Genliğin Mesleki Olgunluğu zerine Cins ve Akademik Davranış Etkileri” konulu araştırmalarında kırsal kesim gençlerinin mesleki olgunluk düzeylerinin, şehir kesimi gençlerinden daha düşük olduğunu bulmuşlardır (s.1-3).

Mildred ve Sandra (1995), yaptıkları araştırmalarında sık sık meslek değişikliği yapan insanların psikolojik olarak dengesiz veya mesleki olgunluk düzeylerinin düşük kimseler olmadığını belirtmişlerdir. Bazı durumlarda bu iki faktörün etkin olabileceğini ancak daha çok ekonomik sorunlarla başa çıkmak için iş değiştirdiklerini bulmuşlardır. Bu yüzden çevresel faktrlerin bileşimi olarak ekonomik ve sosyal konulara daha fazla dikkat edilmesi gerektiğini söylemişlerdir (s.1-3).

1997 yılında Yazar tarafından yapılan “Genel Lise ve Meslek Lisesi ğrencilerinin Mesleki Olgunluk Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi” adlı çalışmaya göre meslek lisesine ve genel liseye devam eden öğrencilerin mesleki olgunluk puanları arasındaki fark genel lise öğrencileri lehine önemli düzeyde bulunmuştur (Yazar, 1997, s.60-62).

Bulduk tarafından 1997 yılında yapılan bir araştırmaya göre kız meslek lisesi ğrencilerinin büyük bir çoğunluğu ailelerinin isteği üzerine bu okullara devam etmektedirler (Yazçayır, 1999, s.14).

Uçur tarafından 1997 yılında yapılan “Mesleki Eğitim İstihdam İlişkisi ve Mesleki-Teknik Liselere İlişkin Bir Alan Araştırması” konulu araştırmaya göre uygulama kapsamındaki kız öğrencilerin büyük bölümü kız meslek lisesi öğrencisidir. Bu okullarda öğrenim gören öğrencilerin %47’ si aile ve çevresinin de yönlendirmesiyle, isteyerek meslek lisesini tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Mesleki ve teknik lise öğrencilerinin halen devam etmekte oldukları bölümün tercihinde etkili olan temel faktör incelendiğinde “kolay iş bulma umudu” öne çıkmaktadır. Bunu ilgili bölümde verilen mesleki formasyonun aynı zamanda aile bireylerinden birinin de mesleği olması ve kendilerinin bu alanda yeteneklerinin olduğuna inanmalarındır. Elde edilen sonuçlar öğrencilerin, bölümlerinin tercihinde bilinçsiz davrandıklarını göstermektedir. Uygulamaya katılan öğrencilerin %51’ i pişmanlık duygusu içinde bulunmaktadır. %5’ i kararsız olduğunu belirtirken, bölümünden ve okulundan memnun olduğunu belirten öğrencilerin oranı %44 gibi düşük bir rakamda kalmaktadır. Araştırmada öğrenimlerini mesleki ve teknik liselerde sürdürmek isteyen öğrencilerin temel nedenlerinden biri de; gerek kendilerinin, gerekse ebeveynlerinin klasik liselerde okuyamayacaklarına inanmalarındır. Genellikle ilköğretimdeki notları düşük olan bu öğrenciler, üniversite sınavlarında başarılı olamayacaklarına inandıklarından “hiç olmazsa bir meslek sahibi olma” düşüncesiyle mesleki ve teknik liselere sınavla kayıt yaptırmaktadırlar. Ancak yetenekleri doğrultusunda bir bölüme yerleştirilmeyince verilen teorik meslek derslerini anlayamamakta veya anlamakta güçlük çekmektedirler. Bu durumda öğrenciler bu kez de “bir meslek sahibi olma umudunu” yitirmekte, meslek derslerine karşı ilgisiz davranmaktadırlar.

Öğrencilerin sadece %17’ si üniversite eğitimi almak istemediklerini, mesleki ve teknik liselerde aldıkları eğitim doğrultusunda bir işe girmek istediklerini belirtmişlerdir. Buna karşın öğrencilerin %87’ si üniversite eğitimi almayı düşündüklerini belirtmişlerdir. Türk toplumunda üniversite mezunu olmanın sosyal statüsü yüksek olduğundan mesleki ve teknik lise öğrencileri de diğer okul öğrencileri gibi lise sonrası üniversite eğitimi almak istemekte, ara eleman olmak istememektedirler. Öğrenciler iş hayatında konusunda uzman elemanlar olarak istihdam edilmek istediklerini belirtmişlerdir. Yüksek öğrenim düşünen öğrencilerin ise ancak %40’ ı kendi branşında yüksek öğrenim görmek istediğini belirtmişlerdir.

Uygulamadan çıkan sonuca göre, öğrencilerin %60’ ının lisede kendilerine verilen mesleki formasyondan uzaklaşma eğilimi taşımaktadırlar (s.68-115).

1998 yılında Ömeroğlu tarafından yapılan “Kız Meslek Lisesi Öğrencilerinin Mezun Olduktan Sonraki Beklentileri” konulu çalışmaya göre kız meslek lisesi öğrencileri genellikle yükseköğretime devam etmek istemektedirler. Son sınıfta olup kendi branşını sürdürmeyi düşünen öğrencilerin ¾’ ü yüksek öğrenime devam etmeyi, yarıdan biraz fazlası yükseköğrenime devam etme olanağı olmazsa branşlarında geliştirici, tamamlayıcı bir kurs almak görüşünde olduklarını belirtmişlerdir. Okulu bitirdikten sonra kendi branşlarında çalışma görüşünü benimseyen öğrencilerin yarıdan fazlası kendi işyerini kurmayı, ¾’ ü resmi kuruluştaki ve yarısı ise özel sektörde çalışabileceklerini belirtmişlerdir. Araştırmaya katılanların 2/3’ ü okulu bitirdikten sonra farklı branşa yönelmeyi düşünmektedirler (s.97).

1998 yılında Akhun, Bircan, Bülbül, Kavak, Senemoğlu kız öğrencilerin mesleğe yöneltilmesi ve istihdamı ile ilgili yaptıkları araştırmada, öğrencilerin meslek liselerine yönelimlerini etkileyen etkenler arasında “hem mesleğe, hem üniversiteye hazırlayan bir okul olma” özelliği ve “kısa sürede bir mesleğe sahip olma beklentisi” nin ilk iki sırada yer aldığını bulmuşlardır. Araştırma sonucunda kız öğrencilerin okul seçiminde büyük ölçüde aile ve öğrencilerin ortaklaşa karar verdikleri görülmüştür (Erol, 1999, s.25).

Şimşek’ in (1998) “Türkiye’ de Mesleki ve Teknik Eğitimin Yeniden Yapılandırılması” adlı çalışmasında; mesleki ve teknik eğitimin önemli sorunlarından biri olarak yöneltme ve danışmanlık hizmetlerinin yetersizliği gösterilmiştir. Türkiye’ de yetmişten fazla lise türü olduğu ve ilköğretim mezunu öğrencilerin orta öğretime ilişkin tercihlerini kendi başlarına ve sağlıklı biçimde yapabilmelerinin mümkün olamayacağı belirtilmiştir. Şimşek; öğrencilerin uygun bir tercih yapabilmeleri için okul türleri hakkında bilgilendirilmeleri gerektiğini, böyle bir bilgilendirme yapılmadığı sürece öğrencilerin aldıkları kararlardan zarar göreceğini ifade etmiştir (tusiad.org.tr/yayin/gorus/36/html/sec10.html).

Kalafat (1998) “Lise Öğrencilerinde Mesleki Geleceğe Bakış” konulu araştırmasında genel lise öğrencilerinin mesleki olgunluk düzeyinin, meslek lisesi öğrencilerinden yüksek olduğu görülmüştür

1999 yılında Erol tarafından yapılan “Kız Meslek Lisesi Öğrencilerinin Okullarından Beklentileri” konulu çalışmaya göre, öğrencilerin okullarını seçme nedenleri bir meslek kazanma ve yanı sıra yükseköğrenime devam etme olanağının

sağlanmasıdır. Öğrencilerin okullarını seçmelerinde anne ve babalarının etkili olduğu görülmüştür. Öğrencilerin çoğunluğu okullarından mezun olduktan sonra daha çok branşlarıyla ilgili bir üniversiteye devam etmek istemektedir. Öğrenciler okullarındaki öğrenim başarısını, iş yaşamındaki başarı için önemli bulmaktadırlar (s.60).

Evren (1999) “Mesleki Grup Rehberliğinin Cinsiyetleri Farklı 8. Sınıf Öğrencilerinin Mesleki Olgunluklarını, Mesleki Benlik Algılarına ve Mesleki Tercihlerine Etkisi” konulu araştırmasında, öğrencilerin mesleki benlik algıları doğrultusunda, yaptıkları mesleki tercihlerin tutarlılığında, mesleki grup rehberliği yaşantısı sonucunda artış olduğu gözlenmiştir (Acısu, 2002, s.42-43)

2001 yılında Küçükturan, üniversite öğrencilerinin benlik imgelerini etkileyen faktörleri belirlemeyi amaçladığı çalışmasında, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Gölköy Yerleşkesi’nde bulunan fakültelerde öğrenim görmektedir olan 1. sınıf öğrencilerinden 417 öğrencinin Offer Benlik İmgesi Ölçeği’nden aldıkları puanlarla belirlenen benlik imgesi düzeyleri ile çeşitli faktörler arasındaki ilişkileri incelemiştir. Araştırma bulgularına göre okudukları bölümlerden memnun olup olmama düzeyi ile benlik imgesi arasında anlamlı ve olumlu bir ilişkinin olduğu saptanmıştır. Üniversite öğrencilerinin benlik algılarının incelendiği her iki çalışmada da öğrenim görmektedir olduğu bölüme isteyerek girme ve memnuniyet düzeyinin benlik algısının yordayıcısı olduğu dikkat çeken bulgular arasındadır (Kargı, 2002, s. 35).

2002 yılında Kargı tarafından yapılan “Okul Öncesi Öğretmenliği Programında Okuyan Üniversite Öğrencilerinin Benlik Algıları ile Mesleki Olgunluk Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” konusu araştırma sonucunda elde edilen bulgular, öğrencilerin benlik imgeleri ile mesleki olgunluk düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir. Öğrencilerin benlik imgesi düzeyleri yükseldikçe, mesleki olgunluk düzeylerinin de yükseleceğini ya da mesleki olgunluk düzeyinin yükselmesinin benlik imgesinin gelişimini de olumlu yönde etkileyebileceğini göstermektedir (s. 62).

2003 yılında Köksal tarafından yapılan “Endüstri Meslek Liselerinin Farklı Bölümlerinde Eğitim Görmekte Olan Öğrencilerin Mesleki İlgileri ile Seçtikleri Bölümler Arasındaki İlişkiler” konulu çalışmaya göre meslek lisesi öğrencilerinin mesleklerini seçme nedenleri sırasıyla; meslek sahibi olmak, üniversiteyi kazanamama kaygısı, kolay iş bulma umudu olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin yarıdan fazlasının meslek lisesini seçmelerinde ailelerinin ve sonrasında kendi isteklerinin etkili olduğu

bulunmuştur. Öğrencilerin bölüm seçme nedenleri de sırasıyla; ilköğretim not ortalaması, güncel bir meslek olması, mesleğe olan ilgileridir. Öğrencilerin yarısından fazlası mezun olduktan sonra mesleklerini yapmak istemekte, mesleklerinin toplumda saygın olduğuna inanmakta ve mesleklerini ekonomik olarak tatmin edici bulmakta ancak mezuniyet sonrası iş bulabilme konusunda gelecek kaygısı taşımaktadırlar. Kız öğrenciler, erkek öğrencilere göre mesleklerini ekonomik olarak tatmin edici bulmaktadır. Meslek lisesi öğrencilerinin yarısından fazlası yatay geçişler olması durumunda diğer okul türlerine geçmeyi düşünmektedir (s.99-100).

Özcan tarafından İstanbul ili meslek liseleri 1. sınıf öğrencilerinin girdikleri bölümün yeteneklerine uygun olup olmadığını saptamak amacıyla yapılan araştırma sonuçlarına göre; meslek okullarında okuyan öğrenciler yeteneklerine uygun bölümler seçmemişlerdir. Araştırmada mesleğe yöneltme çalışmalarına önem verilmesi gerektiği vurgulanmaktadır (Köksal, 2003, s.40).

2.4.Umut ve Umutsuzluk

Psikolojik bakımdan sağlıklı insan; kendini gerçekleştirme çabaları içinde olan, benliğini toplumsal otorite içinde eritmeksizin ve toplumla çatışmaya düşmeksizin kendi duygu, düşünce ve ihtiyaçları doğrultusunda hareket edebilen kişi olarak tanımlanmaktadır. Bu tanımlama bir bakıma “uyum” kavramıyla benzeşmektedir.

Günümüzde yaşanan hızlı gelişmeler gençlerin kendilerini gerçekleştirmeleri yolunda, önlerinde bir engel oluşturmaktadır. Bu değişikliklere ayak uydurabilme çabasında olan gençler, başarısız olmaları durumunda kendilerine olan saygı ve güvenlerini kaybetme noktasına gelebilmektedirler. Hem bu olumsuz etkileri en aza indirmek, hem de bireyin sosyalleşmesine yardımcı olabilmek eğitim denilen planlı öğrenme etkinlikleriyle mümkün olabilmektedir (Yalçın, 1997, s.4-5).

Toplumlar genelinde ergenlik dönemi olan 12-20/13-20 kritik yaş dönemleri yoğun kaygının yaşandığı gelişim dönemleri olarak bilinir (Kaya, 2001, s.59). Ergenin başarılı ve sağlıklı bir yetişkin olabilmesi bazı yaşam görevlerini gerçekleştirmiş olmasına bağlıdır. Bu yaşam görevleri Havighurst tarafından şöyle sıralanmaktadır; bedensel özelliklerini kabul etmek ve bedenini etkili biçimde kullanmak, eril ya da dişi bir toplumsal rolü gerçekleştirmek, her iki cinsten yaşlılarıyla yeni ve daha olgun ilişkiler kurmak, ana-babadan ve diğer yetişkinlerden duygusal bağımsızlığını gerçekleştirmek,

bir mesleğe yönelmek, evliliğe ve aile yaşamına hazırlanmak, toplumsal bakımdan sorumlu bir davranışı işlemek ve gerçekleştirmek, davranışın rehberi olarak bir dizi değeri ve bir ahlak sistemini kazanmak, bir ideoloji geliştirmek (Onur, 1993, s.405-437).

Ergenlik dönemi, gençler için hayatlarının geri kalan kısmına dair çok önemli olan birtakım kararlar verme ve tercihler yapma zamanıdır. Yine birçok genç karar verme konusunda yeteri kadar tecrübe sahibi olmadıkları, bu kararların kendileri için ne demek olduğunu iyice kavrayamadıkları halde, geleceğe dair birtakım önemli planlar yapmak zorundadırlar. Bu zorunluluk gencin gelecek konusundaki kaygılarını ortaya çıkarmaktadır (Yalçın, 1997, s.1). Ergenlik dönemindeki gencin, lise öğrenimi yıllarına dayanan gelişim dönemi yaşadığı diğer dönemlere oranla ayrı bir önem taşır. Gencin vereceği kararların çoğu zaman dönüşü yoktur. Dolayısıyla bu dönemde iyi bir mesleki rehberliğe ihtiyacı vardır.

Ülkemizde lise öğrencileri 1. sınıftan itibaren ilerde girmek istedikleri meslekle ilgili alanı, son sınıfta ise yüksek öğretim programlarını ya da mesleklerini seçmek zorundadırlar. Öğrencilerin bu sorumlulukları başarı ile yerine getirebilmeleri için meslek seçimi ile ilgili birtakım tutum ve davranışları daha önceden kazanmış olmaları gerekir. Gencin bu dönemdeki mesleki olgunluk düzeyi, onun meslek seçimine hazır oluş düzeyini ifade etmektedir (Yalçın, 1997, s.28).

Gencin kimlik duygusunun gelişmesinde mesleksel uğraşıya yönelmek ve bir meslek kazanmak için gerekli olan eğitimi alma ve hazırlıklara girmek büyük önem taşır. Genç çabalarının ve inancının doğrultusunda amacına ulaşacağına ve sonuçta mutlu olacağına inanır. Çoğu zaman başarılı olmanın mutluluk getireceğine inanılır. Başarısızlık korkusu gençleri büyük bir kaygıya itmekte, başarı sağlamak ise güven vermektedir (Yalçın, 1997, s.33). Mc Dougall' a göre kaygı gelecek ile ilgili bir duygudur ve bilinmeyen geleceğin yarattığı duygulanım durumudur (Yalçın, 1997, s.34).

2.4.1.Umut

Umut, gelecek ile ilgili bir amacı gerçekleştirmedeki olumlu beklentilerdir. En önemli özelliği bir çıkış yolu olduğuna ve yardım ile bireyin varlığında değişiklikler oluşabileceğine olan inançtır (Derebaşı, 1996, s.3). Umut sözcüğü günlük dilde daha çok herhangi bir alandaki olumlu beklentileri ifade etmek amacıyla kullanılır. Kuramsal açıdan ele alındığında ise umut sözcüğüne yüklenen anlamların farklılıklar gösterdiği

görülmektedir. Umut ile ilgil en kapsamlı çalışmaları yapan Jerome Frank (1968) umudu “iyi olma duygusu veren ve kişiyi harekete geçmek için güdüleyen bir özellik” olarak ele alır.

2.4.2.Umutsuzluk

Beck (1974), gelecek ile ilgili olumsuz beklentileri umutsuzluk olarak değerlendirmektedir. Umutsuzluk bir çok psikopatolojik durumda önemli rol oynamaktadır. Beck ve arkadaşları umutsuzluğu, kişinin gelecek ile ilgili olumsuz beklentileri olarak ele almışlardır. Beck’ e (1985) göre umutsuzluk, yalnızca değerlendirildiği zamana yönelik bir belirti değildir, uzun süre sonra gerçekleşecek intihar hakkında da ipucu verebilmektedir (Derebaşı, 1996, s.2). Son yıllardaki çalışmalarda, psikopatolojik koşulların çeşitliliği içinde umutsuzluğun önemine dikkat çekilmiştir. Böylece umutsuzluk, depresyonun ana karakteristiklerinden birisi olarak belirlenmiş ve intihar, şizofreni, alkolizm, sosyopati, fiziksel hastalıklar gibi çeşitli koşullar içindeki önemi vurgulanmıştır.

2.4.3.Umut ve Umutsuzluk Kavramlarıyla İlgili Kuramsal Araştırmalar

Umut kavramı ile ilgili kuramsal çalışmaların geçmişi 13. yy.’ a kadar uzanmaktadır. Bu yüzyılda din bilimcisi Aquinas, sonraki yüzyıllarda Hume ve Kant gibi düşünürler umudu, insan doğasında varolan temel duygulardan biri olarak ele almaktadır. Bu görüş günümüzde bazı yazarlar için geçerliğini sürdürmeye devam etmektedir. Romero’ a (1989) göre umut, “hedefe ulaşma beklentisinin duygusal ögesi” dir. Miller (1985) da umudu duygu, beklenti, yanılsama, istek olarak ele almakta ve umudun yaşamın içgüdüsel bir ögesi olduğunu, bireyleri incinmekten koruyarak potansiyellerini göstermelerini kolaylaştırdığını ifade etmektedir. Bazı kuramcılar tarafından umut tek boyutlu ve duygusal içerikli olarak ele alınmasına karşın, Frank (1968) umudu duygu ve düşüncenin anlamlı bir karışımı olarak tanımlayarak, umudun bilişsel ve duygusal olmak üzere iki boyutu olduğunu ilk vurgulayan kuramcıdır. Umudun iki boyutlu olarak ele alınmasıyla ilgili olarak en kapsamlı görüşler ise Synder ve arkadaşları tarafından öne sürülmektedir. Umut, Snyder ve arkadaşları tarafından (1991) “hedefe ulaşılabilirliğine dair karar verme ve hedefe ulaşılabilircek yolları planlamaya ilişkin duyumlardan türeyen bilişsel bir yapı” olarak tanımlanmaktadır. Öte yandan Snyder’ a göre (1989) bu iki boyut birbirleri ile bağlantılı ve birbirlerinin etkilerini olumlu yönde arttırıcıdır. Bu tanımla ile umut bilişsel ağırlıklı bir yapı gibi görünse de

duygusal boyutun varlığı da göz ardı edilemez. Önceki yaşantılarına bağlı olarak, kişinin hedefe ulaşabilmek için yollar bulabileceğini görmüş olması, yeni hedeflerle karşılaştığında sonuca ulaşmak için istek duymasına ve yeni yollar bulabileceğine yönelik bir güven duygusunu taşımasına yol açmaktadır. Böylece de kişi problemlerini çözdükçe, yeni problemlerle karşılaştığında bunları da çözebileceğine ilişkin güç duymakta, yani umutlu olmaktadır (Akman ve Korkut, 1993, s.193-203). Snyder ve arkadaşlarına göre (1991) yüksek umutlu bireyler daha az olumsuz duygulanım ve daha az kendilerine zarar verici bilişsel özellikler taşımaktadırlar. Snyder (1991) kişinin başarı göstermesinin önkoşullarından birisini, “başarılı olabileceğine ilişkin bir duyuma sahip olması” olarak göstermektedir. Bu görüşü doğrulamak amacı ile Snyder ve arkadaşları (1991) yaptıkları bir araştırmada akademik yıl başında umut düzeyi yüksek olarak saptanan öğrencileri, yıl sonunda daha başarılı olduklarını bulmuşlardır.

Umutsuzluk ise bir amacı gerçekleştirmedeki olumsuz beklentilerdir. Gerek umut gerekse umutsuzluk, her ikisi de kişinin gelecekteki gerçek amaçlarına ulaşma olanaklarının olası yansımasıdır. Umut ve umutsuzluk karşıt beklentileri simgeler. Umutta amaca ulaşmak için uygulamaya konulan planların başarılabacağı öngörüsü varken; umutsuzlukta başarısızlık yargısı vardır. Bu iki uç beklenti kişiden kişiye, durumdan duruma beklenen sonucun ne zaman ve nasıl gerçekleşeceğine bağlı olarak değişiklik gösterir. Beck ve Rush umutsuzluğu, şimdiki olumsuz algıların geleceğe yansıması olarak tanımlarlar ve “kişi uzun süre yansımalar yaptığında şimdiki güçlük ve sıkıntılarının sonsuz olarak devam edeceğini düşünür” diye belirtirler. Umutsuzluğa eğilimli kişi, gelecek için belirli bir bilişsel sete sahiptir ve bu bilişsel set geleceğin hiçbir iyi olasılığı içermediğini tekrarlar. Kişi geleceği hakkında düşünmeye zorlandığında bu bilişsel set uyarılır ve kişi hoşlanmadığı deneyimlerinin tepkisi içindeyken umutsuz durumun tipik olan duygusal ve motivasyonel bozuklukları da buna eşlik eder. Genelleşmiş umutsuzluk tanımı, kişilerin olumsuz sonuç ve çaresizlik beklentilerini, yaşamın çeşitli alanlarında gösterdikleri anlamındadır. Umutsuzluk terimi, bazen olumsuz duygulanımları (affect) olduğu gibi, olumsuz sonuçları ve çaresizlik beklentilerini de ifade eder (Derebaşı, 1996, s.3-5). Bilişsel teoriye göre, ruhsal kriz dönemlerinde ve stresli ortamlarda bireyin bilişsel şemasında olumsuz gelecek beklentisi oluşur. Birey bu krizi tolere etmeyi başaramaz ve geleceğin daha kötü olduğunu düşünürse, bu durum umutsuzluğa yol açar (Duruarı, 1994, s.11).

Umutsuzluk yaşama isteğini azaltmakta ve buna bağlı olarak intihar düşüncelerini arttırmaktadır. Farberow ve Motto umutsuzluğun, gerçekleştirilmiş bir intiharın en önemli nedeni olduğunu bildirmişlerdir (Beck, Kovacks, Weismann, 1975' ten akt. Derebaşı, 1996, s.19). İntihar, stres yaratan yaşam koşullarına tepki veren normal bireylerden, ağır ruhsal sorunları olan hastalara kadar uzanan geniş bir kitlede görülebilmektedir. İntihar oranları son yıllarda özellikle gençler arasında da bir artış göstermektedir (Derebaşı, 1996, s.19). İntihar ile ilgili literatür incelendiğinde, intihar oranlarının yıllara göre hızlı bir artış gösterdiği izlenmektedir. Türkiye' de DİE verilerine göre 1981-90 yılları arasında gittikçe yükselen artış söz konusudur. Bu artış oranı 1990 yılında % 0,242 olarak gösterilmektedir (Durak, 1993). Ülkemizde intihar eden nüfusun 15-34 yaş grubunda yoğunlaştığı ve kadınların erkeklere nazaran daha genç yaşta intihar ettiği gözlemlenmektedir. İntihar eden erkeklerin yaklaşık yarısı 35 yaşından, kadınların ise yaklaşık yarısı 25 yaşından daha küçüktür. Bu grupta en fazla yükselme ise 15-24 yaş döneminde. DİE kayıtlarına göre 1984-93 yılları arasında en fazla risk grubunu 15-24 yaş grubu oluşturmaktadır (Derebaşı, 1996, s.20).

Depresyonla ilgili pek çok araştırma umutsuzluk ile yoğun depresyon arasında ilişki olduğunu göstermiştir. Umutsuzluk depresyonun ayırıcı karakterlerinden biridir. Yetenek ve eylemlerinin amaçlarına ulaşmakta yeterli olmadığını, uzmanlaşmada başarısız olduğu ve bu yüzden başkalarına güvenmeleri gerektiğine inanan bireylerdeki bu düşünceler umutsuzluğun belirtileridir. Umutsuzluk da depresyona neden olmaktadır. Ayrıca, umutsuzluk üzerine yapılan çalışmalar sonucunda, umutsuzluğun depresyonda ulaşılan en yüksek nokta olduğu vurgulanmış ve bireylerin karşılaştıkları olumsuz yaşam olaylarının sonuçlarını içsel, sabit ve genel nedenlere yüklemelerinin onları umutsuzluğa ittiği ve bunun da depresyon için risk faktörü oluşturduğu belirtilmiştir (Duruvarı, 1994, s.11-13). Özellikle de ciddi depresyonlu hastalar geleceği umutsuz ve karanlık görürler. Bu durumdan kurtulamayacaklarına, sorunlarıyla başa çıkamayacaklarına inanırlar (Korap, 2000, s.29).

Umutsuzluk depresyonda teorik ve pratik olarak önemli bir rol oynar. Umutsuzluğun özel bir klinik önemi vardır. Çünkü umutsuzluk, intihar düşüncesinin, başarısız intihar girişimlerindeki girişim ciddiyetinin ve tamamlanmış intiharların en kuvvetli belirleyicisidir (Young ve ark., 1996' dan akt. Korap, 2000, s.30). Cüceloğlu' nun belirttiği üzere duygusal çöküntü içinde olan kişilerin hepsi intihara teşebbüs etmezler. Ne var ki intihar edenler büyük bir duygusal çöküntü içindeyken intihar

ederler. Seber ve arkadaşları (1992), umutsuzluk ya da geleceğe olumsuz bakmanın, depresyonun genel özelliklerinin belirlenmesinde de dikkat çekici olduğunu; Melges (1969), depresyonda temel konunun umutsuzluk olduğunu ve eşlik eden kavramların değersizlik, çaresizlik, kararsızlık, eyleme geçememe, ilişkilerini sürdürmemeye ve suçluluk duyguları olduğunu vurgulamıştır (Çetintürk, 2001, s.24).

Beck ve arkadaşları tarafından geliştirilmiş olan bilişsel görüşe, göre çökkünlük temelde bir duygulanım bozukluğu değil, bilişsel bir bozukluktur. Duygulanım bozukluğu buna ikincildir. Çökkünlüğe yatkın kişilerde yaşamın ilk döneminden başlayarak yerleşmiş olan kendisine, geleceğe ve dış dünyaya karşı olumsuz davranışlar/şemalar vardır. Bu olumsuz kavramlar/şemalar giderek olumsuz yargılara, düşüncelere ve tutumlara neden olur. Kişi her olayda önce olumsuz yönleri algılar ve düşünür. Bir bakıma bu kişiler yaşam olayları karşısında olumsuz ve karamsar senaryolar yazarlar. Böylece olumsuz düşünce ve kavramlardan duygulanım bozukluğu ortaya çıkar. Bu görüşe göre umutsuzluk, sosyal davranışlarla birliktelik gösterir. Düşük benlik saygısı, sosyal çekilme ve intihar düşünceleri umutsuzluk ile yakın ilişkidir (Youngren ve Lewinsohn, 1980' den akt. Çetintürk, 2001, s.25).

2.4.4.Kaygı, Depresyon ve Umutsuzlukla İlgili Türkiye' de ve Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

1982 yılında Kocacioğlu tarafından yapılan bir araştırmaya göre, düşük sosyo-ekonomik düzeyi temsil eden öğrencilerin sürekli kaygı puanları diğerlerinden daha yüksek olma eğilimi göstermektedir (Ekren, 2001, s. 14).

Kazdin, French, Unis, Esveldt, Dawson ve Sherick (1983), psikiyatri yoğun bakım ünitelerinde bulunan, 8-13 yaşları arasındaki çocuklarda intihar düşüncesi, depresyon ve umutsuzluğu araştırmışlardır. Araştırma sonucunda depresyon ve umutsuzluk arasında pozitif bir ilişki, umutsuzluk ve benlik saygısı arasında negatif bir ilişki, umutsuzluk ve benlik saygısı arasında negatif bir ilişki, intihara teşebbüs ve umutsuzluk arasında da pozitif bir ilişki saptanmıştır (Çetintürk, 2001, s.34-35).

Gökmen ve arkadaşları (1985) yükseköğretim öğrencilerinin serbest zaman etkinlikleri ile kendini gerçekleştirme düzeyleri konusunda yaptıkları araştırmada, normal lise çıkışlı öğrencilerin kendini gerçekleştirme bakımından normal bir dağılım gösterdiğini, kolej mezunu öğrencilerin üst düzeyde, meslek lisesi mezunlarının ise alt

düzeyde kendini gerçekleştirdiklerini bulmuştur. Ayrıca ana-babanın eğitim düzeyi arttıkça öğrencilerin kendini gerçekleştirme düzeylerinin arttığını ve demokratik tutuma sahip ailelerin çocuklarının diğer öğrencilere göre kendini gerçekleştirme düzeylerinin daha yüksek olduğunu saptamıştır (Durmazkul, 1994)

1990 yılında Boyacı tarafından yapılan Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi Son Sınıf Öğrencilerinin Mesleğe Yönelik Beklenti ve Kaygı Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma konulu çalışmasında; kız öğrencilerin sürekli kaygı düzeylerinin erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Üniversiteye girmede sorunları olan öğrencilerin, bölümünü sevmeyen öğrencilerin ve okullarında yeterli meslek bilgisi alamadıklarını düşünen öğrencilerin sürekli kaygı düzeyleri yüksek bulunmuştur. Öğrencilerin %64'ünün meslek lisesine meslek öğrenmek amacıyla geldiği, cinsiyete göre ayrılaştırıldığında ise bu oranın kız öğrencilerde daha yüksek olduğu (%89) görülmüştür. Öğrencilerin okudukları bölüme giriş amaçlarıyla, toplumda saygın olarak belirttikleri meslek türleri arasında güçlü bir ilişki bulunmuştur. Öğrencilerin okula giriş amaçlarıyla üniversiteye girme beklentileri arasında da anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Meslek öğrenmek için okula giren öğrencilerin %83'ü meslekleriyle ilgili bir iş yerinde çalışmayı düşünmektedir. Yine kız öğrencilerin büyük bir çoğunluğu mesleğiyle ilgili bir iş yerinde çalışmayı düşünmektedir. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun üniversiteye girme beklentisi içinde oldukları saptanmıştır. Sonuç olarak öğrencilerin büyük bir çoğunluğu hayatta başarılı olmanın koşulunu üniversite ya da yüksek okuldan mezun olmak olarak görmektedirler (Boyacı, 1990, s.138).

Kashani, Soltys, Dandoy, Vaidya ve Raid (1991) tarafından çocuk psikiyatri servisinde bulunan 7-12 yaşları arasındaki 100 çocuk üzerinde yapılan bir araştırmada yüksek umutsuz grupta bulunan çocukların IQ puanlarının daha düşük olduğu, bu çocukların düşük umutsuz gruptaki çocuklara göre daha düşük bilişsel yeteneğe, zor çocuk mizaç özelliklerine, daha fazla anksiyeteye, daha düşük benlik saygısına ve daha yüksek psikopatoloji derecesine sahip oldukları görülmüştür. Yüksek umutsuz grupta bulunan çocukların, anlamlı bir şekilde farklı kişilik özelliklerine, düşük başarı, düşük fiziksel ve zihinsel gelişim, bozulmuş bilişsel işleyiş, yaşına uymayan akademik başarı, daha düşük öz kavramı, daha düşük çevresel uyum, üzgün olma ve mutsuzluk gibi negatif ruh durumu, çekingenlik, depresyon ve bilişsel yetersizliğe sahip oldukları saptanmıştır (Çetintürk, 2001, s.34-35).

Durak (1993) tarafından BUÖ' nin geçerliği üzerine yapılan çalışmada, denekler arasında yaş ve cinsiyet açısından önemli farklar bulunmamasına rağmen, eğitim açısından bakıldığında, ilkokul mezunu deneklerin, üniversite mezunu deneklerden anlamlı düzeyde daha yüksek düzeyde umutsuzluğa dönük oldukları görölmüştür. Durak bu bulguları ilkokul mezunu deneklerin toplumdaki sosyal statüleri, rolleri ve ekonomik koşullarından dolayı umutsuzluğa daha yatkın olabileceklerine bağlamıştır (etintürk, 2001, s.48).

1994 yılında Özkan tarafından yapılan bir araştırmaya göre, 15-17 yaşlarında gençlerin %20' sinden çoğunu sürekli kaygılandırın konular arasında iş bulma, üniversiteye girememe korkusu, meslek seçme kaygısı olduğu belirlenmiştir (Ekren, 2001, s.14).

Dixon, Heppner, Rudd, 1994' te yaptıkları bir çalışmada umutsuzluk ve intihar davranışı arasında doğrudan bir ilişki olduğunu, umutsuzluğın problem çözme ve intihar davranışlarında rol oynadığını ortaya koymuşlardır (etintürk, 2001, s.34-35).

Ülkemizde depresyon, umutsuzluk ve intihar fikirleri arasındaki ilişki Haran ve Berksun tarafından, 80' i kriz grubu ve 80' i normal grup olmak üzere toplam 160 kişi üzerinde araştırılmış; çalışmada, depresyon ve umutsuzluk düzeyi ile intihar fikirleri arasındaki ilişkiler, normal ve kriz gruplarında karşılaştırmalı olarak incelenmiş ve bu gruplarda intihar fikirlerini bu değişkenlerden hangisinin daha iyi yordadığı belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma sonucunda, intihar düşüncelerinin iki grup arasında farklı olduğu, intihar düşüncelerinin kriz grubunda daha yüksek çıktığı bulunmuştur (Derebaşı, 1996, s.26).

Nekanda-Trepka ve arkadaşları umutsuzluk ve depresyon başlıklı çalışmalarında Beck Depresyon Envanteri ve Umutsuzluk Ölçeği arasındaki ilişkinin birbirini desteklediğini görmüşlerdir. Fakat depresif kişilerin hepsinin kendilerini umutsuz hissetmedikleri, fazla umutsuzların ise güçlü intihar isteklerine sahip oldukları belirtilmiştir.

Grene yaptığı bir araştırmanın sonucunda düşük umutsuzluk ölçümü ile yüksek umutsuzluk ölçümü, depresif kadınların karşılaştırmalarında anlamlı benzerlik ve farklılık örüntüleri ortaya çıkarmıştır. Umutsuz depresif olarak tanımlanan grubun gelecek hakkında daha olumsuz beklentilere sahip olduğu görölmüştür. Her iki gruptaki

kadınlar beklenen özelliklerin çoğuna sahiptir fakat düşük umutsuzluk puanlı grubun yakın geçmişlerinde daha pozitif yaşam olaylarına ve daha küçük çocuğa sahip oldukları görülmüştür. Pozitif yaşam deneyimi ve küçük çocuğa sahip olmanın kadınlarda umutsuzluğun gelişmesine karşı koruyucu bir rol oynadığı düşünülmektedir.

Schotte ve Clum tarafından kolej popülasyonunda yapılan bir çalışma, yüksek düzeyde olumsuz yaşam stresi altında intihar düşüncesindeki kolej öğrencilerinin daha umutsuz ve bu düşüncede olmayan yaşlılarına göre daha yüksek düzeyde depresyona sahip olduklarını göstermektedir. Ayrıca analiz bulguları, umutsuzluğun, intihar niyetini yordayıcı bir faktör olduğunu da göstermiştir.

Beck ve arkadaşlarının 384 intihara teşebbüs eden hasta üzerinde yaptıkları çalışmada, umutsuzluk ve intihara niyet arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışma sonuçları, umutsuzluğun intihar düşüncesi ile depresyondan daha ilişkili olduğunu göstermiştir (Derebaşı, 1996, s.22-24).

2000 yılında Yalçın tarafından yapılan “Genel Lise ve Meslek Lisesi Öğrencilerinin Kendini Gerçekleştirme Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi” konulu çalışmaya göre; genel lise öğrencilerinin zamanı daha iyi kullandıkları, her iki okul türünde de lise son sınıf öğrencilerinin kendilerini gerçekleştirme ve desteği içten alma düzeylerinin 2. sınıflara göre daha yüksek olduğu görülmüştür (s.96).

Danimarka’ da intihar düşünceleri olan psikiyatrik hastalarla yapılan bir çalışmada özellikle umutsuzluğun intihar düşünceleri ve girişimlerinin en önemli belirleyicisi olduğu ortaya çıkmıştır (Korap, 2000, s.30).

Çetintürk tarafından 2001 yılında yapılan “Yatılı İlköğretim Bölge Okulu 2. Kademe Öğrencileriyle Normal İlköğretim Okulu 2. Kademe Öğrencilerin Depresyon ve Umutsuzluk Düzeyleri Açısından karşılaştırılması” konulu araştırmaya göre bireyin depresyon düzeyi yükseldikçe umutsuzluk düzeyi de yükselmektedir. Anne-babanın eğitim düzeyi düştükçe çocuğun depresyon düzeyi ve umutsuzluk düzeyi yükselmektedir. Düşük gelir düzeyindeki ailelerin çocuklarının umutsuzluk düzeylerinin orta ve yüksek gelir düzeyine sahip ailelerin çocuklarının umutsuzluk düzeylerine göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Depresyon ve umutsuzluk bireyin içinde bulunduğu diğer tüm alanları etkileyen psikolojik sorunlardır. Depresyon ve umutsuzluk içinde

bulunan bir öğrencinin sorunlarının göz ardı edilmesi durumunda beklenen verimin alınması çok zordur (Çetintürk, 2001, s.72-73).

Üniversite sınavları öncesinde öğrencilerde oldukça yaygın düzeyde kaygı gözlenmektedir. Yapılan bir araştırmaya göre kız öğrencilerin kaygı düzeylerinin erkeklerden daha yüksek olduğu ve üniversiteye giriş sınavının öğrencilerin kaygılarını önemli ölçüde arttırdığı saptanmıştır (Kaya, 2001, s.62).

BÖLÜM 3

YÖNTEM

3.1.Araştırma Modeli

Bu araştırmada, okul öncesi öğretmen adaylarının mesleki algıları ile geleceğe yönelik umut düzeylerinin saptanması ve aralarındaki ilişkinin incelenmesine yönelik olarak ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır.

Araştırmada incelenen değişkenler, öğrencilerin Mesleki Algı Ölçeği'nden aldıkları puanlarla belirlenen mesleki algı düzeyleri, Beck Umutsuzluk Ölçeği'nden aldıkları puanlarla belirlenen umutsuzluk düzeyleri ve öğrenim görmekte oldukları okul türüdür.

3.2.Evren ve Örneklem

3.2.1.Evren

Çalışmanın evreni İstanbul İli kız meslek ve Anadolu kız meslek liseleri Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü son sınıf öğrencileri ve İstanbul'daki üniversitelerin Okul Öncesi Öğretmenliği Ana Bilim Dalı son sınıf öğrencileridir.

Yapılan ön incelemede Marmara Üniversitesi Okul Öncesi Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda 150, Boğaziçi Üniversitesi Okul Öncesi Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda 27 öğrenci olduğu görülmüştür. Anlamlı bir sonucun çıkması için evrendeki üniversite öğrencilerinin tamamı üzerinde inceleme yapılmıştır.

Meslek liseleriyle ilgili olarak yapılan başvuru sonucunda İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından 27.01.2006 tarihinde verilen yazılı açıklamaya göre 2005-2006 Eğitim Öğretim yılında İstanbul evreninde meslek liseleri Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü son sınıf öğrenci sayısının 2601 olduğu görülmüştür. Ancak KML öğrencilerinin sayısının 2550 olmasına karşılık, AKML öğrencilerinin sayısının 51'i resmi sayı olmak üzere 71 olduğu görülmüştür. AKML bünyesinde okumakta olan öğrencilerin sayıca azlığından dolayı, bu öğrencilerin de tamamına ulaşılmaya çalışılmış ve evrende AKML bünyesinde Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü bulunan toplam 3 okula da gidilmiştir.

3.2.2.Örneklem

Çalışmanın örneklemini farklı sosyo-ekonomik düzeyleri yansıtacak şekilde belirlenen Beşiktaş, Beykoz, Beyoğlu, Kadıköy, Kartal, Üsküdar, Fatih, Gaziosmanpaşa ve Küçükçekmece İlçeleri' ndeki toplam 15 meslek lisesinin Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümleri son sınıf öğrencileri ile İstanbul' da bünyelerinde Okul Öncesi Öğretmenliği Ana Bilim Dalı bulunan Boğaziçi ve Marmara Üniversiteleri' nde okumakta olan Okul Öncesi Öğretmenliği Ana Bilim Dalı son sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

Veri toplama sürecinde Kız Meslek Liseleri' nden 665, Anadolu Kız Meslek Liseleri' nden 50 olmak üzere toplam 715; Boğaziçi Üniversitesi' nden 18 ve Marmara Üniversitesi' nden 114 olmak üzere toplam 132 öğrenciye ulaşılmış (genel toplam 847 öğrenci); ancak verilerin incelenmesi sırasında öğrencilerin bir kısmının ölçeklerdeki tüm soruları yanıtlamadıkları görüldüğünden bu öğrencilere ait formlar elenmiştir. Analizler 549 Kız Meslek Lisesi ve 44 Anadolu Kız Meslek Lisesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü son sınıf öğrencisi (toplam 593 Meslek Lisesi öğrencisi) ile Boğaziçi Üniversitesi' nden 16 ve Marmara Üniversitesi' nden 93 öğrenci (toplam 109 üniversite öğrencisi) olmak üzere toplam 702 öğrenci bazında yapılmıştır. Aşağıdaki tablolarda örnekleme ilişkin değerler gösterilmektedir;

Tablo 3.2.2.1
Örnekleme Oluşturan Öğrencilerin Okul Türüne Göre Dağılımları

Okul Türü	Uygulamaya Alınan Öğrenci Sayısı	Yüzde	Değerlendirmeye Alınan Öğrenci Sayısı	Yüzde
Meslek Lisesi	715	84,4	593	84,5
Üniversite	132	15,6	109	15,5
Toplam	847	100	702	100
Meslek Lisesi Türü	Uygulamaya Alınan Öğrenci Sayısı	Yüzde	Değerlendirmeye Alınan Öğrenci Sayısı	Yüzde
KML	665	93	549	92,6
AKML	50	7	44	7,4
Toplam	715	100	593	100
Üniversite	Uygulamaya Alınan Öğrenci Sayısı	Yüzde	Değerlendirmeye Alınan Öğrenci Sayısı	Yüzde
Boğaziçi Üniv.	18	13,6	16	14,7
Marmara Üniv.	114	86,4	93	85,3
Toplam	132	100	109	100

Tablo 3.2.2.1’ de görüldüğü üzere araştırma grubunu oluşturan öğrencilerin %84,5’ i meslek lisesi, %15,5’ i üniversite öğrencisidir. Meslek lisesi öğrencilerinin %92,6’ sı kız meslek lisesi, %7,4’ ü Anadolu kız meslek lisesi öğrencisidir. Üniversite öğrencilerinin %14,7’ si Boğaziçi Üniversitesi’ nde, %85,3’ ü Marmara Üniversitesi’ nde okumaktadır. Örneklem değerlerindeki eşitsizlik, evrenin yapısından kaynaklanmaktadır.

Tablo 3.2.2.2
Meslek Lisesi Öğrencilerinin Okullara Göre Dağılımları

İlçe	Okul Adı	KML	AKML	Toplam	İlçede Ulaşılan Sayı	İlçeden Değerlendirmeye Alınan Sayı
Beşiktaş	Rüştü Akın AML ve ML	35	17	52	119	100
	Ortaköy Zübeyde Hanım AKML ve KML	29	12	41		
	Levent KML	26	0	26		
Beykoz	Beykoz KML	38	0	38	38	31
Beyoğlu	Ayşe Ege AKML ve KML	58	0	58	58	51
Kadıköy	Kadıköy AML ve ML	56	0	56	56	41
Kartal	Sabiha Gökçen AKML ve KML	53	0	53	177	150
	İMKB ML	81	0	81		
	DİSK ATML ve TML	43	0	43		
Üsküdar	Mithatpaşa KML ve AKML	35	0	35	106	83
	İMKB KML	71	0	71		
Fatih	Sultan Selim KML	37	0	37	37	31
GOP	Küçükköy AKML ve KML	64	0	64	103	88
	Arnavutköy KML	39	0	39		
K. Çekmece	Atatürk AML ve KML	0	21	21	21	18
Toplam		665	50	715	715	593

Tablo 3.2.2.2’ de görüldüğü üzere araştırma kapsamındaki ilçelerde bünyelerinde Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümleri bulunan meslek liselerine gidilmiş ve Beşiktaş İlçesi’ ndeki üç, Beykoz İlçesi’ ndeki bir, Beyoğlu İlçesi’ ndeki bir, Kadıköy İlçesi’ ndeki bir, Kartal İlçesi’ ndeki üç, Üsküdar İlçesi’ ndeki iki, Fatih İlçesi’ ndeki bir,

Gaziosmanpaşa İlçesi' ndeki iki ve Küçükçekmece ilçesi' ndeki bir okulda uygulama yapılmıştır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri 2005-2006 Eğitim-Öğretim yılının 2. döneminde, tespit edilen liselere ve üniversitelere gidilerek, araştırmacı tarafından öğrencilere bizzat uygulanan Mesleki Algı Ölçeği ve Beck Umutsuzluk Ölçeği ile toplanmıştır.

3.3.1. Mesleki Algı Ölçeği ve Geliştirilmesi

Mesleki Algı Ölçeği araştırmacı tarafından geliştirilen bir ölçek olup, okul öncesi öğretmen adaylarının mesleklerini nasıl algıladıklarını ve memnuniyet düzeylerini ölçen, 8 sorudan oluşan ve her maddeye memnuniyet düzeylerine göre “Tamamen Katılıyorum”, “Oldukça Katılıyorum”, “Kısmen Katılıyorum”, “Çok Az Katılıyorum”, “Hiç Katılmıyorum” şeklinde yanıt verilebilecek bir ölçektir. Yanıtlar soru formu üzerinde işaretlenebilmektedir. MAÖ' den alınabilecek puanlar en düşük 8 - en yüksek 40 puan arasında değişmektedir. Alınan puanlar düştükçe meslekle ilgili olumlu algının arttığı düşünülmektedir.

Söz konusu ölçek meslek lisesi ve üniversite son sınıf öğrencilerine zaman sınırlaması olmaksızın grup halinde uygulanmıştır. Öğrencilerin soruları yaklaşık 5-8 dakika içinde yanıtladıkları görülmüştür.

Mesleki Algı Ölçeği' nin 4' er sorudan oluşan iki alt boyutu bulunmaktadır;

- İş Yaşamına İlişkin Duygusal Boyut: Meslekle ilgili manevi memnuniyetin saptanmasına dönük sorulardan oluşmaktadır.
- İş Yaşamına İlişkin Maddi Boyut: Meslekle ilgili maddi memnuniyetin saptanmasına dönük sorulardan oluşmaktadır.

Verilerin analizinde hem ölçekten elde edilen toplam puana, hem de alt boyutlardan elde edilen puanlara bakılmıştır.

Ölçeğin geliştirilmesinde; konuyla ilgili literatürden elde edilen verilere dayanılarak, daha önce benzer konularda yapılmış araştırmalarda kullanılan veri toplama araçları ve araştırma sonuçları incelenerek bir soru havuzu oluşturulmuş,

yakın anlam taşıyan ve anlaşılması güç ifadeler elenmiş; başlangıçta tek kelime ya da kelime gruplarından oluşan ifadeler cümle şekline dönüştürülmüş, daha sonra alandaki uzmanların görüşleri alınarak soru formunun taslağı hazırlanmıştır.

Hazırlanan form meslek lisesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü son sınıf öğrencilerinden küçük bir grup üzerinde uygulanarak (36 kişi), uygulama esnasında ortaya çıkabilecek sorunlar tespit edilmek istenmiş; sonuçta sayfa düzeninden kaynaklanan sorunlar olduğu görülerek, gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Önce üçlü likert tipinde hazırlanan ölçek, ayırt ediciliğinin artırılması açısından beşli likert tipine çevrilmiştir.

Hazırlanan soru formu tüm örnekleme (n=702) uygulandıktan sonra analize alınmış ve başlangıçta 19 sorudan oluşan taslak formdan, yapılan çalışma sonucunda 8 sorudan oluşan, 2 faktörlü bir ölçek elde edilmiştir.

Aşağıdaki tablolarda Mesleki Algı Ölçeği' ne ait Geçerlik ve Güvenirlik Değerleri yer almaktadır;

Tablo 3.3.1.1
MAÖ' ye Ait İç Tutarlılık Sonuçları

MADDELER	Madde Silindiğinde Ölçek Ortalaması	Madde Silindiğinde Ölçek Varyansı	Düzeltilmiş Madde Toplam Korelasyonu	Madde Silindiğinde Cronbach Alfa
Kendi isteğimle geldiğim için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum	12,7892	25,502	0,541	0,768
Meslek sahibi olma imkânı sağladığı için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.	12,708	26,207	0,493	0,776
Çocukları seviyorum. Onlarla bir arada olma imkânı sağladığı için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.	12,9587	26,961	0,542	0,771
Mezun olunca kolaylıkla iş bulabileceğim için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.	12,3846	25,729	0,437	0,786
Kariyer yapma imkânı yüksek olduğu için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.	12,1296	24,484	0,482	0,78
Eğitim görmekte olduğum alanın gelecekte (iş yaşamında) maddi ihtiyaçlarımı karşılayabileceğini düşünüyorum.	12,4473	25,968	0,478	0,778
Eğitim görmekte olduğum alanın gelecekte (iş yaşamında) manevi yönden tatmin sağlayacağına inanıyorum.	12,5855	25,213	0,534	0,769
Eğlenceli, zevkli, hareketli bir meslek olduğu için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.	12,8091	25,547	0,582	0,763
Cronbach Alfa	0,796			
N	702			

Tablo 3.3.1.1' de görüldüğü üzere yapılan analiz sonucunda başlangıçta 19 maddeden oluşan ölçeğin 11 maddesi elenmiş ve ölçek maddelerinin en son Cronbach Alfa değeri 0,796 olarak bulunmuştur. Buna göre güvenilirliğinin yeterli olduğu sonucuna varılmıştır.

Tablo 3.3.1.2
MAÖ' ye Ait KMO ve Bartlett's Sphericity Testi Sonuçları

KMO		0,815
Bartlett's Sphericity Testi	x²	1585,311
	sd	28
	p	0,000

Tablo 3.3.1.2' de görüldüğü üzere Kaiser-Meyer Olkin (KMO) değeri 0,815 olarak bulunmuştur. Buna göre örneklem evreni temsil etme yeterliliğindedir. Bartlett's Sphericity testi sonucu ise 1585,311 olarak tespit edilmiştir. KMO' nun 0,60' tan yüksek olması ve Bartlett' s Sphericity Testinin anlamlı çıkması ($p=0,000$; $Bartlett<0,05$) verilerin çok faktörlü bir ortamdan geldiğini ve faktör analizine uygun olduğunu göstermiştir.

Tablo 3.3.1.3
MAÖ' ye Ait Faktör Analizi Sonuçları (Açıklanan Toplam Varyans Miktarı)

Faktör	Başlangıç Özdeğeri			Toplam Faktör Yükleri			Faktör Yüklerinin Döndürülmüş Toplamları		
	Toplam	Açıklanan Varyans	Küm.	Toplam	Açıklanan Varyans	Küm.	Toplam	Açıklanan Varyans	Küm.
		%	%		%	%		%	%
1	3,386	42,329	42,329	3,386	42,329	42,329	2,580	32,255	32,255
2	1,262	15,776	58,105	1,262	15,776	58,105	2,068	25,850	58,105
3	0,856	10,697	68,802						
4	0,615	7,692	76,494						
5	0,601	7,514	84,008						
6	0,485	6,061	90,069						
7	0,425	5,309	95,378						
8	0,370	4,622	100,000						

Tablo 3.3.1.3' te görüldüğü üzere döndürme sonrası ölçeğin toplam açıklanan faktör yükü % 58,105 olan 2 faktör içerdiği görülmüştür. Bunlardan ilki toplam varyansın % 42,329' unu, ikincisi %15,776' sını açıklamaktadır.

Tablo 3.3.1.4
MAÖ' ye Ait Maddelerin Faktör Analizi Sonrası Döndürülmüş Temel
Bileşenler Analizi Sonuçları

Döndürme Sonrası Faktör Yük Değerleri		
Madde No	1. Boyut	2. Boyut
1	0,840	0,092
4	0,789	0,133
14	0,788	0,191
12	0,613	0,319
7	0,034	0,823
8	0,138	0,778
3	0,288	0,624
11	0,389	0,481

Tablo 3.3.1.4' te görüldüğü üzere ölçekteki 8 maddenin hangi faktörler altında yer aldığını belirlemek üzere yapılan Varimax Dik Döndürme (Rotated Component Matrix) işlemi işlemi sonunda, ölçeğin 1. faktörünün 4 maddeden (1, 4, 14, 12); 2. faktörünün de 4 maddeden (7, 8, 3, 11) oluştuğu belirlenmiştir. 1. faktörde yer alan maddelerin faktördeki yük değerleri 0,840-0,613 arasında değişmektedir. Aynı değerler, 2. faktörde yer alan 4 madde için 0,823-0,481 arasındadır.

Faktör 1:

1.Kendi isteğimle geldiğim için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.

4.Çocukları seviyorum. Onlarla bir arada olma imkanı sağladığı için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.

14.Eğlenceli, zevkli, hareketli bir meslek olduğu için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.

12.Eğitim görmekte olduğum alanın gelecekte (iş yaşamında) manevi yönden tatmin sağlayacağına inanıyorum.

Faktör 2:

7.Mezun olunca kolaylıkla iş bulabileceğim için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.

8.Kariyer yapma imkanı yüksek olduğu için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.

3.Meslek sahibi olma imkanı sağladığı için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.

11.Eğitim görmekte olduğum alanın gelecekte (iş yaşamında) maddi ihtiyaçlarımı karşılayabileceğini düşünüyorum.

Tablo 3.3.1.5
MAÖ Alt Boyutları Arasındaki Korelatif İlişkiler

Alt Boyutlar	n	r	p
İş Yaşamına İlişkin Duygusal Boyut	702	0,479	P<0,001
İş Yaşamına İlişkin Maddi Boyut			

Tablo 3.3.1.5’ te görüldüğü üzere faktörler arasındaki korelasyona bakılmış ve (r=0,479; p<0,001) pozitif ve anlamlı bir sonuç elde edilmiştir. Dolayısıyla faktörlerin aynı yapıyı ölçtükleri sonucuna varılmıştır.

Faktörlere maddelerin içerikleri dikkate alınarak isim verilmeye çalışılmıştır. Buna göre 1. faktördeki maddelere genellikle öğrencilerin mesleğe ilişkin manevi ihtiyaçlarıyla (isteyerek gelmiş olmak, çocukları sevmek, gelecekte kendini bu alanda mutlu görmek ve eğlenceli bulmak) ilgili olması dolayısıyla “İş Yaşamına İlişkin Duygusal Boyut”; 2. faktördeki maddelere ise daha çok maddi düşüncelerle (meslek sahibi olma, kolayca iş bulabileceğini düşünme, kariyer imkânı olduğuna inanma, maddi ihtiyaçlarını bu meslekte karşılayabileceğini düşünme) ilgili olması dolayısıyla “İş Yaşamına İlişkin Maddi Boyut” denilmiştir.

Tablo 3.3.1.6

MAÖ' ye Ait Maddelerin Test - Tekrar Test Madde Korelasyon Sonucu

MADDELER	n	r	t	p
1.Kendi isteğimle geldiğim için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum. & 1.Kendi isteğimle geldiğim için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.	33	0,52	2,410	0,002
3.Çocukları seviyorum. Onlarla bir arada olma imkânı sağladığı için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum. & 3.Çocukları seviyorum. Onlarla bir arada olma imkânı sağladığı için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.	33	0,446	0,000	0,009
7.Eğitim görmekte olduğum alanın gelecekte (iş yaşamında) manevi yönden tatmin sağlayacağına inanıyorum. & 7.Eğitim görmekte olduğum alanın gelecekte (iş yaşamında) manevi yönden tatmin sağlayacağına inanıyorum.	33	0,689	1,359	0,000
8.Eğlenceli, zevkli, hareketli bir meslek olduğu için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum. & 8.Eğlenceli, zevkli, hareketli bir meslek olduğu için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.	33	0,867	1,139	0,000
1+3+7+8 & 1+3+7+8	33	0,773	1,990	0,000
2.Meslek sahibi olma imkânı sağladığı için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum. & 2.Meslek sahibi olma imkânı sağladığı için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.	33	0,636	-0,373	0,000
4.Mezun olunca kolaylıkla is bulabileceğim için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum. & 4.Mezun olunca kolaylıkla is bulabileceğim için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.	33	0,49	0,167	0,004
5.Kariyer yapma imkânı yüksek olduğu için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum. & 5.Kariyer yapma imkânı yüksek olduğu için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.	33	0,597	1,215	0,000
6.Eğitim görmekte olduğum alanın gelecekte (iş yaşamında) maddi ihtiyaçlarımı karşılayabileceğini düşünüyorum. & 6.Eğitim görmekte olduğum alanın gelecekte (iş yaşamında) maddi ihtiyaçlarımı karşılayabileceğini düşünüyorum.	33	0,733	0,892	0,000
2+4+5+6 & 2+4+5+6	33	0,652	0,706	0,000
test toplam & tekrar test toplam	33	0,736	1,476	0,000

Tablo 3.3.1.6' da görüldüğü üzere geçerliği ölçmek amacıyla son olarak 33 kişiden oluşan bir grup meslek lisesi öğrencisine 2 hafta arayla ölçek uygulanarak, test-tekrar test geçerliğine bakılmıştır ve r değerlerinin 0,867-0,446 arasında olduğu; iki uygulama arasında pozitif yönde yüksek korelasyon olduğu saptanmıştır.

3.3.2.Beck Umutsuzluk Ölçeği

Umutsuzluğun çeşitli psikopatolojik durumlardaki önemi belirtilmesine rağmen, umutsuzluğun ölçümüyle ilgili bir çalışma olmaması Beck ve arkadaşlarını kişinin olumsuz beklentilerini yansıtabilecek bir ölçek düzenlemeye yöneltmiştir (Derebaşı, 1996, s.38).

Beck Umutsuzluk Ölçeği; Beck ve arkadaşları tarafından (1974) geliştirilen 20 maddelik kendini değerlendirme türü bir ölçektir. Kişilerin geleceğe yönelik karamsarlık derecesinin belirlenmesini amaçlamaktadır (Beck ve ark. 1985, 1989, 1990' dan akt. Derebaşı, 1996, s.35). BUÖ' de sorular duygusal, motivasyonel ve bilişsel etmenlerden meydana gelmektedir (Korap, 2000, s.29). Okuma-yazma bilen çocuk, genç ve yetişkinlere uygulanabilen ölçeğin zaman sınırlaması yoktur. Grup halinde uygulanabilen, sözel, kâğıt-kalem türü ölçektir (Öner, 1997, s.305). Bireyden kendisine uygun gelen ifadeler için "evet", uygun olmayanlar için "hayır" şıkkını seçmesi istenir. 1, 3, 5, 6, 8, 10, 13, 15, 19. sorularda "hayır"; 2, 4, 7, 9, 11, 12, 14, 16, 17, 18, 20. sorulara ise "evet" yanıtı için 1 puan verilir. Minimum puan 0, maksimum puan 20' dir. Alınan puanlar yüksek olduğunda bireydeki umutsuzluğun yüksek olduğu varsayılır (Korap, 2000, s.39). Elde edilen toplam puan **umutsuzluk puanı** olarak kabul edilmektedir. Ayrıca ölçeğin kesme puanıyla ilgili 9 veya üzerinde olan umutsuzluk puanının intiharı yordama konusunda kullanılabileceği bildirilmektedir (Beck ve ark. 1985, 1989, 1990' dan akt. Derebaşı, 1996, s.35).

Ölçeğin geliştirilmesi sırasında bazı maddeler geleceğe yönelik tutumların ölçüldüğü bir ölçekten alınmış, diğerleri ise psikiyatrik hastaların yakınmalarından oluşturulmuştur (Korap, 2000, s.39). Beck ve arkadaşları ölçeğin aslında 3 faktör bulmuşlardır. 1, 6, 13, 15, 19. maddeler gelecek ile ilgili duygular faktörünü; 2, 3, 9, 11, 12, 16, 17, 20. maddeler motivasyon kaybı faktörünü; 4, 7, 8, 14, 18. maddeler gelecek ile ilgili beklentiler faktörünü oluşturmaktadır (Beck, Weissman, Lester, Trexler, 1974' ten akt. Derebaşı, 1996, s.70).

BUÖ literatürde oldukça sık rastlanan, geçerlik ve güvenilirliğinin yüksek olduğu belirtilen bir ölçektir. Bu ölçek ile ilgili olarak yapılan araştırmalar gözden geçirildiğinde intihar girişimi dışında, daha çok üniversite öğrencileri ve depresif hastaların denek olarak kullanıldığı görülmektedir (Durak, 1993, s.36).

3.3.2.1.BUÖ' nin Geçerliği

Beck ve arkadaşlarının (1974) yapmış oldukları çalışmada, 8 derecelik bir klinisyen değerlendirme formu kullanılmış ve iki ölçek arasındaki korelasyon katsayısı 0,62 olarak bulunmuştur. 59 depresif hasta üzerinden BDÖ' nün 2. maddesi (umutsuzluk) ile korelasyonu 0,63 olarak bildirilmiştir. Ülkemizde ise Seber (1993), Durak (1994) ve Derebaşı (1996) yaptıkları araştırmalarda ölçeğin ölçüt bağlantılı geçerliğini orijinaline yakın bulmuşlardır. Ayrıca ölçeğin yapı geçerliği konusunda çalışma ve kontrol gruplarının anlamlı olarak ayırt edilebildiği bulunmuştur. BUÖ' nin faktör analizinde hem Durak, hem Derebaşı 3 faktör tespit etmişlerdir. Durak (1994) bu faktörleri; "gelecek ile ilgili duygular ve beklentiler" (1, 3, 7, 11, 12. maddeler, $\alpha=0,78$), "motivasyon kaybı" (2, 4, 9, 12, 14, 16, 17, 20. maddeler, $\alpha=0,72$) ve "umut" (5, 6, 8, 10, 13, 15, 19. maddeler, $\alpha=0,72$) olarak (Çetintürk, 2001, s.47-48); Derebaşı (1996) gelecek ile ilgili duygular (3, 6, 7, 11, 13, 15, 19. maddeler), motivasyon ve motivasyon kaybı (1, 2, 5, 8, 9, 16, 20. maddeler) ve gelecekte beklenenler (4, 10, 12, 14, 17, 18. maddeler) olarak (Derebaşı, 1996, s.70) adlandırmışlardır.

3.3.2.2.BUÖ' nin Güvenirliği

Beck ve arkadaşlarının intihar girişiminde bulunan 294 hasta üzerinde yaptıkları çalışmadan elde edilen Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı 0,93' tür. Aynı çalışmada elde edilen madde toplam puan korelasyonları ise 0,39 ile 0,76 arasında değişmektedir. Ülkemizde Seber (1993) depresif hastalar üzerinde yaptığı çalışmada Cronbach Alfa güvenirlik katsayısını 0,86 olarak, madde toplam puan korelasyonlarını 0,07 ile 0,72 olarak; Durak (1994) normal grup ve psikiyatrik hastalar üzerinde yaptığı çalışmada Cronbach Alfa güvenirlik katsayısını 0,85; madde toplam puan korelasyonlarını 0,31 ile 0,67 olarak belirtmişlerdir. Durak (1994) çalışmasında ölçeğin tek ve çift sayılı maddelerinden oluşmuş yarıya bölme güvenirliğini tüm örneklem için 0,85 olarak bulmuştur. Seber' in (1993) üniversite son sınıfta okuyan 30 öğrenci üzerinde yaptığı çalışmada test-tekrar test güvenirliği 0,74 olarak elde edilmiştir (Çetintürk, 2001, s.48).

3.4.Verilerin Çözümlenmesi

Araştırmada elde edilen verilerin analizi bilgisayar ortamında, SPSS 13.0 Programı kullanılarak yapılmıştır.

Ölçeğin geliştirilmesi işlemlerinin ardından öğrencilerin öğrencilerin okul türü, meslek lisesi ve üniversite değişkenine göre MAÖ' den aldıkları puanlar arasındaki fark Bağımsız Grup T Testi ve Mann Whitney U testi kullanılarak; yine öğrencilerin okul türü, meslek lisesi ve üniversite değişkenine göre BUÖ' nden aldıkları puanlar arasındaki fark Bağımsız Grup T Testi ve Mann Whitney U testi kullanılarak incelenmiştir. Son olarak öğrencilerin her iki ölçekten aldıkları puanlar arasındaki ilişkiyi bulmak amacıyla Pearson Çarpım Momentler Korelasyon Analizi ve Spearman Sıra Farkları Korelasyon Katsayısı kullanılmıştır.

BÖLÜM 4

BULGULAR VE YORUM

“Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Algıları ile Geleceğe Yönelik Umut Düzeylerinin Karşılaştırılması” adlı araştırma kapsamında katılımcılara gelecekle ilgili umut düzeylerini belirlemek üzere BUÖ ve mesleki algılarını tespit etmek amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen MAÖ uygulanmış ve elde edilen bulgular; araştırmanın amaçlarına göre aşağıda sıralanmıştır;

1. Kız Meslek Lisesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi bölümü son sınıf öğrencileri ile üniversitelerin Okul Öncesi Öğretmenliği Ana Bilim Dalı son sınıf öğrencilerinin mesleki algıları arasında fark var mıdır?

Tablo 4.1.1
Okul Türü Değişkenine Göre MAÖ Sorularının $\bar{x}$ ve ss Değerleri

MADDELER	Meslek Lisesi			Üniversite		
	n	$\bar{x}$	ss	n	$\bar{x}$	ss
Kendi isteğimle geldiğim için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.	593	1,580	1,073	109	1,788	1,147
Meslek sahibi olma imkanı sağladığı için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.	593	1,677	1,065	109	1,779	0,975
Çocukları seviyorum. Onlarla bir arada olma imkanı sağladığı için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.	593	1,436	0,873	109	1,477	0,856
Mezun olunca kolaylıkla iş bulabileceğim için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.	593	2,050	1,252	109	1,834	1,004
Kariyer yapma imkanı yüksek olduğu için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.	593	2,209	1,320	109	2,614	1,353
Eğitim görmekte olduğum alanın gelecekte (iş yaşamında) maddi ihtiyaçlarımı karşılayabileceğini düşünüyorum.	593	1,885	1,095	109	2,330	1,130
Eğitim görmekte olduğum alanın gelecekte (iş yaşamında) manevi yönden tatmin sağlayacağına inanıyorum.	593	1,797	1,144	109	1,917	1,106
Eğlenceli, zevkli, hareketli bir meslek olduğu için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.	593	1,563	1,004	109	1,752	1,115
TOPLAM	593	14,200	5,614	109	15,500	6,125

Tablo 4.1.1’ de okul türü değişkenine göre MAÖ sorularına verilen yanıtların $\bar{x}$ ve ss değerlerini tespit etmek üzere yapılan analiz sonucunda görüldüğü üzere; meslek lisesi öğrencilerinin MAÖ aritmetik puan ortalamaları ($\bar{x}=14,2$), üniversite öğrencilerinin ($\bar{x}=15,5$) altındadır.

Tablo 4.1.2
Okul Türü Değişkenine Göre MAÖ Puanları Arasında Yapılan Bağımsız
Grup t Testi Sonuçları

	Okul Türü	n	$\bar{x}$	ss	sd	t	p
MAÖ	Meslek Lisesi	593	14,201	5,614	143,317	-2,054	0,042
	Üniversite	109	15,495	6,125			

Tablo 4.1.2’ de araştırmanın 1 no’ lu amacı olan “Kız Meslek Lisesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü Son Sınıf Öğrencileri ile Üniversitelerin Okul Öncesi Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Son Sınıf Öğrencilerinin Mesleki Algıları Arasında Fark Var mıdır?” sorusuna yanıt aramak üzere yapılan analiz sonucunda görüldüğü üzere; **öğrencilerin MAÖ’ den almış oldukları puanlar okul türü değişkenine göre ($t=-2,054$; $p<.05$) anlamlı bir farklılık göstermektedir.** Üniversite öğrencilerinin mesleki algı puanları ($\bar{x}=15,495$), meslek lisesi öğrencilerinin puanlarına göre ($\bar{x}=14,200$) anlamlı şekilde yüksek bulunmuştur. Buna göre meslek lisesi öğrencileri mesleklerini, üniversite öğrencilerine göre daha olumlu algılamaktadırlar.

Tablo 4.1.3
Okul Türü Değişkenine Göre MAÖ İş Yaşamına İlişkin Duygusal Boyut
Sorularının $\bar{x}$ ve ss Değerleri

MADDELER	Meslek Lisesi			Üniversite		
	n	$\bar{x}$	ss	n	$\bar{x}$	ss
Kendi isteğimle geldiğim için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.	593	1,580	1,073	109	1,788	1,147
Çocukları seviyorum. Onlarla bir arada olma imkanı sağladığı için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.	593	1,436	0,873	109	1,477	0,856
Eğitim görmekte olduğum alanın gelecekte (iş yaşamında) manevi yönden tatmin sağlayacağına inanıyorum.	593	1,797	1,144	109	1,917	1,106
Eğlenceli, zevkli, hareketli bir meslek olduğu için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.	593	1,563	1,004	109	1,752	1,115
TOPLAM	593	6,377	3,148	109	6,935	3,674

Tablo 4.1.3' te okul türü değişkenine göre MAÖ İş Yaşamına İlişkin Duygusal Boyut sorularına verilen yanıtların $\bar{x}$ ve ss değerlerini tespit etmek üzere yapılan analiz sonucunda görüldüğü üzere; meslek lisesi öğrencilerinin MAÖ İş Yaşamına İlişkin Duygusal Boyut aritmetik puan ortalamaları ($\bar{x}=6,377$) üniversite öğrencilerinin ($\bar{x}=6,935$) altındadır.

Tablo 4.1.4
Okul Türü Değişkenine Göre MAÖ İş Yaşamına İlişkin Duygusal Boyut
Puanları Arasında Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

	Okul Türü	n	$\bar{x}$	ss	sd	t	p
İş Yaşamına İlişkin Duygusal Boyut	Meslek Lisesi	593	6,378	3,148	138,642	-1,488	0,139
	Üniversite	109	6,936	3,675			

Tablo 4.1.4' te araştırmanın 1 no' lu amacı olan “Kız Meslek Lisesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü Son Sınıf Öğrencileri ile Üniversitelerin Okul Öncesi Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Son Sınıf Öğrencilerinin Mesleki Algıları Arasında Fark Var mıdır?” sorusuna yanıt aramak üzere yapılan analiz sonucunda görüldüğü üzere; öğrencilerin MAÖ İş Yaşamına İlişkin Duygusal Boyut' tan almış oldukları puanlar okul türü değişkenine göre ($t=-1,488$; $p>.05$) anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Üniversite öğrencilerinin İş Yaşamına İlişkin Duygusal Boyut puanları ($\bar{x}=6,9358$), meslek lisesi öğrencilerinin puanlarına göre ($\bar{x}=6,3777$) daha yüksektir. Ancak bu bulgu MAÖ İş Yaşamına İlişkin Duygusal Boyut' tan elde edilen puanlar ile okul türü değişkeni arasında anlamlı bir fark olduğu şeklinde yorumlanamaz.

Tablo 4.1.5
Okul Türü Değişkenine Göre MAÖ İş Yaşamına İlişkin Maddi Boyut
Sorularının $\bar{x}$ ve ss Değerleri

MADDELER	Meslek Lisesi			Üniversite		
	n	$\bar{x}$	ss	n	$\bar{x}$	ss
Meslek sahibi olma imkanı sağladığı için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.	593	1,677	1,065	109	1,779	0,975
Mezun olunca kolaylıkla iş bulabileceğim için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.	593	2,050	1,252	109	1,834	1,004
Kariyer yapma imkanı yüksek olduğu için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.	593	2,209	1,320	109	2,614	1,353
Eğitim görmekte olduğum alanın gelecekte (iş yaşamında) maddi ihtiyaçlarımı karşılayabileceğini düşünüyorum.	593	1,885	1,095	109	2,330	1,130
TOPLAM	593	7,823	3,402	109	8,560	3,343

Tablo 4.1.5' te okul türüne göre MAÖ İş Yaşamına İlişkin Maddi Boyut sorularına verilen yanıtların $\bar{x}$ ve ss değerlerini tespit etmek üzere yapılan analiz sonucunda görüldüğü üzere; meslek lisesi öğrencilerinin MAÖ İş Yaşamına İlişkin Maddi Boyut aritmetik puan ortalamaları ($\bar{x}=7,823$) üniversite öğrencilerinin ($\bar{x}=8,560$) altındadır.

Tablo 4.1.6
Okul Türü Değişkenine Göre MAÖ İş Yaşamına İlişkin Maddi Boyut
Puanları Arasında Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

	Okul Türü	n	$\bar{x}$	ss	sd	t	p
İş Yaşamına İlişkin Maddi Boyut	Meslek Lisesi	593	7,823	3,402	152,035	-2,109	0,037
	Üniversite	109	8,560	3,343			

Tablo 4.1.6’ da araştırmanın 1 no’ lu amacı olan “Kız Meslek Lisesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü Son Sınıf Öğrencileri İle Üniversitelerin Okul Öncesi Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Son Sınıf Öğrencilerinin Mesleki Algıları Arasında Fark Var mıdır?” sorusuna yanıt aramak üzere yapılan analiz sonucunda görüldüğü üzere; **öğrencilerin MAÖ İş Yaşamına İlişkin Maddi Boyutu’ tan almış oldukları puanlar okul türü değişkenine göre ($t=-2,109$; $p<.05$) anlamlı bir farklılık göstermektedir.** Üniversite öğrencilerinin İş Yaşamına İlişkin Maddi Boyut puanları ($\bar{x}=8,5596$), meslek lisesi öğrencilerinin puanlarına göre ($\bar{x}=7,8229$) anlamlı şekilde yüksek bulunmuştur. Buna göre meslek lisesi öğrencileri mesleklerinin maddi yönlerini, üniversite öğrencilerine göre daha olumlu algılamaktadırlar.

2. Kız Meslek Lisesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi bölümü son sınıf öğrencilerinin okul türüne (Kız Meslek Lisesi-Anadolu Kız Meslek Lisesi) göre mesleki algıları arasında fark var mıdır?

Tablo 4.2.1
Meslek Lisesi Değişkenine Göre MAÖ Sorularının $\bar{x}$ ve ss Değerleri

MADDELER	Kız Meslek Lisesi			Anadolu Kız Meslek Lisesi		
	n	$\bar{x}$	ss	n	$\bar{x}$	ss
Kendi isteğimle geldiğim için bu alanda öğrenim görüyorum olmaktan memnunuz.	549	1,555	1,059	44	1,886	1,204
Meslek sahibi olma imkanı sağladığı için bu alanda öğrenim görüyorum olmaktan memnunuz.	549	1,675	1,063	44	1,704	1,090
Çocukları seviyorum. Onlarla bir arada olma imkanı sağladığı için bu alanda öğrenim görüyorum olmaktan memnunuz.	549	1,420	0,875	44	1,636	0,837
Mezun olunca kolaylıkla iş bulabileceğim için bu alanda öğrenim görüyorum olmaktan memnunuz.	549	2,047	1,266	44	2,090	1,074
Kariyer yapma imkanı yüksek olduğu için bu alanda öğrenim görüyorum olmaktan memnunuz.	549	2,202	1,328	44	2,295	1,230
Eğitim görmekte olduğum alanın gelecekte (iş yaşamında) maddi ihtiyaçlarımı karşılayabileceğini düşünüyorum.	549	1,877	1,099	44	1,977	1,045
Eğitim görmekte olduğum alanın gelecekte (iş yaşamında) manevi yönden tatmin sağlayacağına inanıyorum.	549	1,794	1,158	44	1,840	0,963
Eğlenceli, zevkli, hareketli bir meslek olduğu için bu alanda öğrenim görüyorum olmaktan memnunuz.	549	1,544	0,998	44	1,795	1,069
TOPLAM	549	14,120	5,628	44	15,230	5,404

Tablo 4.2.1' de meslek lisesi değişkenine göre MAÖ sorularına verilen yanıtların $\bar{x}$ ve ss değerlerini tespit etmek üzere yapılan analiz sonucunda görüldüğü üzere; kız meslek lisesi öğrencilerinin MAÖ aritmetik puan ortalamaları ($\bar{x}$ =14,120) Anadolu kız meslek lisesi öğrencilerinin ($\bar{x}$ =15,230) altındadır.

Tablo 4.2.2
Meslek Lisesi Değişkenine Göre MAÖ Puanları Arasında Yapılan Bağımsız
Grup t Testi Sonuçları

	Meslek Lisesi Türü	n	$\bar{x}$	ss	sd	t	p
MAÖ	Kız Meslek Lisesi	549	14,118	5,628	50,770	-1,306	0,198
	Anadolu Kız Meslek Lisesi	44	15,227	5,404			

Tablo 4.2.2’ de araştırmanın 2 nolu amacı olan “Kız Meslek Lisesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü Son Sınıf Öğrencilerinin Okul Türüne (Kız Meslek Lisesi – Anadolu Kız Meslek Lisesi) Göre Mesleki Algıları Arasında Fark Var mıdır?” sorusuna yanıt aramak üzere yapılan analiz sonucunda görüldüğü üzere; öğrencilerin MAÖ’ den almış oldukları puanlar meslek lisesi değişkenine göre ($t=-1,306$; $p>.05$) anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Anadolu kız meslek lisesi öğrencilerinin mesleki algı puanları ($\bar{x}=15,2273$), kız meslek lisesi öğrencilerinin puanlarına göre ($\bar{x}=14,1184$) daha yüksektir. Ancak bu bulgu MAÖ’ den elde edilen puanlar ile meslek lisesi değişkeni arasında anlamlı bir fark olduğu şeklinde yorumlanamaz.

Tablo 4.2.3
Meslek Lisesi Değişkenine Göre MAÖ İş Yaşamına İlişkin Duygusal Boyut
Sorularının $\bar{x}$ ve ss Değerleri

MADDELER	Kız Meslek Lisesi			Anadolu Kız Meslek Lisesi		
	n	$\bar{x}$	ss	n	$\bar{x}$	ss
Kendi isteğimle geldiğim için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.	549	1,555	1,059	44	1,886	1,204
Çocukları seviyorum. Onlarla bir arada olma imkanı sağladığı için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.	549	1,420	0,875	44	1,636	0,837
Eğitim görmekte olduğum alanın gelecekte (iş yaşamında) manevi yönden tatmin sağlayacağına inanıyorum.	549	1,794	1,158	44	1,840	0,963
Eğlenceli, zevkli, hareketli bir meslek olduğu için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.	549	1,544	0,998	44	1,795	1,069
TOPLAM	549	6,315	3,163	44	7,159	2,876

Tablo 4.2.3' te meslek lisesi değişkenine göre MAÖ İş Yaşamına İlişkin Duygusal Boyut sorularına verilen yanıtların $\bar{x}$ ve ss değerlerini tespit etmek üzere yapılan analiz sonucunda görüldüğü üzere; kız meslek lisesi öğrencilerinin MAÖ İş Yaşamına İlişkin Duygusal Boyut aritmetik puan ortalamaları ($\bar{x}$ =6,315) üniversite öğrencilerinin ($\bar{x}$ =7,159) altındadır.

Tablo 4.2.4
Meslek Lisesi Değişkenine Göre MAÖ İş Yaşamına İlişkin Duygusal Boyut
Puanları Arasında Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

	Meslek Lisesi Türü	n	$\bar{x}$	ss	sd	t	p
İş Yaşamına İlişkin Duygusal Boyut	Kız Meslek Lisesi	549	6,315	3,163	51,697	-1,858	0,069
	Anadolu Kız Meslek Lisesi	44	7,159	2,877			

Tablo 4.2.4 ' te araştırmanın 2 no' lu amacı olan “Kız Meslek Lisesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü Son Sınıf Öğrencilerinin Okul Türüne (Kız Meslek Lisesi – Anadolu Kız Meslek Lisesi) Göre Mesleki Algıları Arasında Fark Var mıdır?” sorusuna yanıt aramak üzere yapılan analiz sonucunda görüldüğü üzere; öğrencilerin MAÖ İş Yaşamına İlişkin Duygusal Boyutu' tan almış oldukları puanlar meslek lisesi değişkenine göre ($t=-1,858$; $p>.05$) anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Anadolu kız meslek lisesi öğrencilerinin İş Yaşamına İlişkin Duygusal Boyut puanları ($\bar{x}=7,1591$), kız meslek lisesi öğrencilerinin puanlarına göre ($\bar{x}=6,3151$) daha yüksektir. Ancak bu bulgu MAÖ İş Yaşamına İlişkin Duygusal Boyut' tan elde edilen puanlar ile meslek lisesi türü değişkeni arasında anlamlı bir fark olduğu şeklinde yorumlanamaz.

Tablo 4.2.5
Meslek Lisesi Değişkenine Göre MAÖ İş Yaşamına İlişkin Maddi Boyut
Sorularının $\bar{x}$ ve ss Değerleri

MADDELER	Kız Meslek Lisesi			Anadolu Kız Meslek Lisesi		
	n	$\bar{x}$	ss	n	$\bar{x}$	ss
Meslek sahibi olma imkanı sağladığı için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.	549	1,675	1,063	44	1,704	1,090
Mezun olunca kolaylıkla iş bulabileceğim için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.	549	2,047	1,266	44	2,090	1,074
Kariyer yapma imkanı yüksek olduğu için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.	549	2,202	1,328	44	2,295	1,230
Eğitim görmekte olduğum alanın gelecekte (iş yaşamında) maddi ihtiyaçlarımı karşılayabileceğini düşünüyorum.	549	1,877	1,099	44	1,977	1,045
TOPLAM	549	7,803	3,407	44	8,068	3,365

Tablo 4.2.5' te meslek lisesi değişkenine göre MAÖ İş Yaşamına İlişkin Maddi Boyut sorularına verilen yanıtların $\bar{x}$ ve ss değerlerini tespit etmek üzere yapılan analiz sonucunda görüldüğü üzere; kız meslek lisesi öğrencilerinin MAÖ İş Yaşamına İlişkin Maddi Boyut aritmetik puan ortalamaları ($\bar{x}=7,803$) Anadolu kız meslek lisesi öğrencilerinin ($\bar{x}=8,068$) altındadır.

Tablo 4.2.6
Meslek Lisesi Değişkenine Göre MAÖ İş Yaşamına İlişkin Maddi Boyut
Puanları Arasında Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

	Meslek Lisesi Türü	n	$\bar{x}$	ss	sd	t	p
İş Yaşamına İlişkin Maddi Boyut	Kız Meslek Lisesi	549	7,80	3,41	50,33	-0,50	0,62
	Anadolu Kız Meslek Lisesi	44	8,07	3,36			

Tablo 4.2.6' da araştırmanın 2 no' lu amacı olan "Kız Meslek Lisesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü Son Sınıf Öğrencilerinin Okul Türüne (Kız Meslek Lisesi – Anadolu Kız Meslek Lisesi) Göre Mesleki Algıları Arasında Fark Var mıdır?" sorusuna yanıt aramak üzere yapılan analiz sonucunda görüldüğü üzere; öğrencilerin MAÖ İş Yaşamına İlişkin Maddi Boyut' tan almış oldukları puanlar meslek lisesi değişkenine göre ($t=-0.502$; $p>.05$) anlamlı bir farklılık göstermemektedir. AKML öğrencilerinin İş Yaşamına İlişkin Maddi Boyut puanları ($\bar{x}=8,0682$), KML öğrencilerinin puanlarına göre ($\bar{x}=7,8033$) daha yüksektir. Ancak bu bulgu MAÖ İş Yaşamına İlişkin Maddi Boyut' tan elde edilen puanlar ile meslek lisesi türü değişkeni arasında anlamlı bir fark olduğu şeklinde yorumlanamaz.

3. Okul Öncesi Öğretmenliği Ana Bilim Dalı son sınıf öğrencilerinin öğrenim gördükleri üniversiteye göre (Marmara Üniversitesi ve Boğaziçi Üniversitesi) mesleki algıları arasında fark var mıdır?

Tablo 4.3.1
Üniversite Değişkenine Göre MAÖ Sorularının $\bar{x}$ ve ss Değerleri

MADDELER	Boğaziçi Üniversitesi			Marmara Üniversitesi		
	n	$\bar{x}$	ss	n	$\bar{x}$	ss
Kendi isteğimle geldiğim için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.	16	1,437	1,093	93	1,849	1,151
Meslek sahibi olma imkanı sağladığı için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.	16	1,437	0,727	93	1,838	1,003
Çocukları seviyorum. Onlarla bir arada olma imkanı sağladığı için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.	16	1,250	0,577	93	1,516	0,892
Mezun olunca kolaylıkla iş bulabileceğim için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.	16	1,375	0,619	93	1,913	1,038
Kariyer yapma imkanı yüksek olduğu için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.	16	1,875	0,957	93	2,741	1,374
Eğitim görmekte olduğum alanın gelecekte (iş yaşamında) maddi ihtiyaçlarımı karşılayabileceğini düşünüyorum.	16	1,812	0,910	93	2,419	1,145
Eğitim görmekte olduğum alanın gelecekte (iş yaşamında) manevi yönden tatmin sağlayacağına inanıyorum.	16	1,312	0,602	93	2,021	1,141
Eğlenceli, zevkli, hareketli bir meslek olduğu için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.	16	1,500	0,816	93	1,795	1,156
TOPLAM	16	12,000	4,690	93	16,100	6,161

Tablo 4.3.1' de üniversite değişkenine göre MAÖ sorularına verilen yanıtların $\bar{x}$ ve ss değerlerini tespit etmek üzere yapılan analiz sonucunda görüldüğü üzere; Boğaziçi Üniversitesi öğrencilerinin MAÖ aritmetik puan ortalamaları ($\bar{x}=12$) Marmara Üniversitesi öğrencilerinin ($\bar{x}=16,1$) altındadır.

Tablo 4.3.2
Üniversite Değişkenine Göre MAÖ Puanları Arasında Yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	Grup	n	ST	SO	U	p
MAÖ	Boğaziçi Üniversitesi	16	549	34,310	413	0,005
	Marmara Üniversitesi	93	5446	58,560		

Tablo 4.3.2’ de araştırmanın 3 nolu amacı olan “Okul Öncesi Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Son Sınıf Öğrencilerinin Öğrenim Gördükleri Üniversiteye Göre (Marmara Üniversitesi ve Boğaziçi Üniversitesi) Mesleki Algıları Arasında Fark Var mıdır?” sorusuna yanıt aramak üzere yapılan analiz sonucunda görüldüğü üzere; **öğrencilerin MAÖ’ den almış oldukları puanlar okudukları üniversiteye göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır. (U=413; p<.01)** Sıra ortalamaları dikkate alındığında Marmara Üniversitesi’ nde okuyan öğrencilerin MAÖ’ den almış oldukları puanlar anlamlı şekilde yüksek bulunmuştur. Buna göre Boğaziçi Üniversitesi’ nde okumakta olan öğrenciler mesleklerini, Marmara Üniversitesi’ nde okumakta olanlara göre daha olumlu algılamaktadırlar.

Tablo 4.3.3
Üniversite Değişkenine Göre MAÖ İş Yaşamına İlişkin Duygusal Boyut
Sorularının $\bar{x}$ ve ss Değerleri

MADDELER	Boğaziçi Üniversitesi			Marmara Üniversitesi		
	n	$\bar{x}$	ss	n	$\bar{x}$	ss
Kendi isteğimle geldiğim için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.	16	1,437	1,093	93	1,849	1,151
Çocukları seviyorum. Onlarla bir arada olma imkanı sağladığı için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.	16	1,250	0,577	93	1,516	0,892
Eğitim görmekte olduğum alanın gelecekte (iş yaşamında) manevi yönden tatmin sağlayacağına inanıyorum.	16	1,312	0,602	93	2,021	1,141
Eğlenceli, zevkli, hareketli bir meslek olduğu için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.	16	1,500	0,816	93	1,795	1,156
TOPLAM	16	5,500	0,683	93	7,182	3,776

Tablo 4.3.3' te üniversite değişkenine göre MAÖ İş Yaşamına İlişkin Duygusal Boyut sorularına verilen yanıtların $\bar{x}$ ve ss değerlerini tespit etmek üzere yapılan analiz sonucunda görüldüğü üzere; Boğaziçi Üniversitesi öğrencilerinin MAÖ İş Yaşamına İlişkin Duygusal Boyut aritmetik puan ortalamaları ($\bar{x}=5,5$) Marmara Üniversitesi öğrencilerinin ($\bar{x}=7,182$) altındadır.

Tablo 4.3.4
Üniversite Değişkenine Göre MAÖ İş Yaşamına İlişkin Duygusal Boyut
Puanları Arasında Yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	Grup	n	ST	SO	U	p
İş Yaşamına İlişkin Duygusal Boyut	Boğaziçi Üniversitesi	16	648,500	40,530	512,500	0,041
	Marmara Üniversitesi	93	5346,500	57,460		

Tablo 4.3.4' te araştırmanın 3 nolu amacı olan “Okul Öncesi Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Son Sınıf Öğrencilerinin Öğrenim Gördükleri Üniversiteye Göre (Marmara Üniversitesi ve Boğaziçi Üniversitesi) Mesleki Algıları Arasında Fark Var mıdır?” sorusuna yanıt aramak üzere yapılan analiz sonucunda görüldüğü üzere; **öğrencilerin MAÖ İş Yaşamına İlişkin Duygusal Boyut’ tan almış oldukları puanlar okudukları üniversiteye göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır. (U=512,50; p<.05)** Sıra ortalamaları dikkate alındığında Marmara Üniversitesi’ nde okuyan öğrencilerin MAÖ İş Yaşamına İlişkin Duygusal Boyut’ tan almış oldukları puanlar anlamlı şekilde yüksek bulunmuştur. Buna göre Boğaziçi Üniversitesi’ nde okumakta olan öğrenciler mesleklerini, Marmara Üniversitesi’ nde okumakta olanlara göre manevi açıdan daha olumlu algılamaktadırlar.

Tablo 4.3.5
Üniversite Değişkenine Göre MAÖ İş Yaşamına İlişkin Maddi Boyut
Sorularının $\bar{x}$ ve ss Değerleri

MADDELER	Boğaziçi Üniversitesi			Marmara Üniversitesi		
	n	$\bar{x}$	ss	n	$\bar{x}$	ss
Meslek sahibi olma imkanı sağladığı için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.	16	1,437	0,727	93	1,838	1,003
Mezun olunca kolaylıkla iş bulabileceğim için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.	16	1,375	0,619	93	1,913	1,038
Kariyer yapma imkanı yüksek olduğu için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.	16	1,875	0,957	93	2,741	1,374
Eğitim görmekte olduğum alanın gelecekte (iş yaşamında) maddi ihtiyaçlarımı karşılayabileceğini düşünüyorum.	16	1,812	0,910	93	2,419	1,145
TOPLAM	16	6,500	2,530	93	8,914	3,348

Tablo 4.3.5' te üniversite değişkenine göre MAÖ İş Yaşamına İlişkin Maddi Boyut sorularına verilen yanıtların $\bar{x}$ ve ss değerlerini tespit etmek üzere yapılan analiz sonucunda görüldüğü üzere Boğaziçi Üniversitesi öğrencilerinin MAÖ İş Yaşamına İlişkin Maddi Boyut aritmetik puan ortalamaları ($\bar{x}=6,5$) Marmara Üniversitesi öğrencilerinin ($\bar{x}=8,914$) altındadır.

Tablo 4.3.6
Üniversite Değişkenine Göre MAÖ İş Yaşamına İlişkin Maddi Boyut
Puanları Arasında Yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	Grup	n	ST	SO	U	p
İş Yaşamına İlişkin Maddi Boyut	Boğaziçi Üniversitesi	16	560	35,000	424	0,006
	Marmara Üniversitesi	93	5435	58,440		

Tablo 4.3.6’ da araştırmanın 3 nolu amacı olan “Okul Öncesi Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Son Sınıf Öğrencilerinin Öğrenim Gördükleri Üniversiteye Göre (Marmara Üniversitesi ve Boğaziçi Üniversitesi) Mesleki Algıları Arasında Fark Var mıdır?” sorusuna yanıt aramak üzere yapılan analiz sonucunda görüldüğü üzere; **öğrencilerin MAÖ İş Yaşamına İlişkin Maddi Boyut’ tan almış oldukları puanlar okudukları üniversiteye göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır. (U=424; p<.01)** Sıra ortalamaları dikkate alındığında Marmara Üniversitesi’ nde okuyan öğrencilerin MAÖ İş Yaşamına İlişkin Maddi Boyut’ tan almış oldukları puanlar anlamlı şekilde yüksek bulunmuştur. Buna göre Boğaziçi Üniversitesi’ nde okumakta olan öğrenciler mesleklerini, Marmara Üniversitesi’ nde okumakta olanlara göre maddi açıdan da daha olumlu algılamaktadırlar.

4. Kız Meslek Lisesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi bölümü son sınıf öğrencileri ile üniversitelerin Okul Öncesi Öğretmenliği Ana Bilim Dalı son sınıf öğrencilerinin geleceğe yönelik umut düzeyleri arasında fark var mıdır?

Tablo 4.4.1
Okul Türü Değişkenine Göre BUÖ Sorularının $\bar{x}$ ve ss Değerleri

MADDELER	Meslek Lisesi			Üniversite		
	n	$\bar{x}$	ss	n	$\bar{x}$	ss
Geleceğe umut ve coşkuyla bakıyorum.	593	0,096	0,295	109	0,119	0,325
Kendimle ilgili şeyleri düzeltemediğime göre çabalamayı bıraksam iyi olur.	593	0,067	0,251	109	0,009	0,095
İşler kötüye giderken bile herşeyin böyle kalmayacağını bilmek beni rahatlatıyor.	593	0,074	0,262	109	0,055	0,229
Gelecek 10 yıl içinde hayatımın nasıl olacağını hayal bile edemiyorum.	593	0,564	0,496	109	0,449	0,499
Yapmayı en çok istediğim şeyleri gerçekleştirmek için yeterli zamanım var.	593	0,381	0,486	109	0,211	0,409
Benim için çok önemli konularda ileride başarılı olacağımı umuyorum.	593	0,060	0,238	109	0,036	0,188
Geleceğimi karanlık görüyorum.	593	0,048	0,215	109	0,036	0,188
Dünya nimetlerinden sıradan bir insandan daha çok yararlanacağımı umuyorum.	593	0,367	0,486	109	0,192	0,396
İyi fırsatlar yakalayamıyorum. Gelecekte yakalayacağıma inanmam için de hiç bir neden yok.	593	0,182	0,390	109	0,045	0,210
Geçmiş deneyimlerim beni geleceğe iyi hazırladı.	593	0,210	0,412	109	0,128	0,336
Gelecek benim için hoş şeylerden çok tatsızlıklarla dolu görünüyor.	593	0,128	0,334	109	0,036	0,188
Gerçekten özlediğim şeylere kavuşabileceğimi ummuyorum.	593	0,456	0,498	109	0,559	0,498
Geleceğe baktığımda şimdikine oranla daha mutlu olacağımı umuyorum.	593	0,111	0,314	109	0,128	0,336
İşler bir türlü benim istediğim gibi gitmiyor.	593	0,364	0,481	109	0,119	0,325
Geleceğe büyük inancım var.	593	0,158	0,365	109	0,055	0,229
Arzu ettiğim şeyleri elde edemediğime göre bir şeyler istemek aptallık olur.	593	0,131	0,338	109	0,036	0,188
Gelecekte gerçek doyuma ulaşmam olanaksız gibi.	593	0,121	0,326	109	0,082	0,276
Gelecek bana bulanık ve belirsiz görünüyor.	593	0,155	0,362	109	0,146	0,355
Kötü günlerden çok iyi günler bekliyorum.	593	0,048	0,215	109	0,027	0,164
İstediğim herşeyi elde etmek için çaba göstermenin gerçekten yararı yok, nasıl olsa onu elde edemeyeceğim.	593	0,080	0,270	109	0,055	0,229
TOPLAM	593	3,811	3,322	109	2,532	2,823

Tablo 4.4.1’ de okul türü değişkenine göre BUÖ sorularına verilen yanıtların $\bar{x}$ ve ss değerlerini tespit etmek üzere yapılan analiz sonucunda görüldüğü üzere; üniversite öğrencilerinin BUÖ aritmetik puan ortalamaları ($\bar{x}=2,532$) meslek lisesi öğrencilerinin ($\bar{x}=3,811$) altındadır.

Tablo 4.4.2
Okul Türü Değişkenine Göre BUÖ Puanları Arasında Yapılan Bağımsız
Grup t Testi Sonuçları

	Okul Türü	n	$\bar{x}$	ss	sd	t	p
BUÖ	Meslek Lisesi	593	3,811	3,322	167,975	4,222	0,000
	Üniversite	109	2,532	2,824			

Tablo 4.4.2’ de 4 no’ lu amacı olan “Kız Meslek Lisesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü Son Sınıf Öğrencileri ile Üniversitelerin Okul Öncesi Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Son Sınıf Öğrencilerinin Geleceğe Yönelik Umut Düzeyleri Arasında Fark Var mıdır?” sorusuna yanıt aramak üzere yapılan analiz sonucunda görüldüğü üzere; **öğrencilerin BUÖ’ den almış oldukları puanlar okul türü değişkenine göre ($t=4,222$; $p<.01$) anlamlı bir farklılık göstermektedir.** Üniversite öğrencilerinin umutsuzluk puanları ($\bar{x}=2,5321$), meslek lisesi öğrencilerinin puanlarına göre ($\bar{x}=3,8111$) anlamlı şekilde düşük bulunmuştur. Buna göre üniversite öğrencileri geleceğe, meslek lisesi öğrencilerinden daha umutlu bakmaktadırlar.

5. Kız Meslek Lisesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi bölümü son sınıf öğrencilerinin okul türüne (Kız Meslek Lisesi-Anadolu Kız Meslek Lisesi) göre geleceğe yönelik umut düzeyleri arasında fark var mıdır?

Tablo 4.5.1
Meslek Lisesi Değişkenine Göre BUÖ Sorularının $\bar{x}$ ve ss Değerleri

MADDELER	Kız Meslek Lisesi			Anadolu Kız Meslek Lisesi		
	n	$\bar{x}$	ss	n	$\bar{x}$	ss
Geleceğe umut ve coşkuyla bakıyorum.	549	0,092	0,290	44	0,136	0,347
Kendimle ilgili şeyleri düzeltemediğime göre çabalamayı bıraksam iyi olur.	549	0,069	0,254	44	0,045	0,210
İşler kötüye giderken bile herşeyin böyle kalmayacağını bilmek beni rahatlatıyor.	549	0,069	0,254	44	0,136	0,347
Gelecek 10 yıl içinde hayatımın nasıl olacağını hayal bile edemiyorum.	549	0,557	0,497	44	0,659	0,479
Yapmayı en çok istediğim şeyleri gerçekleştirmek için yeterli zamanım var.	549	0,373	0,484	44	0,477	0,505
Benim için çok önemli konularda ileride başarılı olacağımı umuyorum.	549	0,063	0,244	44	0,022	0,150
Geleceğimi karanlık görüyorum.	549	0,051	0,220	44	0,022	0,150
Dünya nimetlerinden sıradan bir insandan daha çok yararlanacağımı umuyorum.	549	0,371	0,487	44	0,318	0,471
İyi fırsatlar yakalayamıyorum. Gelecekte yakalayacağıma inanmam için de hiç bir neden yok.	549	0,191	0,398	44	0,068	0,254
Geçmiş deneyimlerim beni geleceğe iyi hazırladı.	549	0,207	0,410	44	0,250	0,438
Gelecek benim için hoş şeylerden çok tatsızlıklarla dolu görünüyor.	549	0,131	0,337	44	0,090	0,290
Gerçekten özlediğim şeylere kavuşabileceğimi ummuyorum.	549	0,457	0,498	44	0,454	0,503
Geleceğe baktığımda şimdikine oranla daha mutlu olacağımı umuyorum.	549	0,107	0,309	44	0,159	0,369
İşler bir türlü benim istediğim gibi gitmiyor.	549	0,360	0,480	44	0,409	0,497
Geleceğe büyük inancım var.	549	0,160	0,367	44	0,136	0,347
Arzu ettiğim şeyleri elde edemediğime göre bir şeyler istemek aptallık olur.	549	0,134	0,341	44	0,090	0,290
Gelecekte gerçek doyuma ulaşmam olanaksız gibi.	549	0,116	0,321	44	0,181	0,390
Gelecek bana bulanık ve belirsiz görünüyor.	549	0,156	0,363	44	0,136	0,347
Kötü günlerden çok iyi günler bekliyorum.	549	0,052	0,223	44	0,000	0,000
İstediğim herşeyi elde etmek için çaba göstermenin gerçekten yararı yok, nasıl olsa onu elde edemeyeceğim.	549	0,081	0,274	44	0,068	0,254
TOPLAM	549	3,806	3,356	44	3,863	2,890

Tablo 4.5.1’ de meslek lisesi değişkenine göre BU sorularına verilen yanıtların $\bar{x}$ ve ss değerlerini tespit etmek üzere yapılan analiz sonucunda görüldüğü üzere; kız meslek lisesi ğrencilerinin BU aritmetik puan ortalamaları ($\bar{x}$ =3,806) Anadolu kız meslek lisesi ğrencilerinin ($\bar{x}$ =3,863) altındadır.

Tablo 4.5.2
Meslek Lisesi Değişkenine Göre BU Puanları Arasında Yapılan Bağımsız
Grup t Testi Sonuçları

	Meslek Lisesi Türü	n	$\bar{x}$	ss	sd	t	P
BU	Kız Meslek Lisesi	549	3,807	3,357	52,753	-0,124	0,902
	Anadolu Kız Meslek Lisesi	44	3,864	2,890			

Tablo 4.5.2’ de araştırmanın 5 no’ lu amacı olan “Kız Meslek Lisesi ocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü Son Sınıf ğrencilerinin Okul Türüne (Kız Meslek Lisesi – Anadolu Kız Meslek Lisesi) Göre Geleceğe Yönelik Umut Düzeyleri Arasında Fark Var mıdır?” sorusuna yanıt aramak üzere yapılan analiz sonucunda görüldüğü üzere; ğrencilerin BU’ den almış oldukları puanlar meslek lisesi değişkenine göre (t =-0,124; p >.05) anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Kız meslek lisesi ğrencilerinin umutsuzluk puanları ($\bar{x}$ =3,8069), Anadolu kız meslek lisesi ğrencilerinin puanlarına göre ($\bar{x}$ =3,8636) daha düşüktür. Ancak bu bulgu BU’ den elde edilen puanlar ile meslek lisesi değişkeni arasında anlamlı bir fark olduğu şeklinde yorumlanamaz.

6. Okul Öncesi Öğretmenliği Ana Bilim Dalı son sınıf öğrencilerinin öğrenim gördükleri üniversiteye göre (Marmara Üniversitesi ve Boğaziçi Üniversitesi) geleceğe yönelik umut düzeyleri arasında fark var mıdır?

Tablo 4.6.1
Üniversite Değişkenine Göre BUÖ Sorularının $\bar{x}$ ve ss Değerleri

MADDELER	Boğaziçi Üniversitesi			Marmara Üniversitesi		
	n	$\bar{x}$	ss	n	$\bar{x}$	ss
Geleceğe umut ve coşkuyla bakıyorum.	16	0,125	0,341	93	0,118	0,324
Kendimle ilgili şeyleri düzeltemediğime göre çabalamayı bıraksam iyi olur.	16	0,000	0,000	93	0,010	0,103
İşler kötüye giderken bile herşeyin böyle kalmayacağını bilmek beni rahatlatıyor.	16	0,000	0,000	93	0,064	0,247
Gelecek 10 yıl içinde hayatımın nasıl olacağını hayal bile edemiyorum.	16	0,375	0,500	93	0,462	0,501
Yapmayı en çok istediğim şeyleri gerçekleştirmek için yeterli zamanım var.	16	0,125	0,341	93	0,225	0,420
Benim için çok önemli konularda ileride başarılı olacağımı umuyorum.	16	0,000	0,000	93	0,043	0,203
Geleceğimi karanlık görüyorum.	16	0,062	0,250	93	0,032	0,177
Dünya nimetlerinden sıradan bir insandan daha çok yararlanacağımı umuyorum.	16	0,125	0,341	93	0,204	0,405
İyi fırsatlar yakalayamıyorum. Gelecekte yakalayacağıma inanmam için de hiç bir neden yok.	16	0,000	0,000	93	0,053	0,226
Geçmiş deneyimlerim beni geleceğe iyi hazırladı.	16	0,062	0,250	93	0,139	0,348
Gelecek benim için hoş şeylerden çok tatsızlıklarla dolu görünüyor.	16	0,062	0,250	93	0,032	0,177
Gerçekten özlediğim şeylere kavuşabileceğimi ummuyorum.	16	0,625	0,500	93	0,548	0,500
Geleceğe baktığımda şimdikine oranla daha mutlu olacağımı umuyorum.	16	0,125	0,341	93	0,129	0,337
İşler bir türlü benim istediğim gibi gitmiyor.	16	0,062	0,250	93	0,129	0,337
Geleceğe büyük inancım var.	16	0,062	0,250	93	0,053	0,226
Arzu ettiğim şeyleri elde edemediğime göre bir şeyler istemek aptallık olur.	16	0,000	0,000	93	0,043	0,203
Gelecekte gerçek doyuma ulaşmam olanaksız gibi.	16	0,062	0,250	93	0,086	0,281
Gelecek bana bulanık ve belirsiz görünüyor.	16	0,062	0,250	93	0,161	0,369
Kötü günlerden çok iyi günler bekliyorum.	16	0,000	0,000	93	0,032	0,177
İstediğim herşeyi elde etmek için çaba göstermenin gerçekten yararı yok, nasıl olsa onu elde edemeyeceğim.	16	0,000	0,000	93	0,064	0,247
TOPLAM	16	1,937	2,407	93	2,634	2,888

Tablo 4.6.1' de üniversite değişkenine göre BUÖ sorularına verilen yanıtların $\bar{x}$ ve ss değerlerini tespit etmek üzere yapılan analiz sonucunda görüldüğü üzere; Boğaziçi Üniversitesi öğrencilerinin BUÖ aritmetik puan ortalamaları ($\bar{x}=1,937$) Marmara Üniversitesi öğrencilerinin ($\bar{x}=2,634$) altındadır.

Tablo 4.6.2
Üniversite Değişkenine Göre BUÖ Puanları Arasında Yapılan Mann-Whitney U Testi Sonuçları

	Grup	n	ST	SO	U	p
BUÖ	Boğaziçi Üniversitesi	16	701,500	43,840	565,500	0,116
	Marmara Üniversitesi	93	5293,500	56,920		

Tablo 4.6.2' de araştırmanın 6 no' lu amacı olan "Okul Öncesi Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Son Sınıf Öğrencilerinin Öğrenim Gördükleri Üniversiteye Göre (Marmara Üniversitesi ve Boğaziçi Üniversitesi) Geleceğe Yönelik Umut Düzeyleri Arasında Fark Var mıdır?" sorusuna yanıt aramak üzere yapılan analiz sonucunda görüldüğü üzere; öğrencilerin BUÖ' den almış oldukları puanlar okudukları üniversiteye göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. ($U=565,50$; $p>.05$) Sıra ortalamaları dikkate alındığında Marmara Üniversitesi' nde okuyan öğrencilerin BUÖ' den almış oldukları puanların daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Ancak bu bulgu BUÖ' den elde edilen puanlar ile meslek lisesi değişkeni arasında anlamlı bir fark olduğu şeklinde yorumlanamaz.

7. Okul öncesi öğretmen adaylarının mesleki algıları ile geleceğe yönelik umut düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Tablo 4.7.1

MAÖ' den Alınan Puanlarla BUÖ' den Alınan Puanlar Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişken	n	x	ss	r	p
MAÖ	702	14,401	5,711	0,329	0,000
BUÖ	702	3,612	3,281		

Tablo 4.7.1' de araştırmanın 7 no' lu amacı olan “Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Algıları ile Geleceğe Yönelik Umut Düzeyleri Arasında Anlamlı Bir İlişki Var mıdır?” sorusuna yanıt aramak üzere yapılan analiz sonucunda görüldüğü üzere; **MAÖ' den elde edilen puanlar ile BUÖ' den elde edilen puanlar arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=0,329$; $p<.01$).** Buna göre MAÖ' den elde edilen puanlar düştükçe, BUÖ' den elde edilen puanlar da düşmektedir. Öğretmen adaylarının mesleki algıları ne kadar olumluysa, umutsuzluk düzeyleri o derece azalmaktadır. Determinasyon katsayısı ($r^2=0,10$) dikkate alındığında BUÖ' deki toplam varyansın (değişkenliğin) %10' unun MAÖ' den kaynaklandığı ya da MAÖ' deki toplam varyansın (değişkenliğinin) %10' unun BUÖ' den kaynaklandığı söylenebilir.

8. Kız Meslek Lisesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi bölümü son sınıf öğrencilerinin mesleki algıları ile geleceğe yönelik umut düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Tablo 4.8.1
Meslek Lisesi Değişkenine Göre MAÖ' den Alınan Puanlarla BUÖ' den Alınan Puanlar Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişken	n	x	ss	r	p
MAÖ	593	14,200	5,614	0,315	0,000
BUÖ	593	3,811	3,322		

Tablo 4.8.1' de araştırmanın 8 no' lu amacı olan “Kız Meslek Lisesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi bölümü son sınıf öğrencilerinin mesleki algıları ile geleceğe yönelik umut düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” sorusuna yanıt aramak üzere yapılan analiz sonucunda görüldüğü üzere; **meslek lisesi değişkenine göre MAÖ' den elde edilen puanlar ile BUÖ' den elde edilen puanlar arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=0,315$; $p<.01$)**. Buna göre meslek lisesi değişkenine göre MAÖ' den elde edilen puanlar düştükçe, BUÖ' den elde edilen puanlar da düşmektedir. Öğretmen adaylarının mesleki algıları ne kadar olumluysa, umutsuzluk düzeyleri o derece azalmaktadır. Determinasyon katsayısı ($r^2=0,09$) dikkate alındığında BUÖ' deki toplam varyansın (değişkenliğin) %9' unun MAÖ' den kaynaklandığı ya da MAÖ' deki toplam varyansın (değişkenliğinin) %9' unun BUÖ' den kaynaklandığı söylenebilir.

Tablo 4.8.2

Kız Meslek Lisesi Değişkenine Göre MAÖ' den Alınan Puanlarla BUÖ' den Alınan Puanlar Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişken	n	x	ss	r	p
MAÖ	549	14,118	5,627	0,308	0,000
BUÖ	549	3,806	3,356		

Tablo 4.8.2' de araştırmanın 8 no' lu amacı olan “Kız Meslek Lisesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü Son Sınıf Öğrencilerinin Mesleki Algıları ile Geleceğe Yönelik Umut Düzeyleri Arasında Anlamlı Bir İlişki Var mıdır?” sorusuna yanıt aramak üzere yapılan analiz sonucunda görüldüğü üzere; **kız meslek lisesi değişkenine göre MAÖ' den elde edilen puanlar ile BUÖ' den elde edilen puanlar arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=0,308$; $p<.01$)**. Buna göre kız meslek lisesi değişkenine göre MAÖ' den elde edilen puanlar düştükçe, BUÖ' den elde edilen puanlar da düşmektedir. Öğretmen adaylarının mesleki algıları ne kadar olumluysa, umutsuzluk düzeyleri o derece azalmaktadır. Determinasyon katsayısı ($r^2=0,09$) dikkate alındığında BUÖ' deki toplam varyansın (değişkenliğin) %9'unun MAÖ' den kaynaklandığı ya da MAÖ' deki toplam varyansın (değişkenliğinin) %9'unun BUÖ' den kaynaklandığı söylenebilir.

Tablo 4.8.3

Anadolu Kız Meslek Lisesi Değişkenine Göre MAÖ' den Alınan Puanlarla BUÖ' den Alınan Puanlar Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişken	n	x	ss	r	p
MAÖ	44	15,227	5,403	0,431	0,004
BUÖ	44	3,863	2,890		

Tablo 4.8.3' te araştırmanın 8 no' lu amacı olan “Kız Meslek Lisesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü Son Sınıf Öğrencilerinin Mesleki Algıları ile Geleceğe Yönelik Umut Düzeyleri Arasında Anlamlı Bir İlişki Var mıdır?” sorusuna yanıt aramak üzere yapılan analiz sonucunda görüldüğü üzere; **Anadolu kız meslek lisesi değişkenine göre MAÖ' den elde edilen puanlar ile BUÖ' den elde edilen puanlar arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=0,431$; $p<.01$).** Buna göre Anadolu kız meslek lisesi değişkenine göre MAÖ' den elde edilen puanlar düştükçe BUÖ' den elde edilen puanlar da düşmektedir. Öğretmen adaylarının mesleki algıları ne kadar olumluysa, umutsuzluk düzeyleri o derece azalmaktadır. Determinasyon katsayısı ($r^2=0,18$) dikkate alındığında BUÖ' deki toplam varyansın (değişkenliğin) %18' inin MAÖ' den kaynaklandığı ya da MAÖ' deki toplam varyansın (değişkenliğinin) %18' inin BUÖ' nden kaynaklandığı söylenebilir.

9. Üniversite Okul Öncesi Öğretmenliği Ana Bilim Dalı son sınıf öğrencilerinin mesleki algıları ile geleceğe yönelik umut düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Tablo 4.9.1
Üniversite Değişkenine Göre MAÖ' den Alınan Puanlarla BUÖ' den Alınan Puanlar Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişken	n	x	ss	r	p
MAÖ	109	15,495	6,124	0,530	0,000
BUÖ	109	2,532	2,823		

Tablo 4.9.1' de araştırmanın 9 no' lu amacı olan “Üniversite Okul Öncesi Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Son Sınıf Öğrencilerinin Mesleki Algıları ile Geleceğe Yönelik Umut Düzeyleri Arasında Anlamlı Bir İlişki Var mıdır?” sorusuna yanıt aramak üzere yapılan analiz sonucunda görüldüğü üzere; **üniversite değişkenine göre MAÖ' den elde edilen puanlar ile BUÖ' den elde edilen puanlar arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=0,530$; $p<.01$).** Buna göre üniversite

değişkenine göre MAÖ' den elde edilen puanlar düştükçe, BUÖ' den elde edilen puanlar da düşmektedir. Öğretmen adaylarının mesleki algıları ne kadar olumluysa, umutsuzluk düzeyleri o derece azalmaktadır. Determinasyon katsayısı ($r^2=0,28$) dikkate alındığında BUÖ' deki toplam varyansın (değişkenliğin) %28' inin MAÖ' den kaynaklandığı ya da MAÖ' deki toplam varyansın (değişkenliğinin) %28' inin BUÖ' den kaynaklandığı söylenebilir.

Tablo 4.9.2

Boğaziçi Üniversitesi Değişkenine Göre MAÖ' den Alınan Puanlarla BUÖ' den Alınan Puanlar Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Sperman Sıra Farkları Korelasyon Katsayısı Analizi Sonuçları

Değişken	n	rho	p
MAÖ	16	0,358	0,174
BUÖ			

Tablo 4.9.2' de araştırmanın 9 no' lu amacı olan “Üniversite Okul Öncesi Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Son Sınıf Öğrencilerinin Mesleki Algıları ile Geleceğe Yönelik Umut Düzeyleri Arasında Anlamlı Bir İlişki Var mıdır?” sorusuna yanıt aramak üzere yapılan analiz sonucunda görüldüğü üzere; Boğaziçi Üniversitesi değişkenine göre MAÖ' den elde edilen puanlar ile BUÖ' nden elde edilen puanlar arasında pozitif ancak anlamlı olmayan bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=0,358$; $p>.05$).

Tablo 4.9.3

Marmara Üniversitesi Değişkenine Göre MAÖ' den Alınan Puanlarla BUÖ' den Alınan Puanlar Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişken	n	x	ss	r	p
MAÖ	93	16,096	6,161	0,510	0,000
BUÖ	93	2,634	2,888		

Tablo 4.9.3' te araştırmanın 9 no' lu amacı olan "Üniversite Okul Öncesi Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Son Sınıf Öğrencilerinin Mesleki Algıları ile Geleceğe Yönelik Umut Düzeyleri Arasında Anlamlı Bir İlişki Var mıdır?" sorusuna yanıt aramak üzere yapılan analiz sonucunda görüldüğü üzere; **Marmara Üniversitesi değişkenine göre MAÖ' den elde edilen puanlar ile BUÖ' den elde edilen puanlar arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=0,510$; $p<.01$).** Buna göre Marmara Üniversitesi değişkenine göre MAÖ' den elde edilen puanlar düştükçe BUÖ' den elde edilen puanlar da düşmektedir. Öğretmen adaylarının mesleki algıları ne kadar olumluysa, umutsuzluk düzeyleri o derece azalmaktadır. Determinasyon katsayısı ($r^2=0,26$) dikkate alındığında BUÖ' deki toplam varyansın (değişkenliğin) %26' sının MAÖ' den kaynaklandığı ya da MAÖ' deki toplam varyansın (değişkenliğinin) %26' sının BUÖ' den kaynaklandığı söylenebilir.

BÖLÜM 5

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1.Sonuç

“Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Algıları İle Geleceğe Yönelik Umut Düzeylerinin Karşılaştırılması” konulu araştırma için İstanbul evreninden seçilen 593 meslek lisesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü (549’ u kız meslek lisesi, 44’ ü Anadolu kız meslek lisesi) ve 109 üniversite Okul Öncesi Öğretmenliği Anabilim Dalı (16’ sı Boğaziçi Üniversitesi ve 93’ ü Marmara Üniversitesi) son sınıf öğrencilerine ulaşılarak, mesleki algılarını ölçmek üzere araştırmacı tarafından geliştirilen Mesleki Algı Ölçeği ve umut düzeylerini ölçmek üzere Beck ve arkadaşları tarafından geliştirilip, Seber tarafından Türkçe’ ye çevrilen Beck Umutsuzluk Ölçeği uygulanmıştır. Mesleki Algı Ölçeği’ nden alınabilecek en düşük puan “8” ve en yüksek puan “40” tır. Ölçeğin alt boyutlarından alınabilecek en düşük puan “4” ve en yüksek puan “20” dir. Ölçekten ve alt boyutlarından alınan puanlar düştükçe, mesleğe yönelik olumlu algının yükseldiği düşünülmektedir. Beck Umutsuzluk Ölçeği’ nden alınabilecek en düşük puan “0” ve en yüksek puan “20” dir. Ölçekten alınan puanlar düştükçe geleceğe umutsuz bakma düzeyinin düştüğü düşünülmektedir.

Araştırmanın 1 no’ lu amacı olan “Kız Meslek Lisesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü Son Sınıf Öğrencileri İle Üniversitelerin Okul Öncesi Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Son Sınıf Öğrencilerinin Mesleki Algıları Arasında Fark Var mıdır?” sorusuna yanıt aramak üzere yapılan analiz sonuçlarına göre;

Öğrencilerin Mesleki Algı Ölçeği’ nden almış oldukları puanlar okul türü değişkenine göre ($t=-2,054$; $p<.05$) anlamlı bir farklılık göstermektedir. Bu farklılık meslek lisesi öğrencilerinin lehinedir. Meslek lisesi öğrencilerinin mesleki algı puanları ($\bar{x}=14,2$ ve $ss=5,6$), üniversite öğrencilerinin puanlarına göre ($\bar{x}=15,4$ ve $ss=6,1$) daha düşüktür. Buna göre **meslek lisesi öğrencileri mesleklerini, üniversite öğrencilerine göre daha olumlu algılamaktadırlar.**

Öğrencilerin Mesleki Algı Ölçeği İş Yaşamına İlişkin Duygusal Boyut’ tan almış oldukları puanlar okul türü değişkenine göre ($t=-1,488$; $p>0,05$) anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Öğrencilerin Mesleki Algı Ölçeği İş Yaşamına İlişkin Maddi Boyutu' tan almış oldukları puanlar okul türü değişkenine göre ($t=-2,109$; $p<.05$) anlamlı bir farklılık göstermektedir. Bu farklılık meslek lisesi öğrencilerinin lehinedir. Meslek lisesi öğrencilerinin İş Yaşamına İlişkin Maddi Boyut puanları ($\bar{x}=7,8$ ve $ss=3,4$), üniversite öğrencilerinin puanlarına göre ($\bar{x}=8,5$ ve $ss=3,3$) daha düşüktür. Buna göre **meslek lisesi öğrencileri mesleklerinin maddi yönlerini, üniversite öğrencilerine göre daha olumlu algılamaktadırlar.**

Araştırmanın 2 no' lu amacı olan "Kız Meslek Lisesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü Son Sınıf Öğrencilerinin Okul Türüne (Kız Meslek Lisesi – Anadolu Kız Meslek Lisesi) Göre Mesleki Algıları Arasında Fark Var mıdır?" sorusuna yanıt aramak üzere yapılan analiz sonuçlarına göre;

Öğrencilerin Mesleki Algı Ölçeği' nden almış oldukları puanlar meslek lisesi değişkenine göre ($t=-1,306$; $p>0,05$) anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Öğrencilerin Mesleki Algı Ölçeği İş Yaşamına İlişkin Duygusal Boyut' tan almış oldukları puanlar, meslek lisesi değişkenine göre ($t=-1,858$; $p>0,05$) anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Öğrencilerin Mesleki Algı Ölçeği İş Yaşamına İlişkin Maddi Boyutu' tan almış oldukları puanlar, meslek lisesi değişkenine göre ($t=-0,502$; $p>0,05$) anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Araştırmanın 3 no' lu amacı olan "Okul Öncesi Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Son Sınıf Öğrencilerinin Öğrenim Gördükleri Üniversiteye Göre (Marmara Üniversitesi ve Boğaziçi Üniversitesi) Mesleki Algıları Arasında Fark Var mıdır?" sorusuna yanıt aramak üzere yapılan analiz sonuçlarına göre;

Öğrencilerin Mesleki Algı Ölçeği' nden almış oldukları puanlar okudukları üniversiteye göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır ($U=413$; $p<.01$). Bu farklılık Boğaziçi Üniversitesi öğrencileri lehinedir. Boğaziçi Üniversitesi' nde okumakta olan öğrencilerin Mesleki Algı Ölçeği' nden almış oldukları puanlar ($SO=34,3$), Marmara Üniversitesi' nde okumakta olan öğrencilerin ($SO=58,5$) puanlarından düşüktür. Buna göre **Boğaziçi Üniversitesi' nde okumakta olan öğrenciler mesleklerini, Marmara Üniversitesi' nde okumakta olanlara göre daha olumlu algılamaktadırlar.**

Öğrencilerin Mesleki Algı Ölçeği İş Yaşamına İlişkin Duygusal Boyutu' tan almış oldukları puanlar okudukları üniversiteye göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır ($U=512,50$; $p<.05$). Bu farklılık Boğaziçi Üniversitesi öğrencileri lehinedir. Boğaziçi Üniversitesi' nde okumakta olan öğrencilerin Mesleki Algı Ölçeği İş Yaşamına İlişkin Duygusal Boyutu' tan almış oldukları puanlar ($SO=40,5$), Marmara Üniversitesi' nde okumakta olan öğrencilerin puanlarından ($SO=57,4$) düşüktür. Buna göre **Boğaziçi Üniversitesi' nde okumakta olan öğrenciler mesleklerini, Marmara Üniversitesi' nde okumakta olanlara göre manevi açıdan daha olumlu algılamaktadırlar.**

Öğrencilerin Mesleki Algı Ölçeği İş Yaşamına İlişkin Maddi Boyutu' tan almış oldukları puanlar okudukları üniversiteye göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır ($U=424$; $p<.01$). Bu farklılık Boğaziçi Üniversitesi öğrencileri lehinedir. Boğaziçi Üniversitesi' nde okumakta öğrencilerin Mesleki Algı Ölçeği İş Yaşamına İlişkin Maddi Boyutu' tan almış oldukları puanlar ($SO=35,0$), Marmara Üniversitesi' nde okumakta olan öğrencilerin puanlarından ($SO=58,4$) düşüktür. Buna göre **Boğaziçi Üniversitesi' nde okumakta olan öğrenciler mesleklerini, Marmara Üniversitesi' nde okumakta olanlara göre maddi açıdan da daha olumlu algılamaktadırlar.**

Araştırmanın 4 no' lu amacı olan "Kız Meslek Lisesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü Son Sınıf Öğrencileri ile Üniversitelerin Okul Öncesi Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Son Sınıf Öğrencilerinin Geleceğe Yönelik Umut Düzeyleri Arasında Fark Var mıdır?" sorusuna yanıt aramak üzere yapılan analiz sonuçlarına göre;

Öğrencilerin Beck Umutsuzluk Ölçeği' nden almış oldukları puanlar okul türü değişkenine göre ($t=4,222$; $p<.01$) anlamlı bir farklılık göstermektedir. Bu farklılık üniversite öğrencileri lehinedir. Üniversite öğrencilerinin Beck Umutsuzluk Ölçeği' nden almış oldukları puanlar ($\bar{x}=2,5$ ve $ss=2,8$), meslek lisesi öğrencilerinin puanlarından ($\bar{x}=3,8$ ve $ss=3,3$) düşüktür. Buna göre **üniversite öğrencileri geleceğe, meslek lisesi öğrencilerinden daha umutlu bakmaktadırlar.**

Araştırmanın 5 no' lu amacı olan "Kız Meslek Lisesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü Son Sınıf Öğrencilerinin Okul Türüne (Kız Meslek Lisesi – Anadolu Kız Meslek Lisesi) Göre Geleceğe Yönelik Umut Düzeyleri Arasında Fark Var mıdır?" sorusuna yanıt aramak üzere yapılan analiz sonuçlarına göre;

Öğrencilerin Beck Umutsuzluk Ölçeği'nden almış oldukları puanlar meslek lisesi değişkenine göre ($t=-0,124$; $p>0,05$) anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Araştırmanın 6 no'lu amacı olan "Okul Öncesi Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Son Sınıf Öğrencilerinin Öğrenim Gördükleri Üniversiteye Göre (Marmara Üniversitesi ve Boğaziçi Üniversitesi) Geleceğe Yönelik Umut Düzeyleri Arasında Fark Var mıdır?" sorusuna yanıt aramak üzere yapılan analiz sonuçlarına göre;

Öğrencilerin Beck Umutsuzluk Ölçeği'nden almış oldukları puanlar üniversite değişkenine göre ($U=565,50$; $p>0,05$) anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Araştırmanın 7 no'lu amacı olan "Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Algıları ile Geleceğe Yönelik Umut Düzeyleri Arasında Anlamlı Bir İlişki Var mıdır?" sorusuna yanıt aramak üzere yapılan analiz sonuçlarına göre;

Mesleki Algı Ölçeği'nden elde edilen puanlar ile Beck Umutsuzluk Ölçeği'nden elde edilen puanlar arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=0,329$; $p<.01$). Buna göre öğrencilerin Mesleki Algı Ölçeği'nden elde ettikleri puanlar düştükçe, Beck Umutsuzluk Ölçeği'nden elde ettikleri puanlar da düşmektedir. **Öğretmen adaylarının mesleki algıları ne kadar olumluysa, umutsuzluk düzeyleri o derece azalmaktadır.**

Araştırmanın 8 no'lu amacı olan "Kız Meslek Lisesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi bölümü son sınıf öğrencilerinin mesleki algıları ile geleceğe yönelik umut düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?" sorusuna yanıt aramak üzere yapılan analiz sonuçlarına göre;

Meslek lisesi değişkenine göre Mesleki Algı Ölçeği'nden elde edilen puanlar ile Beck Umutsuzluk Ölçeği'nden elde edilen puanlar arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=0,315$; $p<.01$). Buna göre meslek lisesi öğrencilerinin Mesleki Algı Ölçeği'nden elde ettikleri puanlar düştükçe Beck Umutsuzluk Ölçeği'nden elde ettikleri puanlar da düşmektedir. **Meslek lisesi öğrencilerinin mesleki algıları ne kadar olumluysa, umutsuzluk düzeyleri o derece azalmaktadır.**

Kız meslek lisesi değişkenine göre Mesleki Algı Ölçeği'nden elde edilen puanlar ile Beck Umutsuzluk Ölçeği'nden elde edilen puanlar arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=0,308$; $p<.01$). Buna göre kız meslek lisesi

öğrencilerinin Mesleki Algı Ölçeği'nden elde ettikleri puanlar düştükçe, Beck Umutsuzluk Ölçeği'nden elde ettikleri puanlar da düşmektedir. **Kız meslek lisesi öğrencilerinin mesleki algıları ne kadar olumluysa, umutsuzluk düzeyleri o derece azalmaktadır.**

Anadolu kız meslek lisesi değişkenine göre Mesleki Algı Ölçeği'nden elde edilen puanlar ile Beck Umutsuzluk Ölçeği'nden elde edilen puanlar arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=0,431$; $p<.01$). Buna göre Anadolu kız meslek lisesi öğrencilerinin Mesleki Algı Ölçeği'nden elde ettikleri puanlar düştükçe Beck Umutsuzluk Ölçeği'nden elde ettikleri puanlar da düşmektedir. **Anadolu kız meslek lisesi öğrencilerinin mesleki algıları ne kadar olumluysa, umutsuzluk düzeyleri o derece azalmaktadır.**

Araştırmanın 9 no'lu amacı olan "Üniversite Okul Öncesi Öğretmenliği Ana Bilim Dalı son sınıf öğrencilerinin mesleki algıları ile geleceğe yönelik umut düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?" sorusuna yanıt aramak üzere yapılan analiz sonuçlarına göre:

Üniversite değişkenine göre Mesleki Algı Ölçeği'nden elde edilen puanlar ile Beck Umutsuzluk Ölçeği'nden elde edilen puanlar arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=0,530$; $p<.01$). Buna göre üniversite öğrencilerinin Mesleki Algı Ölçeği'nden elde ettikleri puanlar düştükçe, Beck Umutsuzluk Ölçeği'nden elde ettikleri puanlar da düşmektedir. **Üniversite öğrencilerinin mesleki algıları ne kadar olumluysa, umutsuzluk düzeyleri o derece azalmaktadır.**

Boğaziçi Üniversitesi değişkenine göre Mesleki Algı Ölçeği'nden elde edilen puanlar ile Beck Umutsuzluk Ölçeği'nden elde edilen puanlar arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($\rho=0,358$; $p>0,05$).

Marmara Üniversitesi değişkenine göre Mesleki Algı Ölçeği'nden elde edilen puanlar ile Beck Umutsuzluk Ölçeği'nden elde edilen puanlar arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=0,510$; $p<.01$). Buna göre Marmara Üniversitesi öğrencilerinin Mesleki Algı Ölçeği'nden elde ettikleri puanlar düştükçe Beck Umutsuzluk Ölçeği'nden elde ettikleri puanlar da düşmektedir. **Marmara Üniversitesi öğrencilerinin mesleki algıları ne kadar olumluysa, umutsuzluk düzeyleri o derece azalmaktadır.**

5.2.Tartışma

Ülkemizde öğretmenlik mesleği özellikle Cumhuriyetin ilk dönemlerindeki saygınlığını giderek yitirmiş ve çeşitli nedenlerle toplumda öğretmene verilen değer azalmaya başlamıştır. Günümüzde meslek seçme evresindeki gençler, iyi gelir getirecek ve toplumsal saygınlığı daha yüksek mesleklere yönelmek istemekte, ancak bu isteklerini mesleki yönlendirme ve rehberlik sistemindeki sıkıntılar, üniversite sınavları vb. nedenlerle gerçekleştirememektedirler.

Okul öncesi eğitimin ülkemizde gelişmeye ve yaygınlaşmaya başlamasıyla; son zamanlarda özellikle düzenli geliri ve devlet güvencesi nedeniyle işsizliğe karşı bir çare olarak artmaya başlayan öğretmenliğin popülaritesi, bu alanda da kendini göstermeye başlamıştır. Okul öncesi öğretmen ihtiyacının yüksekliği dolayısıyla, gençler ilgi ve yeteneklerini dikkate almadan, bir meslek sahibi olabilmek adına sözkonusu alana yönelmeye başlamışlardır. Ancak okul öncesi dönemin önemi düşünüldüğünde, bu yaş grubu öğrencilerin eğitimiyle ilgilenecek öğretmenlerin son derece nitelikli, mesleğini severek yapan, ilgisi ve yetenekleri doğrultusunda bu alana yönelmiş ve geleceğe umutla bakan kişiler olmaları gerekmektedir.

Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Algıları ile Geleceğe İlişkin Umut Düzeylerinin Karşılaştırılması konulu araştırma ile alana öğretmen yetiştiren üniversite ve meslek liselerinin son sınıf öğrencileri ele alınmış ve mesleki algıları ile umut düzeyleri araştırılarak, hangi grubun mesleğini daha olumlu algıladığı ve geleceğe daha umutlu baktığı öğrenilmek istenmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlardan ilki; meslek lisesi öğrencilerinin mesleklerini üniversite öğrencilerine göre daha olumlu algılamakta oldukları yönündedir. Meslek lisesi öğrencilerinin akademik başarılarının düşük olmasına rağmen, sınav kaygısı yaşamadan meslek liselerinde herhangi bir alana kayıt yaptırabilmeleri, mezun olduklarında geçerli bir mesleğe sahip olacak olmaları; üniversite öğrencilerinin ise sosyal statüsü ve geliri daha yüksek meslekleri tercih etmelerine rağmen, üniversite sınavının karşısına bir engel olarak çıkması, mesleki yönlendirme sistemindeki sıkıntılar ve en azından bir meslek sahibi olabilmek adına tercih yapmalarının; meslek lisesi öğrencilerinin sözkonusu mesleği daha olumlu algılamalarına yol açtığı düşünülebilir. Konuyla ilgili olarak yapılan araştırmalar da elde edilen sonuçları destekler niteliktedir.

Uçur tarafından 1997 yılında yapılan “Mesleki Eğitim İstihdam İlişkisi ve Mesleki-Teknik Liselere İlişkin Bir Alan Araştırması” konulu araştırmaya göre öğrenimlerini mesleki ve teknik liselerde sürdürmek isteyen öğrencilerin temel nedenlerinden biri de; gerek kendileri gerekse ebeveynleri tarafından klasik liselerde okuyamayacaklarına inanmalarındır. Genellikle ilköğretimdeki notları düşük olan bu öğrenciler, üniversite sınavlarında başarılı olamayacaklarına inandıklarından “hiç olmazsa bir meslek sahibi olma” düşüncesiyle mesleki ve teknik liselere kayıt yaptırmaktadırlar. Ancak 1983 yılında Akay tarafından yapılan mesleki olgunluk ile ilgili bir çalışmada da belirtildiği üzere lise öğrencileri tercih ettikleri meslekler hakkında yeterli bilgi edinmemekte, iyi mesleki planlamalar yapamamakta ve çalışma hayatına ilişkin olumlu tutum göstermemektedirler (Yazar, 1997, s.32). Dolayısıyla öğrenciler başlangıçta belirtilen nedenlerle mesleklerini her ne kadar olumlu algılamakta olsalar da, yanlış seçimler ilerleyen zamanlarda etkisini göstermeye başlayabilecektir.

Çapa ve Çil tarafından ODTÜ Eğitim Fakültesi’nde 1998 yılında gerçekleştirilmiş, “Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi” konulu araştırma bulunulan sınıf düzeyine göre 3. sınıfların 2. sınıflardan daha olumlu tutumda olduklarını; Doğan tarafından 2002 yılında Marmara Bölgesi’nde bulunan eğitim fakültelerinin sınıf öğretmenliği bölümlerinde eğitimlerini sürdüren 1. ve 4. sınıf öğrencileri üzerinde yapılan araştırma, son sınıf öğrencilerinin 1. sınıflara göre öğretmenlik mesleğine karşı ilgilerinin daha yüksek olduğunu; 2003 yılında Karahan tarafından yapılan “Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Tutumları Açısından İncelenmesi” konulu araştırma ise eğitim fakültesinde öğrenim gören öğretmen adaylarından 4. sınıfta okuyan öğretmen adaylarının, 1. sınıfta okuyan öğretmen adaylarına göre daha olumlu tutuma sahip olduklarını göstermektedir. Buna göre konuyla ilgili uzun süreli eğitimin kişilerin fikirlerini olumlu yönde etkilediği söylenebilir. Akademik yönden yüksek beklentileri olmayan meslek lisesi öğrencilerinin de aldıkları eğitimden bu bağlamda etkilendikleri düşünülebilir.

Üniversite öğrencileri üzerinde yapılan araştırmalara göre gençlerin, üniversiteye girişteki tercihlerinde öğretmenlik programlarına öncelik vermedikleri; tercih edenlerin ise, bu tercihlerine en son sıralarda yer verdikleri (Özgür, 1994, s.34); şu anda eğitim fakültesinde okuyan öğrencilerin (öğretmen adaylarının) %25’ i ile öğretmenlik yapanların %24’ ünün, ÖSS sonuçlarına göre bir öğretmenlik alanını seçtikleri ve bunların arasında ailelerinin yönlendirmesiyle öğretmen olanların da %10’

u geçtiği (Okçabol, 2003), öğrencilerin sadece %45' inin bölümlerinden memnun olduğu (Özgür, 1994, s.170-171); şu anda öğretmenlik yapanlarla eğitim fakültelerinde okuyanların önemli bir bölümünün öğretmenliği kendilerine uygun bir meslek olarak düşünmedikleri (Okçabol, 2005b, s. 257-258); genel olarak üniversite öğrencilerinin %56' sının mesleki ilgilerine uygun programlarda okurken, %44' ünün mesleki ilgilerine uygun olmayan programlarda okumakta oldukları (Alkan,1993) belirlenmiştir.

Ancak konuyla ilgili alternatif bir bulgu 2002 yılında Erkan, Tuğrul, Üstün, Akman, Şendoğdu, Kargı, Boz ve Güler tarafından yapılan bir araştırma ile elde edilmiştir. Araştırma ile Türkiye' deki üniversitelerin eğitim fakültelerinin ilköğretim bölümleri okul öncesi eğitim lisans programlarına devam eden öğrencilerin profili ortaya çıkarılmak istenmiş ve sonuçta okul öncesi öğretmenliği ana bilim dalında okuyan öğrencilerin %81,9' unun bölümle ilgili olumlu duygu ve düşünceler içinde oldukları görülmüştür. Araştırmaya katılan öğrencilerin, mesleği tercih etme nedenlerinin başında çocukları sevmeleri gelmektedir. Bunu, öğretmenlik mesleğini sevmeye ve mezuniyet sonrası iş imkanının hazır olması takip etmektedir. Öğrenciler okul öncesi öğretmenliğinde okumaktan memnun olduklarını belirtmişlerdir (Erkan, Tuğrul, Üstün, Akman, Şendoğdu, Kargı, Boz, Güler; 2002, s.108-116).

Araştırmadan elde edilen sonuçlardan bir diğeri öğretmen adaylarının meslek lisesinde ya da üniversitede okumakta olmalarının mesleklerinin duygusal (manevi) yönünü algılayışları üzerinde herhangi bir farklılık yaratmadığı yönündedir. Ancak meslek lisesi öğrencileri, mesleklerinin maddi yönlerini üniversite öğrencilerine göre daha olumlu algılamaktadırlar. Meslek lisesi öğrencilerinin alt ve orta sosyo-ekonomik düzeye sahip ailelerden gelmeleri, mezun olduklarında alandaki ihtiyaç nedeniyle iş bulma imkanlarının yüksek oluşu ve düzenli gelir elde edebilecek olmaları; üniversite öğrencilerinin ise uzun bir maratonun ve sarf edilen çabaların ardından daha yüksek gelir getiren ve seçkin bir meslek umutlarının bu sonuçlar üzerinde etkili olduğu düşünülebilir. Ancak sözkonusu mesleğin özellikle üniversite öğrencileri açısından hem manevi, hem de maddi yönlerden tatmin sağlatabilmesi son derece önemlidir. Öğretmen yetiştirme konusundan görüşlerinden yararlanılan Maaske de bunun gerekliliğini hazırlamış olduğu raporda vurgulamıştır.

Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etütler Vakfı' nca (TÜSEV) Ekim-Kasım 2000 aylarında yapılan bir araştırmaya göre meslek grupları içinde en güvenilir grubun

öğretmenlik (Okçabol, 2005a, s.207) olmakla birlikte, öğretmen gelirlerinin onları “öğretmen gibi” yaşatacak düzeyde olmadığı belirtilmiştir.

2003 yılında Karahan tarafından yapılan “Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Tutumları Açısından İncelenmesi” konulu araştırmaya göre; eğitim fakültelerinde öğrenim gören öğretmen adaylarının, öğretmenlik tutumları çok yüksek olmasa da olumlu ve orta değerler üzerindedir. Karahan, bunun nedenini; öğretmen adaylarının, üniversiteden mezun olduktan hemen sonra iş bulabilmeleri, öğretmenlik mesleğinin yeniden gözde meslekler arasında yer alması, üniversite sınavlarında öğretmenliğin puanlarında artış olmasına bağlamaktadır. (Karahan, 2003, s.102-136).

Araştırmadan elde edilen bir başka sonuca göre kız meslek liselerinde ve Anadolu kız meslek liselerinde okumakta olan öğrencilerin mesleklerini algılayışları arasında bir farklılık bulunmamaktadır. Bunun nedeni olarak, sözkonusu iki okulun da meslek lisesi olması ve buradaki öğrencilerin aynı yaş ve gelişim seviyesinde olmaları, mezun olduklarında çalışma hayatında aralarında ciddi farklılıklar bulunmaması düşünülebilir.

Araştırmanın diğer bir sonucu da Boğaziçi Üniversitesi’nde okumakta olan öğrencilerin mesleklerini Marmara Üniversitesi’nde okumakta olanlara göre daha olumlu algıladıkları yönündedir. Boğaziçi Üniversitesi’ndeki öğrencilerin eğitim gördükleri ortamda mevcutlarının az olması, öğrenimlerini çift dalda tamamlama imkanı, üniversitenin bulunduğu bölgede özel eğitim kurumlarının sayıca fazlalığı ve yabancı dil avantajlarından dolayı bu öğrencilerin özellikle daha yüksek ücret veren özel kurumlar tarafından tercih edilmeleri, mezuniyet sonrası iş ve kariyer seçeneklerinin tek dalda öğrenim görenlere göre daha yüksek oluşunun, öğrenciler tarafından mesleğin hem maddi, hem de manevi yönden daha olumlu algılanmasına neden olduğu düşünülebilir. Yine de Boğaziçi Üniversitesi’nde okumakta olan öğrenciler için devlet kurumlarındaki iş imkanlarının sınırlı olması, Marmara Üniversitesi’nin alandaki deneyiminin daha uzun olmasına bağlı olarak öğrencilerin ülkenin şartlarına ve alanın gerçeklerine daha uygun yetişmeleri ve Marmara Üniversitesi’ndeki öğrenci kontenjanının yüksek olması sonucu öğrencilerin birbirlerinden edinmekte oldukları farklı deneyimler gibi faktörlerin bu kurumda öğrenim görmekte olan öğrenciler lehine bir sonuca yol açmaması evrendeki öğrenci sayısının dengesizliğine bağlı bir yanılsama olarak düşünülebilir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre üniversite öğrencileri geleceğe meslek lisesi öğrencilerinden daha umutlu bakmaktadırlar. Bunun nedeni olarak üniversite öğrencilerinin, ülkemizde gençlik çağındaki bireylerin en önemli kaygı kaynaklarından biri olan üniversiteye girme problemini aşmış olmaları ve okumakta oldukları alandaki öğretmen ihtiyacının yüksek oluşu düşünülebilir.

Yapmış oldukları araştırmalarda Gökçe (1984) 15-18 yaş arası gençlerin en önemli sorunlarının üniversiteye girememek, işsizlik ve meslek edinmedeki güçlükler olduğunu (Ömeroğlu, 1998, s.32); Özkan (1984) aynı yaş grubundaki ergenlerin %78,8' inde meslek seçimine ilişkin kaygıların olduğunu (Boyacı, 1990, s.20); Ömeroğlu (1998) kız meslek lisesi öğrencilerinin genellikle yükseköğretime devam etmek istediklerini (Ömeroğlu, 1998, s.97); Uçur (1997) mesleki-teknik liselerdeki öğrencilerin % 87' sinin üniversite eğitimi almayı düşündüklerini belirtmişlerdir. Söz konusu araştırmalara göre gençliğimizin en önemli sorunu üniversiteye girememek, işsizlik ve meslek edinmedeki zorluklardır. Bu sorunlar gelecek kaygısını da beraberinde getirmektedir. Dolayısıyla her ne şekilde olursa olsun üniversitede okumakta olan birey, geleceğe daha umutlu bakabilmektedir.

Yapılan araştırmaya göre kız meslek liselerinde ve Anadolu kız meslek liselerinde okumakta olan öğrencilerin umutsuzluk düzeyleri arasında bir farklılık bulunmadığı gibi; Marmara Üniversitesi' nde ve Boğaziçi Üniversitesi' nde okumakta olan öğrencilerin umutsuzluk düzeyleri arasında da bir farklılık bulunmamıştır. Elde edilen sonuçların öğrencilerin aynı yaş ve gelişim seviyesinde olmaları, çalışma hayatında aralarında ciddi farklılıklar bulunmayacak olması ve iş bulma olanaklarının yüksekliği ile ilgili olduğu düşünülebilir.

Son olarak araştırmadan elde edilen sonuçlara göre mesleki algı ne kadar olumluysa, öğrencilerin umutsuzluk düzeyleri de o derece düşüktür. Dolayısıyla Mesleki Algı Ölçeği ile Beck Umutsuzluk Ölçeği arasındaki korelasyon araştırmanın başında beklenene uygundur. Kişilerin mesleki algılarının olumlu olması, mesleklerini sevmeleri ve duydukları bağlılık, meslekleri hakkındaki düşüncelerinin olumlu olması; gelecek beklentilerini de olumlu etkilemekte ve kişiler yaşamdan daha fazla keyif almakta, kendilerini mutlu ve güvende hissetmekte, dolayısıyla da umutsuzluk düzeyleri düşmektedir. Ayrıca sonuçlar, meslek lisesi öğrencilerinin okumakta oldukları bölümde iş imkanlarının yüksek olması, üniversiteye girmeseler bile alanda ara eleman olarak çalışabilme imkanlarının bulunması; üniversite öğrencilerinin ise ülkemizde ciddi bir

sorun olan üniversiteye girme problemini aşmış, üstelik iş imkanı yüksek olan bir bölümde eğitimlerini tamamlamak üzere olmaları ile açıklanabilir. Dolayısıyla öğrencilerin mesleki algıları yükseldikçe umutsuzluk düzeylerinin düşmesi anlamlıdır. Öğrenciler bölümden mezun olduklarında kolaylıkla iş bulabilmekte ve düzenli bir gelir imkanına kavuşmaktadırlar. Literatürde de belirtildiği üzere genç insanları en çok kaygılandıran konuların başında üniversiteye girememek, meslek sahibi olma ve iş bulmadaki güçlükler gelmektedir. Bu nedenle ister meslek lisesinde ister üniversitede okumakta olsunlar, mezun olduklarında iş imkanlarının hazır olması adayların geleceğe umutlu bakmalarını sağlamaktadır.

5.3.Öneriler

“Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Algıları ile Geleceğe Yönelik Umut Düzeylerinin Karşılaştırılması” adlı araştırma sonuçlarına göre;

- Okul öncesi öğretmenliğinin önemine binaen ülke çapında öğrencilerin ilköğretim yıllarından başlanarak ilgi ve yeteneklerinin tespit edileceği, ilerleyen yıllarda olabilecek değişikliklerin de göz önüne alınarak tüm eğitim hayatı boyunca takip edileceği bir mesleki yönlendirme sistemi kurulmalı; kişiler mesleğin gerektirdiği şartlara uygunlukları ölçüsünde eğitim fakültelerine alınmalıdırlar.

- Alana yardımcı öğretmen yetiştiren meslek liseleri Çocuk Gelişimi ve Eğitimi bölümlerinin, Anadolu öğretmen liseleri gibi bir kurumun bünyesinde açılması yönünde düzenlemeler yapılarak, öğretmen adaylarının çok değişik meslek alanlarına ara eleman yetiştiren meslek liseleri yerine, amacı öğretmen yetiştirmek olan bir kurumda eğitim almaları sağlanmalı ve bu bağlamda Anadolu öğretmen liseleri geliştirilerek sayısı ve işlerliği arttırılmalıdır.

- Orta öğretim düzeyinde bile olsa, kendine sözkonusu alanı meslek olarak seçmek isteyen öğrencilerin mesleğin gerektirdiği yeterlikleri ne derece taşıdıkları değerlendirilmeli ve belli bir seçme sistemi ile kurumlara öğrenci alımı yapılmalıdır.

- Orta öğretim düzeyinde eğitim almış yardımcı öğretmenlerin eğitimlerini sürdürmeleri teşvik edilmeli, kendilerine imkanlar sağlanmalıdır.

- Öğretmenliğin tüm dünyada ve ülkemizde lisans düzeyinde eğitim ile edinilen bir meslek olduğu bilinciyle, kademeli olarak orta öğretim mezunlarının meslekte yardımcı öğretmenlik dışında sınıf öğretmenliği yapmalarının önüne geçilmelidir.

- Öğretmenlik mesleğinin yaşam koşullarının düzenlenerek ve toplumdaki saygınlığını arttırıcı çalışmalarla, gençler için isteyerek tercih edilecek bir meslek haline dönüşmesi sağlanmalıdır.

- Halihazırda okul öncesi eğitim alanıyla ilgili olarak ve özellikle alanda çalışmakta olan öğretmenleri kapsayıcı yeterince araştırma olmaması dolayısıyla yeni yapılacak çalışmalara ihtiyaç bulunmaktadır. Meslek liseleri ve üniversitelerin yanı sıra, meslek yüksek okullarında, Açık Öğretim Fakültesi' nde ve çeşitli kurslarda, sertifika programlarında eğitim almakta olan adaylar ile tüm bu kurumlardan mezun olmuş ve alanda çalışmakta olan öğretmenler üzerinde, evren ve örneklemin daha geniş tutulacağı bölgeler ve yurt düzeyinde araştırmalar yapılmalıdır. Okul öncesi öğretmen adayları ve öğretmenlerinin demografik özelliklerinin, mesleki algılarının, umut düzeylerinin araştırılacağı daha geniş kapsamlı araştırmalar, konuyla ilgili daha detaylı veriler sağlayacaktır.

- Son olarak ülkemizin genç nüfus avantajını ne derece değerlendirebildiği ve gençlerimizin gelecekleri ile ilgili düşüncelerini saptama açısından; meslek okullarının farklı bölümlerinde ve düz liselerde okumakta olan öğrenciler üzerinde de yapılacak farklı araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Ülke kalkınmasında mesleki eğitimin önemine rağmen, henüz bu alanda istenen hedeflere ulaşamamasının nedenlerinin belirlenebileceği araştırmalardan elde edilebilecek veriler, mesleki eğitimin re-organizasyonu çalışmalarına da ışık tutacaktır.

KAYNAKÇA

- Acısu, S. (2002). Korunma Altında Olan Lise ve Meslek Lisesi Öğrencilerinin Mesleki Olgunluk Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Gazi Üniversitesi EBE.
- Akbıyık, Y. (1996). Meslek Liselerine Devam Eden Öğrencilerin Mesleki Olgunluk Düzeyleri. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Gazi Üniversitesi EBE.
- Akman, Y. ve F. Korkut. (1993). Umut Ölçeği Üzerine Bir Çalışma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 9,193-203.
- Akpınar, A. ve H. Ercan. (2002). *Mesleki ve Teknik Eğitim Sistemi Raporu Türkiye 2001*. Ankara.
- Akyüz, Y. (1978). *Türkiye’de Öğretmenlerin Toplumsal Değişmedeki Etkileri*. Ankara: Doğan Basımevi.
- Akyüz, Y. (2001). *Türk Eğitim Tarihi*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Alkan, B. (1993). Üniversiteye Girişte Yönelme, Mesleki İlgi ve Akademik Başarı. *Yüksek Lisans Tezi*. Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi SBE.
- Arı, M. ve B. Tuğrul. (1996). Okul Öncesi Eğitim. *Milli Eğitim Dergisi*. 132, 18-21.
- Arıman, F. E. (1996). Avrupa Topluluğu’nda Eğitim Kavramı, Ortak Mesleki Eğitim Politikası ve İlgili Programlar. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi ATE.
- Arslan, M. (1997). Türkiye’de Öğretmen Seçimi. *Milli Eğitim Dergisi*. 136, 68-73.
- Ateş, L. (1993). Okul Öncesi Eğitimin Önemi. *Milli Eğitim Dergisi*. 119, 37-40.
- Bacanlı, F. (1995). Mesleki Grup Rehberliğinin Lise Öğrencilerinin Mesleki Olgunluk Düzeylerine Etkisi. *Yayınlanmamış Doktora Tezi*. Ankara: GÜ SBE.

- Bakırcıoğlu, R. (2000). *İlköğretim, Ortaöğretim ve Yüksek Öğretimde Rehberlik ve Psikolojik Danışma*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Baltacı, E. (1994). Meslek Lisesi Öğrencilerinin Yükseköğretimden Beklentileri. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Ankara Üniversitesi. SBE
- Başaran, İ. E. (1987). *Eğitime Giriş*. 6. Baskı. İstanbul: Sevinç Matbaası.
- Başaran, İ. E. (1996). *Türk Eğitim Sistemi*. Ankara: Yargıcı Matbaası.
- Bektaş, H. (2004). Eğitiminin Eğitimi ve Bir Uygulama. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi SBE
- Boyacı, S. (1990). Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi Son Sınıf Öğrencilerinin Mesleğe Yönelik Beklenti ve Kaygı Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi SBE
- Bozkurt, E. (1993). Genel Liseler ile Meslek Liseleri Öğrencilerinin Mesleki Yönelimlerini Etkileyen Faktörler. *Doktora Tezi*. Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi SBE.
- Crites, O. J. (1960). Ego Strenght in Relation to Vocational İnterest Developeopment. *Journal of Counseling Psychology*. 7(2), 137-143.
- Çapa Y. ve N. Çil. (2000). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 18, 69-73.
- Çetintürk, H. (2001). Yatılı İlköğretim Bölge Okulu 2. Kademe Öğrencileriyle Normal İlköğretim Okulu 2. Kademe Öğrencilerin Depresyon ve Umutsuzluk Düzeyleri Açısından Karşılaştırılması. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Erzurum: Atatürk Üniversitesi SBE
- Değirmencioğlu, C. ve L. Küçükahmet. (1999). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. 2. Baskı. İstanbul: Alkım Yayınları.
- Demirel, Ö. ve Z. Kaya. (2005). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Demirtaş, A. (1993). ABD' de Öğretmen Eğitimi, Yerel Eğitim Örgütü ve Öğretmen İstihdamı. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 9, 161-169

- Derebaşı, I. (1996). Beck Umutsuzluk Ölçeği' nin Ege Üniversitesi Öğrencileri Üzerinde Geliştirilmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. İzmir: Ege Üniversitesi SBE.
- DPT. (2000). Sekizinci. Beş Yıllık Kalkınma Planı. ekutup.dpt.gov.tr/plan/viii/plan8str.pdf (05/2006).
- Duman, T. (1996a). Türkiye' de Okul Öncesi Eğitim ve Öğretmen Yetiştirme (2). *Milli Eğitim Dergisi*. 129, 58-65.
- Duman, T. (1996b). Okul Öncesi Eğitime Öğretmen Yetiştirme. *Milli Eğitim Dergisi*. 132, 27-28
- Durak, A. (1993). Beck Umutsuzluk Ölçeğinin Geçerliliği Üzerine Bir Çalışma. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: A.Ü. SBE.
- Durmazkul, M. (1994). İlkokul Öğretmenlerinin Kendilerini Gerçekleştirme Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi SBE
- Duruarı, Ş. (1994). İşkencenin Bazı Psikolojik Boyutları Üzerine Bir Araştırma. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Ankara Üniversitesi SBE.
- Ekren, G. (2001). Sağlıklı Benli Yapısına Sahip Meslek Lisesi 11. Sınıf Öğrencileri ile Sağlıklı Benlik Yapısına Sahip Normal Lise 11. Sınıf Öğrencilerinin Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişki. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi SBE
- Ereş Erol, F. (1999). Kız Meslek Lisesi Öğrencilerinin Okullarından Beklentileri. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi SBE.
- Erkan, S., B. Tuğrul, E. Üstün, B. Akman, M. Şendoğdu, E. Kargı, M. Boz ve T. Güler. (2002). Okul Öncesi Öğretmenliği Öğrencilerine Ait Türkiye Profil Araştırması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 23, 108-116
- Fidan, N. ve M. Erden. *Eğitime Giriş*. Ankara: Alkım Yayınları.
- Gençtürk, Ö. (2001). Meslek ve Anadolu Meslek Liselerinde Öğrenci Başarısını Etkileyen Faktörler. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi FBE.
- Hacioğlu, F. ve C. Alkan. (1995). *Öğretmenlik Uygulamaları Öğretim Teknolojisi*. İstanbul: Alkım Yayınları.

- Helwing, A.A. (1984). Increasing Vocational Self-Awareness in High School Students. *The School Counselor*. 32(1), 61-67.
- Heyeti İlmîyeler. (1921-26) ttkb.meb.gov.tr (05/2006).
- 2005 Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı (ÖSYS) Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu. (2005).
- Jung, C. Y. Ve L. E. Miller. (1990). *Predictor of Students Career Maturity in Central Ohio High Scholls, Summary Resrarch*. Colombia: Ohio State University, Dept of Agrucultural Education.
- Karahan, E. (2003). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Tutumları Açısından İncelenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi, EBE.
- Kaya, Z. (2001). Meslek Lisesi Öğrencilerinin Atılganlık ve Sürekli Kaygı düzeylerinin Karşılaştırılması Üzerine Bir Araştırma. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
- Karamustafa, M. (2000). Lise 2. Sınıf Öğrencilerinin Alanlarına Göre Kişilik Özellikleri, Mesleki İlgileri ve Akademik Başarılarının İncelenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi EBE.
- Kargı, E. (2002). Okul Öncesi Öğretmenliği Programında Okuyan Üniversite Öğrencilerinin Benlik Algıları ile Mesleki Olgunluk Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara Üniversitesi EBE.
- Korap, S. (2000). Hemodiyaliz Hastalarında Depresyona Bilişsel Yaklaşım. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi SBE.
- Köksal, N. (2003). Endüstri Meslek Liselerinin Farklı Bölümlerinde Eğitim Görmekte Olan Öğrencilerin Mesleki İlgileri ile Seçtikleri Bölümler Arasındaki İlişkiler. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi FBE.
- Kuzgun, Y. (2000). *Meslek Danışmanlığı Kuramlar Uygulamalar*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- MEB. *Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme Projesi*. (2006). megep.meb.gov.tr (06/2006)

- Mildred, C. ve M. Sandra. (1995). *Counseling Career Drifters*. Eric Clearinghouse on Counseling and Student Services Greensboro NC. Canadian Guidance and Counseling Foundation Ottawa(Ontario).
- Milli Eğitim Temel Kanunu. (1973) hukuki.net/kanun/1739.15.text.asp (05/2006).
- Miller, J. M. (1987). Career Counseling for High School Students, Grades 10-12. *Journal of Employment Counseling*. 24(4), 173-183.
- Okçabol, R. (2005,a). *Türkiye Eğitim Sistemi*. Ankara: Ütopya Yayınları.
- Okçabol, R. (2005,b). *Öğretmen Yetiştirme Sistemimiz*. Ankara: Ütopya Yayınları.
- Oktay, A. (1998). Türkiye' de Öğretmen Eğitimi. *Milli Eğitim Dergisi*. 137, 22-27.
- Oktay, A. (2004). *Yaşamın Sihirli Yılları, Okul Öncesi Dönem*. İstanbul: Epsilon Yayınları.
- Onur, B. (1993). *Çocuk ve Ergen Gelişimi*. Ankara: İmge Yayınları.
- Ömeroğlu, A. (1998). Kız Meslek Lisesi Son Sınıf Öğrencilerinin Mezun Olduktan Sonraki Beklentileri. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Ankara Üniversitesi SBE.
- Öner, N. (1997). *Türkiye' de Kullanılan Psikolojik Testler Bir Başvuru Kaynağı*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- Özgür, F.N. (1994) Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutum. *Doktora Tezi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi SBE.
- Özgüven, İ. E. (2000). *Çağdaş Eğitimde Psikolojik Danışma ve Rehberlik*. Ankara: Pdrem Yayınları.
- Özpolat, A. (2005). Öğretmenlik Mesleğindeki Değişmelerin Tarihsel-Toplumsal Bağlamı. *Milli Eğitim Dergisi*. 166, 224-233.
- Öztürk, C. (2001). *21. Yüzyılın Eşiğinde Türkiye' de Öğretmen Yetiştirme, 21. Yüzyılda Eğitim ve Türk Eğitim Sistemi*. 1. Baskı. İstanbul. Sedar Yayınları.
- Rojewski, J. W., C. R. Wicklein ve J. W. Schell. (1995). Effects of Gender and Academic Risk Behavior on The Career Maturity of in Rural Youth. *Journal of Research in Rural Education*. 11(2), 1-3.

- Sağlam, M. (1996). *Türkiye' de Okul Öncesi Eğitim*. Milli Eğitim Dergisi. 132, 6-7.
- Sağlam M. ve D. Kürüm. (2005). Türkiye ve AB Ülkelerinde Öğretmen Eğitiminde Yapısal Düzenlemeler ve Öğretmen Adaylarının Seçimi. *Milli Eğitim Dergisi*. 33(167) (AB Sürecinde Eğitim Özel Sayı), 53-69.
- Semerçi, N. (2000). Japonya ve Almanya Eğitim Sistemine Genel Bir Bakış: Öğretmen Eğitimi Açısından Türkiye ile Karşılaştırma. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 10(1), 159-168.
- Sönmez, V. (1994). *Öğretmen Yetiştirmede Öğretmen El Kitabı*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Şimşek, A. (1998) Mesleki ve Teknik Eğitimde Yeniden Yapılanma. (Elektronik Version) *Görüş Dergisi*. 36. tusiad.org.tr/yayin/gorus/36/html/sec10.html (05/2006).
- Telman, C. (2000). *Başarıya Giden Yolda Meslek Seçimi*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Tezer, F. (1998). İdeal Öğretmenlerin Kişilik Özellikleri. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi SBE.
- Uçur, C. (1997). Mesleki Eğitim İstihdam İlişkisi ve Mesleki-Teknik Liselere İlişkin Bir Alan Araştırması. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi SBE.
- Wilson, R. C. (1987). Career Maturity Gains of Adult Education Students Receiving Career Development Education. *Adult Literacy and Basic Education*. 11(1), 23-31.
- Yalçın, S. B. (1997). Genel Lise Öğrencileri ile Meslek Lisesi Öğrencilerinin Gelecek Kaygılarının Karşılaştırılması. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Konya: Selçuk Üniversitesi SBE.
- Yazar, A. R. (1997). Genel Lise ve Meslek Lisesi Öğrencilerinin Mesleki Olgunluk Düzelerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Gazi Üniversitesi EBE.
- Yazçayır, N. (1999). Kız Meslek Lisesi Eğitim Programlarının İstihdam Açısından Değerlendirilmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Ankara Üniversitesi SBE.

EKLER

EK 1: 2004-2005 ve 2005-2006 İstanbul İli Meslek Liseleri Çocuk Gelişimi Eğitimi Bölümü Son Sınıf Öğrenci Sayıları

EK 2: Uygulama İzinleri

EK 3: Mesleki Algı Ölçeği Soru Formu (19 Soru)

EK 4: Mesleki Algı Ölçeği

EK 5: Beck Umutsuzluk Ölçeği

EK 6: Mesleki Algı Ölçeği' ne Ait İç Tutarlılık Analizleri

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

SAYI : B.08.4.MEM.4.34.00.20-020/ 73
KONU : **Özlem AKALIN**

27.1.2006

Sayın: Özlem AKALIN
İMKB Meslek Lisesi
Esentepe Mah.Atalar Cad.
Pamuk Sok.No:7
Kartal/İSTANBUL

İLGİ: Müdürlüğümüze göndermiş bulunduğunuz 11.01.2006 tarihli Bilgi edinme başvuru formu.

4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu gereğince Müdürlüğümüze göndermiş bulunduğunuz e-posta iletiniz incelenmiş olup, istemiş olduğunuz bilgiler ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Mustafa TÜMER
Müdür a.
Şube Müdürü

EKLER: 1 Adet Liste

II
Adi:İSTANBUL

İSTANBUL 2004-2005 ÖĞRETİM YILI ALAN/BÖLÜM VE SINIFLARA GÖRE ÖĞRENCİ SAYISI (RESMİ)

İçerik Adı	Genel Müdürlük	Kurum Türü	Kurum Adı	Bölüm/Alan_Adi	Sınıf İsmi	Erkek	Kız	Toplam
BAHÇELİEVLER	Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü	Kız Meslek Lisesi	Siyauşpaşa Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	0	92	92
BAKIRKÖY	Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü	Kız Meslek Lisesi	Anadolu Kız Meslek Lisesi ve Kız Mes. Lis.	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	0	273	273
BAYRAMPAŞA	Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü	Kız Meslek Lisesi	Kız Meslek Lisesi	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	0	98	98
BEŞİKTAŞ	Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü	Kız Meslek Lisesi	Ortaköy Zübeyde Han.And. KML ve KML	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	0	43	43
BEŞİKTAŞ	Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü	Kız Meslek Lisesi	Levent Kız Meslek Lisesi	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	0	34	34
BEYKOZ	Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü	Kız Meslek Lisesi	Kız Meslek Lisesi	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	0	77	77
FATİH	Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü	Kız Meslek Lisesi	Selçuk Anadolu Meslek Lisesi ve Meslek Lisesi	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	0	70	70
FATİH	Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü	Kız Meslek Lisesi	Sultan Selim Kız Meslek Lisesi	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	0	50	50
GAZİOSMANPAŞA	Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü	Kız Meslek Lisesi	Küçükköy Kız Meslek Lisesi	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	0	104	104
GAZİOSMANPAŞA	Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü	Kız Meslek Lisesi	Arnavutköy Kız Meslek Lisesi	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	0	39	39
KÜÇÜKÇEKMECE	Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü	Kız Meslek Lisesi	Atatürk Kız Meslek Lisesi ve Anadolu M.L.	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	0	26	26
KÜÇÜKÇEKMECE	Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü	Kız Meslek Lisesi	Atatürk Kız Meslek Lisesi ve Anadolu M.L.	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	0	82	82
MALTEPE	Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü	Kız Meslek Lisesi	Maltepe Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	0	66	66
SARİYER	Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü	Kız Meslek Lisesi	Kız Meslek Lisesi	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	0	53	53
SİLİVRİ	Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü	Kız Meslek Lisesi	Şerife Baldöktü Meslek Lisesi	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	1	23	24
ÜMRANİYE	Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü	Kız Meslek Lisesi	Anadolu Meslek ve Kız Meslek Lisesi	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	0	199	199
ÜSKÜDAR	Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü	Kız Meslek Lisesi	Üsküdar IMKB Kız Meslek Lisesi	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	0	46	46

BEŞİKTAŞ	Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü	Meslek Lisesi (Kız. Tek. Öğ. Gn. Md.)	Rüştü Akın Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	0	22	22
ÇATALCA	Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü	Meslek Lisesi (Kız. Tek. Öğ. Gn. Md.)	Meslek Lisesi	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	0	25	25
SULTANBEYLİ	Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü	Meslek Lisesi (Kız. Tek. Öğ. Gn. Md.)	Sultanbeyli Meslek Lisesi	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	0	62	62
ÜSKÜDAR	Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü	Meslek Lisesi (Kız. Tek. Öğ. Gn. Md.)	Mithatpaşa Anadolu Kız Mes.ve Kız Meslek Lisesi	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	0	73	73
ZEYTİNBURNU	Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü	Meslek Lisesi (Kız. Tek. Öğ. Gn. Md.)	Zeytinburnu İMKB Meslek Lisesi	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	0	42	42
BAĞCILAR	Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü	Anadolu Meslek Lisesi (Kız Teknik)	Hikmet Nazif Kurşunoğlu An.Mes.ve Mes.Lis.	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	0	89	89
BEYOĞLU	Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü	Anadolu Meslek Lisesi (Kız Teknik)	Ayşe Ege Anadolu Kız Mes.Lisesi ve K.M.L.	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	0	92	92
EYÜP	Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü	Anadolu Meslek Lisesi (Kız Teknik)	Haydar Akçelik Anadolu Mes.Lis.ve K.M.L.	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	0	203	203
KADIKÖY	Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü	Anadolu Meslek Lisesi (Kız Teknik)	Anadolu Meslek Lisesi ve Meslek Lisesi	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	0	82	82
KARTAL	Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü	Anadolu Meslek Lisesi (Kız Teknik)	Sabiha Gökçen And.Kız Mes.Lis.ve K.M.L.	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	0	114	114
ŞİŞLİ	Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü	Anadolu Meslek Lisesi (Kız Teknik)	N.R.Uzel And.H.G.ve Deri H.G.ML, Kuaförlük M. ve Mes.Lisesi	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	0	98	98
SİLVİRİ	Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü	Çok Programlı Lise (Kız Tek. Öğ. Gn. M)	Kamiloba Sudi Özkan Çok Programlı Lisesi	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	0	19	19
ÜMRANİYE	Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü	Çok Programlı Lise (Kız Tek. Öğ. Gn. M)	Ömerli Hikmet Tevfik Ataman Çok Prog.Lise	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	0	12	12
TOPLAM						1	2308	2309

2003-2004 BAŞI / 2004-2005 SONU ALANLARA GÖRE ÖĞRENCİ (RESMİ)				
İLÇE	KURUM ADI	ALAN BÖLÜM	SINIF	KIZ ÖĞRENCİ
BAGCILAR	Hikmet Nazif Kurşunoğlu Anad.Mes.ve Mes.Lis.	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	88
BAHÇELİEVLER	Siyavuşpaşa Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	57
BAKIRKÖY	Anadolu Kız Meslek Lisesi ve Kız Mes.Lis.	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	306
BAYRAMPAŞA	Kız Meslek Lisesi	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	169
BEŞİKTAŞ	Levent Kız Meslek Lisesi	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	26
BEŞİKTAŞ	Ortaköy Zübeyde Han.And. KML.ve KML	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	36
BEŞİKTAŞ	Rüştü Akın Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	23
BEŞİKTAŞ	Rüştü Akın Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	43
BEYKOZ	Çavuşbaşı Çok Programlı Lisesi	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	38
BEYKOZ	Kız Meslek Lisesi	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	54
BEYOĞLU	Ayşe Ege Anadolu Kız Mes. ve Kız Mes.Lisesi	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	59
ÇATALCA	Kız Meslek Lisesi	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	21
EYÜP	Haydar Akçelik Anadolu Meslek ve Kız Mes.Lisesi	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	150
FATİH	Selçuk Anadolu Meslek Lisesi ve Meslek Lisesi	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	38
FATİH	Sultan Selim Kız Meslek Lisesi	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	49
GAZİOSMANPAŞA	Küçükköy Anadolu Kız Meslek ve Kız Meslek Lisesi	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	81
GAZİOSMANPAŞA	Arnavutköy Kız Meslek Lisesi	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	48
KADIKÖY	Anadolu Meslek Lisesi ve Meslek Lisesi	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	76
KARTAL	Sabiha Gökçen Anad.Kız Mes.ve Kız Mes.Lisesi	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	87
KARTAL	Kartal IMKB Meslek Lisesi	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	88
KARTAL	Disk Anadolu Tekstil Meslek ve Tekstil Meslek Lisesi	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	50
KÜÇÜKÇEKMECE	Atatürk Anadolu Meslek ve Kız Meslek Lisesi	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	28
KÜÇÜKÇEKMECE	Atatürk Anadolu Meslek ve Kız Meslek Lisesi	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	113
KÜÇÜKÇEKMECE	Halkalı IMKB Meslek Lisesi	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	111
MALTEPE	Maltepe Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	51
SARIYER	Şükran Ülgezen Anad.Mes.ve Meslek Lisesi	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	19
SARIYER	Kız Meslek Lisesi	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	36
SİLİVRİ	Kamiloba Sudi Özkan Çok Programlı Lisesi	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	19
SİLİVRİ	Şerife Baldöktü Kız Meslek Lisesi	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	45
SULTANBEYLİ	Sultanbeyli Meslek Lisesi	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	75
ŞİŞLİ	Nişantaşı Rüştü Uzel Anadolu Meslek ve Mes.Lis.	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	98
TUZLA	Tuzla IMKB Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	27
ÜMRANIYE	Anadolu Meslek ve Kız Meslek Lisesi	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	199
ÜSKÜDAR	Mithatpaşa Anadolu Kız Mes.ve Kız Meslek Lisesi	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	60
ÜSKÜDAR	Üsküdar IMKB Kız Meslek Lisesi	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	91
ZEYTİNBURNU	Zeytinburnu IMKB Meslek Lisesi	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi	11. Sınıf	42

NOT: Verilecek cevapta tarih, numara ve dosya numarasının yazılması rica olunur.
 APK İSTATİSTİK- BİLGİ İŞLEM BÖLÜMÜ E-Posta: istatistik34@meb.gov.tr
 ADRES: İl Milli Eğitim Müdürlüğü D Blok Bab-1 Ali Cad. No:13 Cağaloğlu

TC
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ' NE

Enstitünüz Okul Öncesi Öğretmenliği Programında 241100420030023 nolu yüksek lisans öğrencisiyim. "Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Algıları İle Geleceğe Yönelik Umut Düzeylerinin Karşılaştırılması" konulu tez çalışmamla ilgili olarak veri toplama aracı olarak kullanacağım Mesleki Algı Anketi ve Beck Umutsuzluk Ölçeği' ni Boğaziçi Üniversitesi ve Marmara Üniversitesi Okul Öncesi Öğretmenliği ABD son sınıf öğrencileri üzerinde uygulayabilmem için gereğini arz ederim.

Saygılarımla.

Öklem AKALIN
14/12/2005

EKİ:

- 1 adet dilekçe fotokopisi
- 2 adet Mesleki Algı Anketi Formu
- 2 adet Beck Umutsuzluk Ölçeği Formu

M. Nurettin B. Gerek

MARMARA ÜNİVERSİTESİ	
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ	
MÜDÜRLÜĞÜ	
KAYIT	
Tarih	Sayı
15.12.05	3810

241100420030023
Okul Öncesi
Öğretmenliği
Özlem Akalın

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI :B.30.02.Mar.F8.00.00/ 5035
KONU:İzin Yazısı hk.

İstanbul, 20/12/2005

Boğaziçi Üniversitesi Rektörlüğü'ne
İstanbul

Enstitümüz **Okul Öncesi Öğretmenliği Yüksek Lisans** Programı öğrencilerinden **Özlem Akalın** şu an tez aşamasında olup, tezi ile ilgili uygulama çalışmalarını yapabilmesi için kendisine gerekli olan izinin verilmesi hususunda müsaadelerinizi arz ederim.

Prof.Dr.Betül Aydın
Müdür

EK:1-ÖĞRENCİ DİLEKCESİ
2-ANKET

Tez Konusu: OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ MESLEKİ ALGILARI İLE GELECEĞE YÖNELİK UMUT DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

T.C.
BOĞAZİÇİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM FAKÜLTESİ
İlköğretim Bölümü

Sayı:B.30.2.BÜN.0.36.00.00-E-2006/-10

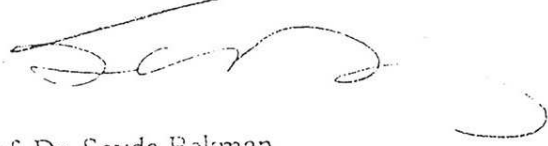
17 Ocak 2006

EĞİTİM FAKÜLTESİ DEKANLIĞI'NA,

İlgi: F.8.00.00/-5035 sayılı ve 20.12.2005 tarihli Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'nün yazısı.

İlgi yazıda belirtilen Özlem Akalın'ın tezi ile ilgili uygulama çalışmalarını yapabilmesi için kendine gerekli izinin verilmesi uygundur.

Gereğini bilgilerinize saygılarımla sunarım.

Prof. Dr. Sevdâ Bekman
İlköğretim Bölümü Öğretim Üyesi

EĞİTİM FAKÜLTESİ
GÜN: 19.1.2006
SAYI: 54

İ.C.
BOĞAZİÇİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM FAKÜLTESİ
DEKANLIK

Sayı : B.30.2.BÜN.0.36.00.00.2006/40

27 Ocak 2006

REKTÖRLÜK MAKAMINA,

İlgi : Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'nün
20.12.2005 tarih ve F8.00.00/5035 sayılı yazısı.

İlgi yazıda adı geçen Marmara Üniversitesi /Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Okulöncesi Öğretmenliği Yüksek Lisans öğrencisi Özlem Akalın'ın tezi ile ilgili
uygulama çalışmalarını yapabilmesi için kendisine gerekli izinin verilmesi
uygun bulunmuştur.

Bilginizi ve gereğini saygılarımla arz ederim.

Prof. Dr. Ali Baykal
Dekan

Eki : İlköğretim Bölümü Başkanlığı'nın 17 Ocak 2006 tarih ve 10 sayılı yazısı.

hk

T.C.
BOĞAZİÇİ ÜNİVERSİTESİ
REKTÖRLÜK

Sayı : B.30.2.BÜN.0.00.01.00/ A.6-109

Konu : İzin yazısı hk.

30.01.2006

Marmara Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne,

İlgi : 20.12.2005 tarih ve 5035 sayılı yazınız.

Enstitünüz Okul Öncesi Öğretmenliği Yüksekokul Lisans Programı öğrencilerinden Özlem Akalın'ın tezi ile ilgili uygulama çalışmalarını yapabilmesi için Eğitim Fakültesi Dekanlığımız tarafından kendisine gerekli izin verilmiştir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Saygılarımla,

Prof.Dr. Turan Özturan

Rektör Yardımcısı

T.C. MARMARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü	
KAYIT	
Tarih	Sayı
06.02.06	106

Ek : Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanlığı yazısı.

241100420030023
Okul Öncesi
Öğretmenliği
Özlem Akalın

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI :B.30.02.Mar.F8.00.00/ 5034
KONU:İzin Yazısı hk.

Istanbul:20.12/2005

Atatürk Eğitim Fakültesi Dekanlığı'na
İstanbul

Enstitümüz **Okul Öncesi Öğretmenliği Yüksek Lisans** Programı öğrencilerinden **Özlem Akalın** şu an tez aşamasında olup, tezi ile ilgili uygulama çalışmalarını yapabilmesi için kendisine gerekli olan izinin verilmesi hususunda müsaadelerinizi arz ederim.

Prof.Dr.Betül Aydın
Müdür

EK:1-ÖĞRENCİ DİLEKCESİ
2-ANKET

Tez Konusu: OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ MESLEKİ ALGILARI İLE GELECEĞE YÖNELİK UMUT DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

T.C. MARMARA ÜNİVERSİTESİ
ATATÜRK EĞİTİM FAKÜLTESİ

SAYI : İzin yazısı hk. 3263
KONU :

İSTANBUL, 30 / 12 / 20

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

İLGİ:20.12.2005 tarih, 5034 sayılı yazınız.

Enstitünüz Okul Öncesi Öğretmenliği Yüksek Lisans Programı öğrencilerinizden Özlem AKALIN'ın tezi ile ilgili uygulama çalışmalarını; Fakültemiz İlköğretim Bölümü Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalında yapması uygun görülmüştür.
Bilgilerinizi rica ederim.

Prof. Dr. Ayla OKTAY
DEKAN

T.C. MARMARA ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ	
KAYIT	
Tarih	Sayı
02.01.06	9

TC
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ' NE

Enstitünüz Okul Öncesi Öğretmenliği Programında 241100420030023 nolu yüksek lisans öğrencisiyim. "Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Algıları İle Geleceğe Yönelik Umut Düzeylerinin Karşılaştırılması" konulu tez çalışmamla ilgili olarak veri toplama aracı olarak kullanacağım Mesleki Algı Anketi ve Beck Umutsuzluk Ölçeği' ni İstanbul ili genelindeki Kız Meslek ve Anadolu Kız Meslek Liselerinin Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü son sınıf öğrencileri üzerinde uygulayabilmem için gereğini arz ederim.

Saygılarımla.

Ozlem AKALIN
14/12/2005

EKİ:

- 1 adet dilekçe fotokopisi
- 2 adet Mesleki Algı Anketi Formu
- 2 adet Beck Umutsuzluk Ölçeği Formu

M. Nusret B.
Gereği

MARMARA ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ	
KAYIT	
Tarih	Sayı

241100420030023
Okul Öncesi
Öğretmenliği
Özlem Akalın

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI :B.30.02.Mar.F8.00.00/ 5036
KONU:İzin Yazısı hk.

İstanbul 20/12/2005

İl Millî Eğitim Müdürlüğü'ne
İstanbul

Enstitümüz **Okul Öncesi Öğretmenliği Yüksek Lisans** Programı öğrencilerinden **Özlem Akalın** şu an tez aşamasında olup, tezi ile ilgili uygulama çalışmalarını yapabilmesi için kendisine gerekli olan izinin verilmesi hususunda müsaadelerinizi arz ederim.

Prof.Dr.Betül Aydın
Müdür

EK:1-ÖĞRENCİ DİLEKCESİ
2-ANKET

Tez Konusu: OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ MESLEKİ ALGILARI İLE GELECEĞE
YÖNELİK UMUT DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.4.34.00.18.580/ 161
Konu : Anket (Özlem AKALIN)

30 /01/2006

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

- İlgi: a) Valilik Makamının 27.01.2006 tarih ve 580/128 sayılı onayı.
b) Milli Eğitim Bakanlığı Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığının 18.08.2003 gün 2430 sayılı emri.
c) Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğünün 20.12.2005 tarih ve 5036 sayılı yazısı.

Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Okul Öncesi Öğretmenliği yüksek lisans öğrencisi Özlem AKALIN'ın "Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Algıları İle Geleceğe Yönelik Umut Düzeylerinin Karşılaştırılması" konusunda anket uygulaması yapmasının uygun görüldüğü hakkındaki (a) Valilik Onayı ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi, gereğinin ilgi (a) Valilik Onayı doğrultusunda, İlçe Milli Eğitim Müdürlüklerinin bilgisinden sonra Okul Müdürlüklerine gerekli duyurunun anketçi tarafından yapılmasını, işlem bittikten sonra 2(iki) hafta içinde sonuçtan Müdürlüğümüz Kültür Bölümüne rapor halinde bilgi verilmesini rica ederim.

M. Hayri BİLİCİ
Müdür a.
Şube Müdürü

EKLER :

- Ek-1. İLGİ (a) Valilik Onayı.
Ek-2. Anket

ASLININ AYNI DİR
Ayşel Korkmaz Bayoğlu
Enstitü Sekreteri

Tarih		Sayı	
31.01.06		178	

**EĞİTİM
%100
DESTEK**

4440632

NOT : Verilecek cevapta tarih, kayıt numarası, dosya numarası yazılması rica olunur.
Adres : İstanbul Milli Eğitim Müdürlüğü A.Blok Ankara cad. No:2 Cağaloğlu 526 13 82
E-Mail: kultur34@meb.gov.tr Web: <http://istanbul.meb.gov.tr/bolumler/kultur>

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.4.34.00.18.580/ 122
Konu : Anket (Özlem AKALIN)

27 /01/2006

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi: a) Milli Eğitim Bakanlığı Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığının 18.08.2003 gün 2430 sayılı emri.
b) Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğünün 20.12.2005 tarih ve 5036 sayılı yazısı.

Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Okul Öncesi Öğretmenliği yüksek lisans öğrencisi Özlem AKALIN'ın "**Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Algıları İle Geleceğe Yönelik Umut Düzeylerinin Karşılaştırılması**" konusunda anket çalışması yapmak isteği hakkındaki (b) yazı ve ekleri Müdürlüğümüzce incelenmiştir.

Adı geçen yukarıda belirtilen konuda, eğitim-öğretimi aksatmamak koşulu ile ve okul müdürlerinin gözetim ve sorumluluğunda, anket yapılan kişilere ait kimlik bilgilerinin yazılmaması kaydıyla, EK-3/2-4'de belirtilen toplam 39(otuzdokuz) sorudan ibaret anket çalışmasını ilimiz genelindeki Kız Meslek ve Anadolu Kız Meslek Liselerinin Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü Son sınıf öğrencileri üzerinde uygulaması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Ömer BALİBEY
Milli Eğitim Müdürü

EKLER :

Ek-1. İLGİ(b) yazı ve ekleri

OLUR
26.01/2006
Ali SÖZEN
Vali a.
Vali Yardımcısı

4440632

NOT : Verilecek cevapta tarih, kayıt numarası, dosya numarası yazılması rica olunur.
Adres : İstanbul Milli Eğitim Müdürlüğü A.Blok Ankara cad. No:2 Cağaloğlu 526 13 82
E-Mail: kultur.34@meb.gov.tr Web: <http://istanbul.meb.gov.tr/bolumler/kultur>

T.C.
BEŞİKTAŞ KAYMAKAMLIĞI
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

02 MART 2008

Sayı : B.08.4.MEM.4.34.07.18.580/ 3164
Konu : Anket (Özlem AKALIN)

..... MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi: a)Özlem AKALIN'ın 01/03/2006 tarihli dilekçesi.
c)Valilik Makamının 27/01/2006 tarih ve 18.580/128 sayılı oluru.

Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Okul Öncesi Öğretmenliği Yüksek Lisans öğrencisi Özlem AKALIN'ın "Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Algıları ile Geleceğe Yönelik Umut Düzeylerinin Karşılaştırılması" konusunda anket uygulaması yapmasının uygun görüldüğüne dair Valilik Makamının İlgi (b) Olur'u ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Serpil ÇAKMAK
Müdür a.
Şube Müdürü

EKİ:
1-1 Adet Valilik Olur'u ve ekleri

DAĞITIM:
Zübeyde Hanım Anadolu Kız Meslek ve K.M.Lisesi
Rüştü Akın Anadolu Meslek ve Kız Meslek Lisesi
Levent Kız Meslek Lisesi

T.C.
BEYKOZ KAYMAKAMLIĞI
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

SAYI : B.08.4.MEM.4.34.08.18.379 / 2349
KONU : Anket (Özlem AKALIN)

1.03.2006

.....MÜDÜRLÜĞÜNE
BEYKOZ

- İlgi : a) Özlem AKALIN'ın 1.03.2006 tarihli dilekçesi
b) Valilik makamının 27.01.2006 tarih 128 sayılı onay.

Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Okul Öncesi Öğretmenliği yüksek lisans öğrencisi Özlem AKALIN'ın "Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Algıları ile Geleceğe Yönelik Umut Düzeylerinin Karşılaştırılması" konusunda anket çalışması yapmasının uygun görüldüğüne dair Onay ilişikte gönderilmiştir.

Neşat YAYLA
Müdür

Ek : Olur
Anket Formu (3 sayfa)

DAĞITIM

Gereği

Beykoz Kız Meslek Lisesi

T.C.
BEYOĞLU KAYMAKAMLIĞI
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

SAYI
KONU

:B.08.4.MEM.4.34.09.18.580/843
:Anket (Özlem AKALIN)

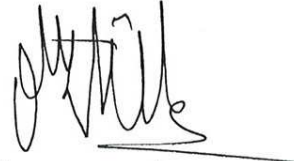
02.03.2006

AYŞE EGE ANADOLU KIZ MESLEK LİSESİ MÜDÜRLÜĞÜNE
BEYOĞLU

İLGİ :Valilik Makamının 27.01.2006 tarih ve 580/122 sayılı onayı.

Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Okul Öncesi Öğretmenliği yüksek lisans öğrencisi Özlem AKALIN'ın "Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Algıları ile Geleceğe Yönelik Umut Düzeylerinin Karşılaştırılması" konusunda anket çalışması yapmasının uygun görüldüğüne ilişkin ilgi onay ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Öztürk ÇETİN
Müdür a.
Şube Müdürü

Ek:1-Valilik Onayı.
2-Anket Formu (3 Sayfa)

T.C
Kadıköy Kaymakamlığı
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

SAYI:B.08.4.MEM.4.34.18.18.379/898
KONU : Anket (Özlem AKALIN)

28/ 02 / 2006

ANADOLU MESLEK VE MESLEK LİSESİ MÜDÜRLÜĞÜNE
KADIKÖY

- İLGİ: a) Özlem AKALIN'ın 28.02.2006 tarihli dilekçesi.
b) Valilik Makamının 27.01.2006 tarih ve 580/ 122 sayılı Olur'u

Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Okul Öncesi Öğretmenliği Yüksek Lisans öğrencisi Özlem AKALIN'ın " Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Algıları İle Geleceğe Yönelik Umut Düzeylerinin Karşılaştırılması" konusunda anket uygulaması yapmasının uygun görüldüğüne dair Valilik Makamının ilgi (b) Olur'u ekte gönderilmiştir.
Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Hamit ÇAKIR
Müdür a.
Şube Müdürü

EKİ: 1 Adet Valilik Olur'u ve ekleri

T. C.	
MILLİ EĞİTİM BAKANLIĞI	
KADIKÖY AYRINTILI BİLGİ İÇİN	
KIZ MESLEK LİSESİ - A DÖRÜDÜ	
KAYIT EDİLMİŞTİR.	
Kayıt No.	: 427
Dosya No.	: 510
Kayıt Tarihi	: 02.03.2006

EĞİTİM
%100
DESTEK

T.C.
KARTAL KAYMAKAMLIĞI
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

28 Şubat 2006

Sayı : B.08.4.MEM.4.34.20.18.580/ 3226
Konu : Anket (Özlem AKALIN)

..... MÜDÜRLÜĞÜNE
KARTAL

- İLGİ : a) Valilik Makamının 27.01.2006 tarih ve 580/128 sayılı onayı.
b) Milli Eğitim Bakanlığı Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığının 18.08.2003 tarih ve 2430 sayılı emri.
c) Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğünün 20.12.2005. tarih ve 5036 sayılı yazısı.

Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Okul Öncesi Öğretmenliği yüksek lisans öğrencisi Özlem AKALIN' ın **"Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Algıları İle Geleceğe Yönelik Umut Düzeylerinin Karşılaştırılması"** konusunda anket uygulaması yapmasının uygun görüldüğü hakkındaki (a) Valilik Onayı İl.Milli Eğitim Müdürlüğünün 30.01.2006 tarih ve 580/141 sayılı yazıları ile ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi,gereğinin ilgi (a) Valilik Onayı doğrultusunda,gereğini rica ederim.

Eyüp ATASOY
İlçe Milli Eğitim Müdürü

EKLER:

- Ek – 1. İlgi (a) Valilik Onayı.
Ek – 2. Anket

DAĞITIM :

Gereği :
Resmi ve Özel Okul Md.ne

ADRES : Çavuşoğlu Mah.Namık Kemal Cad.Akmecit Sok.2/3 Kartal 34100
TELEFON : 0216 473 25 90 0216 473 25 91
FAX : 0216 353 66 87
e.mail : kartal 34 @ meb.gov.tr.

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
KÜÇÜKÇEKMECE İLÇE MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI : B.08.4.MEM.4.34.19.18.480/330
KONU: "Anket Uygulamaları"

24/04/2006

ATATÜRK KIZ MESLEK LİSESİ OKULU MÜDÜRLÜĞÜNE
KÜÇÜKÇEKMECE

İLGİ: İl Milli Eğitim Müdürlüğünün 30/01/2006 tarih ve 580/141 sayılı yazınız.

Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Okul Öncesi Öğretmenliği yüksek lisans öğrencisi Özlem AKALIN 'IN Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Meslek Algıları ile Geleceğe yönelik Umut Düzeylerinin Karşılaştırılması" konulu anket çalışması yapmasının uygun görüldüğüne ilişkin ilgi onay ekte gönderilmiştir olup Uygulamanın yapılması ve bir hafta içinde Rapor halinde Müdürlüğümüz Kültür Bölümüne gönderilmesi rica olunur.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Yavuz POLAT
Şube Müdür

Eki:1- Valilik Oluru
2-Anket Formu(3.Sayfa)

T.C.
ÜSKÜDAR KAYMAKAMLIĞI
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.4-34-31.18.379/ 29280
Konu :Anket ((Özlem AKALIN))

28 /02/2006

.....MÜDÜRLÜĞÜNE
ÜSKÜDAR

İlgi :Valilik Makamının 27.01.2006 gün ve 128 sayılı Onayı.

Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Okul Öncesi Öğretmenliği yüksek lisans öğrencisi Özlem AKALIN' ın "Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Algıları ile Geleceğe Yönelik Umut Düzeylerinin Karşılaştırılması" konusunda anket çalışması yapmasının uygun görüldüğüne dair Onay ilişikte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Hasan Basri YAZICI
Müdür a.
Şube Müdürü

EK:1.Olur.
2.Anket Formu (3 sayfa)

DAĞITIM

Gereği

Mithatpaşa Anadolu Kız Meslek Lisesi

Üsküdar İ.M.K.B Kız Meslek Lisesi

Sabancı Olgunlaşma Enstitüsü

MESLEKİ ALGI ANKETİ

Sevgili öğrenci,
Bu anket "Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Algıları ile Geleceğe Yönelik Umut Düzeylerinin Karşılaştırılması" konulu yüksek lisans tez çalışması için bilgi toplamak amacıyla hazırlanmıştır. Anketle toplanan veriler sadece belirtilen amaç için kullanılacaktır.

Anketteki her maddeyi dikkatli bir şekilde okuyarak, uygun bulduğunuz seçeneğin başındaki kutucuğu (☐) doldurunuz. Mesleki algı sorularını dikkatli bir şekilde okuyarak, yandaki sütunlarda size uygun olan kutucuğa (Tamamen Katılıyorum, Oldukça Katılıyorum, Kısmen Katılıyorum, Çok Az Katılıyorum, Hiç Katılmıyorum) **x işareti** koyunuz. Yardım ve katkılarınız için teşekkür ederim.

Özlem AKALIN

Çocuk Gel. Böl. Branş Öğretmeni ve Yüksek Lisans Öğrencisi

1.Okulunuzun Türü

1. ☐ Meslek Lisesi

2. ☐ Üniversite

2.Şu anda Meslek Lisesi öğrencisi iseniz, aşağıdaki şıklardan size uygun olanı işaretleyiniz.

1. ☐ Kız Meslek Lisesi

2. ☐ Anadolu Kız Meslek Lisesi

3.Şu anda Üniversite öğrencisi iseniz, aşağıdaki şıklardan size uygun olanı işaretleyiniz.

1. ☐ Boğaziçi Üniversitesi öğrencisiyim

2. ☐ Marmara Üniversitesi öğrencisiyim

	1	2	3	4	5
4.MESLEKİ ALGI	Tamamen Katılıyorum	Oldukça Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Çok Az Katılıyorum.	Hiç Katılmıyorum
1. Kendi isteğimle geldiğim için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.					
2. Bu alana diğer okullara/bölgelere puanım yetmediğinden dolayı geldiğim için memnun değilim.					
3. Meslek sahibi olma imkanı sağladığı için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.					
4. Çocukları seviyorum. Onlarla bir arada olma imkanı sağladığı için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.					
5. Öğretmenlik mesleğini sevmiyorum. Öğretmen olmak istemediğim için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnun değilim.					
6. Derslerimiz sıkıcı, zor, el becerilerine yönelik ve uygulamalı olduğu için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnun değilim.					
7. Mezun olunca kolaylıkla iş bulabileceğim için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.					
8. Kariyer yapma imkanı yüksek olduğu için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.					
9. Derslerimiz son derece masraflı olduğu için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnun değilim.					
10. Bu mesleğin çalışma koşulları ve sorumlulukları son derece ağır. Altından kalkabileceğimi sanmıyorum ve bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnun değilim.					
11. Eğitim görmekte olduğum alanın gelecekte (iş yaşamında) maddi ihtiyaçlarımı karşılayabileceğini düşünüyorum.					
12. Eğitim görmekte olduğum alanın gelecekte (iş yaşamında) manevi yönden tatmin sağlayacağına inanıyorum.					
13. Genelde kızların tercih ettiği bir meslek olduğu için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnun değilim.					
14. Eğlenceli, zevkli, hareketli bir meslek olduğu için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.					
15. Okulda yaptığımız çalışmalarla iş hayatı arasında kopukluk olduğu için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnun değilim.					
16. Farklı kurumlardan yetişerek (meslek liseleri, anadolu meslek liseleri, orta öğretim düzeyinde mesleki açık öğretim programları, meslek yüksek okulları, açıköğretim fakültesi, üniversiteler, yetiştirici kurslar) alana gelen çok sayıda eleman olduğu için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnun değilim.					
17. En azından bir diploma alabileceğim için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.					
18. Bu alanda eğitim görmeyi yaşıtlarıma tavsiye ederim.					
19. Bu mesleğin toplumdaki saygınlığı düşük. Adeta çocuk bakıcılığı olarak görüldüğü için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnun değilim.					

MESLEKİ ALGI ÖLÇEĞİ

Sevgili öğrenci,

Bu ölçek "Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Algıları ile Geleceğe Yönelik Umut Düzeylerinin Karşılaştırılması" konulu yüksek lisans tez çalışması için bilgi toplamak amacıyla hazırlanmıştır. Ölçekle toplanan veriler sadece belirtilen amaç için kullanılacaktır.

Ölçekteki her maddeyi dikkatli bir şekilde okuyarak, uygun bulduğunuz seçeneğin başındaki kutucuğu (☐) doldurunuz. Mesleki algı sorularını dikkatli bir şekilde okuyarak, yandaki sütunlarda size uygun olan kutucuğa (Tamamen Katılıyorum, Oldukça Katılıyorum, Kısmen Katılıyorum, Çok Az Katılıyorum, Hiç Katılmıyorum) **x işareti** koyunuz.

Yardım ve katkılarınız için teşekkür ederim.

Özlem AKALIN

Çocuk Gel. Böl. Branş Öğretmeni ve Yüksek Lisans Öğrencisi

1.Okulunuzun Türü

3. ☐ Meslek Lisesi

4. ☐ Üniversite

2.Şu anda Meslek Lisesi öğrencisi iseniz, aşağıdaki şıklardan size uygun olanı işaretleyiniz.

3. ☐ Kız Meslek Lisesi

4. ☐ Anadolu Kız Meslek Lisesi

3.Şu anda Üniversite öğrencisi iseniz, aşağıdaki şıklardan size uygun olanı işaretleyiniz.

3. ☐ Boğaziçi Üniversitesi öğrencisiyim

4. ☐ Marmara Üniversitesi öğrencisiyim

	1	2	3	4	5
4.MESLEKİ ALGI	Tamamen Katılıyorum	Oldukça Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Çok Az Katılıyorum.	Hiç Katılmıyorum
1. Kendi isteğimle geldiğim için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.					
2. Meslek sahibi olma imkanı sağladığı için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.					
3. Çocukları seviyorum. Onlarla bir arada olma imkanı sağladığı için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.					
4. Mezun olunca kolaylıkla iş bulabileceğim için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.					
5. Kariyer yapma imkanı yüksek olduğu için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.					
6. Eğitim görmekte olduğum alanın gelecekte (iş yaşamında) maddi ihtiyaçlarımı karşılayabileceğini düşünüyorum.					
7. Eğitim görmekte olduğum alanın gelecekte (iş yaşamında) manevi yönden tatmin sağlayacağına inanıyorum.					
8. Eğlenceli, zevkli, hareketli bir meslek olduğu için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.					

BECK UMUTSUZLUK ÖLÇEĞİ

Geleceğe yönelik beklenti ya da düşünceleri içeren cümleleri okuyarak (20 cümle) size uygunluğuna göre evet ya da hayır olarak (x) ile işaretleyiniz. Tüm ifadeleri yanıtlayınız.

SORU NO	BUÖ	(1)EVET	(2)HAYIR
1	Geleceğe umut ve coşku ile bakıyorum.		
2	Kendim ile ilgili şeyleri düzeltemediğime göre çabalamayı bıraksam iyi olur.		
3	İşler kötüye giderken bile her şeyin hep böyle kalmayacağını bilmek beni rahatlatıyor.		
4	Gelecek on yıl içinde hayatımın nasıl olacağını hayal bile edemiyorum.		
5	Yapmayı en çok istediğim şeyleri gerçekleştirmek için yeterli zamanım var.		
6	Benim için çok önemli konularda ileride başarılı olacağımı umuyorum.		
7	Geleceğimi karanlık görüyorum.		
8	Dünya nimetlerinden sıradan bir insandan daha çok yararlanacağımı umuyorum.		
9	İyi fırsatlar yakalayamıyorum. Gelecekte yakalayacağıma inanmam için de hiç bir neden yok.		
10	Geçmiş deneyimlerim beni geleceğe iyi hazırladı.		
11	Gelecek benim için hoş şeylerden çok tatsızlıklarla dolu görünüyor.		
12	Gerçekten özlediğim şeylere kavuşabileceğimi ummuyorum.		
13	Geleceğe baktığımda şimdikine oranla daha mutlu olacağımı umuyorum.		
14	İşler bir türlü benim istediğim gibi gitmiyor.		
15	Geleceğe büyük inancım var.		
16	Arzu ettiğim şeyleri elde edemediğime göre bir şeyler istemek aptallık olur.		
17	Gelecekte gerçek doyuma ulaşmam olanaksız gibi.		
18	Gelecek bana bulanık ve belirsiz görünüyor.		
19	Kötü günlerden çok , iyi günler bekliyorum.		
20	İstediğim her şeyi elde etmek için çaba göstermenin gerçekten yararı yok, nasıl olsa onu elde edemeyeceğim.		

Mesleki Algı Ölçeği' ne Ait İç Tutarlılık Analizleri

MADDELER	Madde Silindiğinde Ölçek Ortalaması	Madde Silindiğinde Ölçek Varyansı	Düzeltilmiş Madde Toplam Korelasyonu	Madde Silindiğinde Cronbach Alfa
Kendi isteğimle geldiğim için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum	54,9829	41,754	,056	,398
Bu alana diğer okullara/bölgelere puanım yetmediğinden dolayı geldiğim için memnun değilim.	51,9387	42,814	,019	,402
Meslek sahibi olma imkânı sağladığı için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.	54,9017	39,618	,227	,360
Çocukları seviyorum. Onlarla bir arada olma imkânı sağladığı için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.	55,1524	41,242	,154	,379
Öğretmenlik mesleğini sevmiyorum. Öğretmen olmak istemediğim için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnun değilim.	52,0114	42,904	-,026	,416
Derslerimiz sıkıcı, zor, el becerilerine yönelik ve uygulamalı olduğu için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnun değilim.	52,3917	40,980	,088	,391
Mezun olunca kolaylıkla iş bulabileceğim için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.	54,5783	37,357	,328	,329
Kariyer yapma imkânı yüksek olduğu için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.	54,3234	37,446	,276	,339
Derslerimiz son derece masraflı olduğu için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnun değilim.	52,6852	40,219	,136	,379
Bu mesleğin çalışma koşulları ve sorumlulukları son derece ağır. Altından kalkabileceğimi sanmıyorum ve bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnun değilim.	52,1524	42,663	-,009	,412
Eğitim görmekte olduğum alanın gelecekte (iş yaşamında) maddi ihtiyaçlarımı karşılayabileceğini düşünüyorum.	54,6410	40,604	,133	,381
Eğitim görmekte olduğum alanın gelecekte (iş yaşamında) manevi yönden tatmin sağlayacağına inanıyorum.	54,7792	41,082	,092	,390
Genelde kızların tercih ettiği bir meslek olduğu için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnun değilim.	52,3148	41,340	,065	,397
Eğlenceli, zevkli, hareketli bir meslek olduğu için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.	55,0028	40,924	,134	,381
Okulda yaptığımız çalışmalarla iş hayatı arasında kopukluk olduğu için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnun değilim.	52,5199	39,942	,144	,377
Farklı kurumlardan yetişerek (kml, akml, maop, myo, aöf, üniv, yet. kurslar) alana gelen çok sayıda eleman olduğu için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnun değilim.	53,0114	40,342	,073	,398
En azından bir diploma alabileceğim için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.	53,8034	36,492	,238	,344
Bu alanda eğitim görmeyi yaşlıtlarıma tavsiye ederim.	54,6410	41,800	,017	,410
Bu mesleğin toplumdaki saygınlığı düşük, adeta çocuk bakıcılığı olarak görüldüğü için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnun değilim.	52,8860	41,043	,024	,413

MADDELER	Madde Silindiğinde Ölçek Ortalaması	Madde Silindiğinde Ölçek Varyansı	Düzeltilmiş Madde Toplam Korelasyonu	Madde Silindiğinde Cronbach Alfa
Kendi isteğimle geldiğim için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum	35,6353	32,494	,196	,446
Meslek sahibi olma imkânı sağladığı için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.	35,5541	30,898	,351	,410
Çocukları seviyorum. Onlarla bir arada olma imkânı sağladığı için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.	35,8048	32,617	,275	,434
Derslerimiz sıkıcı, zor, el becerilerine yönelik ve uygulamalı olduğu için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnun değilim.	33,0442	35,086	-,027	,500
Mezun olunca kolaylıkla iş bulabileceğim için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.	35,2308	29,359	,399	,389
Kariyer yapma imkânı yüksek olduğu için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.	34,9758	28,931	,377	,389
Derslerimiz son derece masraflı olduğu için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnun değilim.	33,3376	34,389	,020	,489
Eğitim görmekte olduğum alanın gelecekte (iş yaşamında) maddi ihtiyaçlarımı karşılayabileceğini düşünüyorum.	35,2934	31,871	,239	,435
Eğitim görmekte olduğum alanın gelecekte (iş yaşamında) manevi yönden tatmin sağlayacağına inanıyorum.	35,4316	31,843	,231	,437
Genelde kızların tercih ettiği bir meslek olduğu için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnun değilim.	32,9672	35,378	-,047	,504
Eğlenceli, zevkli, hareketli bir meslek olduğu için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.	35,6553	31,944	,269	,430
Okulda yaptığımız çalışmalarla iş hayatı arasında kopukluk olduğu için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnun değilim.	33,1724	34,636	-,004	,496
Farklı kurumlardan yetişerek (kml, akml, maop, myo, aöf, ünv, yet. kurslar) alana gelen çok sayıda eleman olduğu için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnun değilim.	33,6638	34,606	-,032	,512
En azından bir diploma alabileceğim için bu alanda öğrenim görüyor olmaktan memnunum.	34,4558	29,569	,225	,434

MADDELER	Madde Silindiğinde Ölçek Ortalaması	Madde Silindiğinde Ölçek Varyansı	Düzeltilmiş Madde Toplam Korelasyonu	Madde Silindiğinde Cronbach Alfa
Kendi istegimle geldigim icin bu alanda ogrenim goruyor olmaktan memnunum	19,4915	30,199	,456	,650
Meslek sahibi olma imkani sagladigi icin bu alanda ogrenim goruyor olmaktan memnunum.	19,4103	30,034	,494	,645
Cocuklari seviyorum. Onlarla birarada olma imkani sagladigi icin bu alanda ogrenim goruyor olmaktan memnunum.	19,6610	31,386	,481	,653
Mezun olunca kolaylykla is bulabilecegim icin bu alanda ogrenim goruyor olmaktan memnunum.	19,0869	29,369	,452	,648
Kariyer yapma imkani yuksek oldugu icin bu alanda ogrenim goruyor olmaktan memnunum.	18,8319	28,017	,499	,637
Derslerimiz son derece masraflı olduğu için bu alanda ogrenim goruyor olmaktan memnun degilim.	17,1937	38,878	-,233	,764
Egitim gormekte oldugum alanin gelecekte (is yasaminda) maddi ihtiyaclarimi karsilayabilecegini dusunuyorum.	19,1496	30,253	,437	,653
Egitim gormekte oldugum alanin gelecekte (is yasaminda) manevi yonden tatmin saglayacagina inaniyorum.	19,2877	29,860	,456	,649
Eglenceli, zevkli, hareketli bir meslek olduğu için bu alanda ogrenim goruyor olmaktan memnunum.	19,5114	30,088	,507	,644
En azından bir diploma alabilecegim için bu alanda ogrenim goruyor olmaktan memnunum.	18,3120	30,500	,210	,707

ÖZGEÇMİŞ

Özlem Akalın 1978 yılında İstanbul' da doğdu. Gazi Mustafa Kemal Paşa İlkokulu ve Kemal Atatürk Ortaokulu' nun ardından lise öğrenimini Kadıköy Kız Lisesi' nde tamamladı. 1995 yılında Marmara Üniversitesi Okul Öncesi Eğitimi Öğretmenliği Programı' nı kazandı. 1999 yılında FMV Özel Ayazağa Işık Anaokulu' nda anaokulu öğretmeni olarak göreve başladı. 2003 yılında Milli Eğitim Bakanlığı' nın açtığı KPSS' yi kazanarak, Kartal İMKB Meslek Lisesi' nde Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü branş öğretmeni olarak çalışmaya başladı. Aynı yıl Marmara Üniversitesi Okul Öncesi Öğretmenliği Yüksek Lisans Programı' nda okumaya hak kazanan Özlem Akalın, halen Kartal İMKB Meslek Lisesi' nde öğretmenlik yapmaktadır.